

MATICA

BUNJEVAČKI **PUTOVI KRIŽEVA**

Sretan Uskrs!

ISSN 1330-2140

9 771330 214009

MATICA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXIV
Broj / No. 4/2014

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Marin Knezović

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:
Bunjevački putovi križeva
(foto: Augustin Juriga)

*Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!*

www.matis.hr

Web stranice
HMI čitaju se diljem
svijeta, dostupne su na tri
jezika (hrvatski, engleski,
španjolski) i bilježe stalan
porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

**Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

- 4** Predstavljena knjiga "Umreženi identiteti"
- 7** Poziv biskupa u BiH na zajedništvo
- 8** Večernjakova domovnica
- 10** Dubrovnik: Izložba o sv. Vlahu
- 12** Premijer Milanović u Australiji i NZ
- 14** Što je premijer imao prigodu naučiti?
- 15** Film o klubu Croatia Toronto
- 16** Posjet Hrvatima na Floridi
- 18** Pečuh: Lijepom našom
- 20** Predstavljena knjiga "Didov san"
- 23** CROFEST u Detroitu
- 24** In memoriam: Vicko Nikolić
- 25** Intervju: dr. Rebeka Mesarić Žabčić
- 28** Pronašli posao u Hrvatskoj
- 30** Udruga Anno 93 iz Beča

- 33** Bunjevački putovi križa
- 36** Razgovor s don Živkom Kustićem
- 39** Uskrсни običaji u Koprivnici
- 44** CroatiaFest u Seattleu
- 51** Stota obljetnica smrti AG Matoša
- 55** Ana Šoretić književnica iz Gradišća
- 59** Matičin vremeplov
- 62** Intervju: izbornik Niko Kovač
- 65** Konj šampion iz Australije

KOLUMNE

11
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica) | 42
Naši gradovi
(Zvonko Ranogajec) | 46
(S)kretanja
(Šimun Šito Ćorić) | 48
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac) | 58
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić) | 56
Brooklynski zapisci
Janka Deura |
|--|---|--|--|---|---|

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matis.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Knjiga koja ruši stereotipe

Knjiga ujedinjuje napise objavljene u rubrici Globalna Hrvatska časopisa "Matica" posljednjih pet godina, koje je autorica pisala nadahnuta migrantskom i egzilantskom problematikom

Autorica "Umreženih identiteta" Vesna Kukavica

Autorica prima čestitke od ravnatelja Knezovića

Napisala: **Diana Šimurina-Šoufek**
Snimila: **Snježana Radoš**

U zagrebačkome Klubu Matitis 19. ožujka promovirana je najnovija knjiga Vesne Kukavice "Umreženi identiteti". Ovaj izbor publicističkih radova urednice, publicistkinje i novinarkes Kukavice sadrži tristo-tinjak stranica. Djelo ujedinjuje napise objavljene u rubrici Globalna Hrvatska časopisa "Matica" posljednjih pet godina koje je Kukavica, višegodišnja urednica Hrvatskoga iseljeničkoga zbornika i voditeljica Odjela za nakladništvo HMI-ja, pisala iz mjeseca u mjesec nadahnuta migrantskom i egzilantskom problematikom.

MOBILNE, VIŠEJEZIČNE I USPJEŠNE OSOBE

Predstavljanje je moderirala Lada Kanajet Šimić, voditeljica Matičina odjela za školstvo, a prisutne je na početku pozdravio Ivo Jelušić, saborski zastupnik i potpredsjednik saborskoga Odbora za Hrvate izvan RH te predsjednik Upravnog odbora HMI-ja.

O knjizi su zatim, uz čestitke autorici, govorili: mr. sc. Marin Knezović, ravnatelj HMI-ja i recenzenti, povjesničar

dr. sc. Željko Holjevac i komunikolog dr. sc. Božo Skoko, te urednik knjige dr. sc. Ivan Čizmić. Složili su se kako je knjiga iznimno vrijedan pokušaj ujedinjavanja tekstova iseljeničke tematike koji zaslu-žuje pozornost stručnjaka i čitalačke publike i koja bez sumnje ima antologijsku vrijednost. Autorica Vesna Kukavica zahvalila je predstavljateljima i suradnicima na knjizi i izložila neke zanimljive detalje

koji su razjasnili *power point* prezentaciju koju je za ovu prigodu izradila Snježana Đuričković, pokazavši portrete iseljenika koji se spominju u knjizi.

Govoreći o nakladniku, njezinoj matičnoj kući - Hrvatskoj matici iseljenika, Kukavica je potvrdila kako se sve što se u njoj radi - od škola, radionica, internet-skoga tečaja, izdavačkih pothvata - radi timski i u pozitivnom ozračju. Iseljeni-

Predstavljajući i Lada Kanajet iz HMI-a

Iz recenzije dr. sc. Željka Holjevca

Čitanjem ove zbirke eseja, feljtona i prikaza upija se razrađen sustav misli koji počiva na konstruktivnoj vezi teorijskih okvira sa socijalnim kontekstom, ali ne kao neka beznadna kritika tehnološki izdiferencirane civilizacije, nego kao horizont koji afirmira ljudsku osobnost, pri čemu se suvremeni hrvatski iseljenici i pripadnici hrvatskih manjina u Europskoj uniji i izvan nje pojavljuju kao relevantni sugovornici u svijetu umreženih identiteta. Pouzdan putokaz prema toj dimenziji, koji donosi ova knjiga, može se samo preporučiti ukupnom domovinskom i iseljenom čitateljstvu.

Autoricu nerijetko intrigiraju, treba napomenuti, rubni društveni i kulturni fenomeni današnjice čiji su sudionici naši suvremeni migranti od pustolova do novih pečalbara 21. stoljeća s fakultetskom diplomom, koji se na raznim meridijanima susreću s pripadnicima starijih heterogenih hrvatskih iseljeničkih zajednica od Sjevernoga do Južnoga pola, potičući pojedinačne useljeničke pothvate osoba našega podrijetla u Republiku Hrvatsku ili barem koji usputni zajednički angažman.

Zaključno, knjiga *Umreženi identiteti* namijenjena je svima koje zanima pozicija hrvatskoga iseljeničtva našeg doba, a odašilje neskrivene simpatije prema običnom čovjeku koji je imao dovoljno znatiželje i hrabrosti krenuti ususret novim horizontima i drukčijim kulturama.

ci 21. stoljeća su mobilne, višejezične i uspješne osobe koje su se dobro uklopile u društvo vlastitih domicilnih zemalja. Oni su uspješni kao književnici, hotelijeri, vinogradari, znanstvenici i dokazuju da Hrvati u novome vremenu, bez obzira na to gdje bili, mare jedni za druge.

Uz odabrane feljtone i prikaze, knjiga obuhvaća 60 eseja o globalnoj i dobro umreženoj Hrvatskoj, ali i niz zanimljivih sudbina tzv. običnih ljudi koji su se ohrabрили krenuti u nepoznato – u daleku Ameriku, Australiju, Novi Zeland ili bližu Njemačku, Švicarsku...

Najnovija knjiga Vesne Kukavice, druga u nakladi HMI-ja, uspješno razmiče okvire i ruši stereotipe u kojima je u nas promatrana, tretirana i opisivana hrvatska dijaspora, njezini dionici i baštini. U novome stoljeću vrijeme je za njezinu novu sliku, onu inovativnu i kreativnu. Tu Kukavičinu dobro umreženu Hrvatsku čine potomci hrvatskih iseljenika i naši suvremeni, afirmirani emigranti koji oživljavaju stare iseljeničke zajednice i grade nove veze, među sobom, starom domovinom i svijetom koji ih okružuje. ■

Publika je u potpunosti ispunila atraktivan prostor dvorane Matis

Iz recenzije dr. sc. Bože Skoke

Autorica Vesna Kukavica, kao iznimna poznavateljica suvremenih kretanja u hrvatskom iseljeničtvu, ali i izvrsna publicistkinja i kroničarka, donosi nam priče o globalnoj i dobro umreženoj Hrvatskoj, koju čine potomci hrvatskih iseljenika i suvremeni hrvatski migranti. Oni unose novi duh u stare iseljeničke zajednice i grade nove mostove između stare dijasporе i domovine, ali i između Hrvatske i suvremenoga svijeta. A sve to zahvaljujući svojem znanju, talentima, upornosti, kozmopolitizmu i otvorenosti te domoljublju. Autorica nam predstavlja i novi zamah u hrvatskim iseljeničkim i autohtonim zajednicama u Europi na području medija, kulture i stvaralaštva, pokazujući kako inovativno odgovaraju izazovima novoga multimedijalnog doba i sve većoj zagušenosti komunikacijskih kanala. Istodobno nam predstavlja i nove doprinose na području znanstvenih istraživanja hrvatskog iseljeničtva u domovini, čime svjedoči o uspješnoj uspostavi novih veza domovine i dijasporе, koje uspješno pleću mladi naraštaji pokazujući kako ta tematika ne pripada prošlosti, nego će i te kako biti važna i za hrvatsku budućnost. Na kraju, ova knjiga donosi i uvijek zanimljive sudbine običnih, a opet jedinstvenih ljudi koji su imali snage i hrabrosti krenuti u neizvjesnost, ususret novim kulturama i izazovima, dajući maksimum sebe ne samo svojoj novoj domovini nego i Hrvatskoj, a posljednjih godina sanjaju povratak ili su ga ostvarili.

Umreženi identiteti su djelo koje ujedinjuje sjajne eseje, feljtone i prikaze objavljene u rubrici *Globalna Hrvatska* časopisa *Matica* posljednjih pet godina, a koji nam pokazuju nove trendove, načine i oblike povezivanja domovine i dijasporе u suvremenim globalizacijskim izazovima te otkriva zajedničke mogućnosti upoznavanja, učenja, ulaganja, zarade, suradnje i predstavljanja drugima. Zato će nedvojbeno biti inspirativno i poučno štivo za sve one koji žele uistinu upoznati suvremeni život hrvatskog iseljeničtva ili barem iskoristiti neke od golemih potencijala koje nudi.

ENG Vesna Kukavica's latest book *Networked Identities* was promoted at Zagreb's Matis Club March 19th. It brings together articles published under the Global Croatia column in *Matica* magazine over the past five years.

PREDSTAVLJENA KNJIGA "BIJELI PUT - POBJEDA DOBRA U RATU"

ZAGREB - Knjiga "Bijeli put - Pobjeda dobra u ratu", o humanitarnome pothvatu za ranjenike Franjevačke bolnice u Novoj Biloj tijekom ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini, predstavljena je 24. ožujka u Preporodnoj dvorani palače Narodnoga doma u Zagrebu.

Knjiga Slobodana Langa i Branka Čule u nakladi Styrie, Večernjega lista, Bijeloga puta i gradova Dubrovnika i Zagreba, na 500 stranica donosi priloge 152 autora, mnogobrojne dokumente i fotografije koji, prema izrečenom, predstavljaju jedan od najsvjetlijih trenutaka Domovinskoga rata te svjedoče o humanosti i potrebi ljudi da čine dobro.

Predstavljanje je okupilo mnogobrojne uzvanike, od sudionika humanitarne akcije do predsjednika Republike Ive Josipovića, predsjednika HAZU-a Zvonka Kusića i zagrebačkoga gradonačelnika Milana Bandića. Pozdravili su ih predstavnik župe Bosne Srebrene u zagrebačkoj Sessvetskoj

konferenciju o dobru i novim znanjem i iskustvom unaprijediti znanje o humanitarnom radu u ratu", rekao je. (Hina)

Sopnici fra Stipo Karajica, gvardijan franjevačkoga samostana u Mostaru fra Ivan Skoko te nakladnik Ivan Tolj. Jedan od sudionika Bijeloga puta i promotor Ivan Bagarić predstavio je glavne povijesne točke Bijeloga puta te naglasio da je BiH danas potreban novi bijeli put jer je Daytonski mirovni sporazum zaustavio rat, ali nije stvorio pretpostavke za slobodan razvoj. "Svi smo odgovorni da se to ostvari", zaključio je Bagarić. Slobodan Lang rekao je da je sve ono što se odnosi na konvoj i na knjigu povezano s nastojanjem da se radi dobro. "Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju, kao i sudovi uopće, bave se utvrđivanjem i kažnjavanjem krivaca za učinjeno zlo u ratu. No, istinu čine i dobri ljudi i učinjeno dobro. Budućnosti se ne smije prenositi samo zlo. Dobro je važniji dio istine! Nakon svakog rata treba održati

50. ROĐENDAN SATIRIČKO KAZALIŠTE KEREMPUH

ZAGREB - Velika slavljenička svečanost i proslava u režiji Krešimira Dolencića održana je 25. ožujka u zagrebačkom Satiričkom kazalištu Kerempuhu, koje obilježava pedeset godina svojeg postojanja. Ravnatelj Kerempuha Duško Ljuština zahvalio je svima koji su se "ugradili" u Kerempuh tijekom pedeset godina njegova postojanja te napomenuo kako je kazalište koje je počelo sa šest posuđenih glumaca davne 1964. danas jedno od najrespektabilnijih u Hrvatskoj, s najboljim kazališnim ansamblom. "Ovo je kuća u kojoj stoluje rad, kreativnost, ljubav, kompromis i optimizam", poručio je Ljuština, ravnatelj Kerempuha od 1982. godine. Proslava je okupila velik broj istaknutih osoba iz javnog, kulturnog i političkog života Hrvatske. Među njima je bio i doajen hrvatskoga glumišta Špiro Guberina, glumac koji je nastupio u prvoj predstavi Kerempuha 1964. godine. Proslavi su nazočili i predsjednik Ivo Josipović, ministrica kulture Andrea Zlatar Violačić, gra-

donačelnik Zagreba Milan Bandić, potpredsjednik Sabora Nenad Stazić, potpredsjednica Vlade i ministrica socijalne politike i mladih Milanka Opačić te mnogi drugi.

Satirički kabaret "Jazavac" (preimenovan 1994. u "Kerempuh") otvorio je vrata 25. ožujka 1964. u Medulićevoj ulici broj 2, kao kabaret u kavani Bled, s publikom za stolovima, gdje se poslije programa servira večera. Osnovao ga je Fadil Hadžić, a prvi glumački ansambl "Jazavca" činili su glumci 'posuđeni' iz institucionalnih kazališta, no već nakon prvog programa formiran je prvi vlastiti kazališni ansambl, uglavnom regrutiran iz studentskoga glumišta. U dvoranu preuređenog kina Apolo u samome središtu Zagreba seli se 1971., a već 1981. otvara u Draškovićevj ulici scenu "Vidra". Od osnutka do danas Kerempuh je odigrao 215 premijernih naslova, a njegovih gotovo 245.000 izvedbi vidjelo je gotovo 6,7 milijuna gledatelja. (Hina)

"Ono što ima jedan, trebaju imati i druga dva naroda"

Biskup Komarica objasnio je da su bosanskohercegovački biskupi i prije proteklih izbora sugerirali da je za opće dobro da se postigne dogovor hrvatskih stranaka o zajedničkom nastupu. Mostarski biskup Ratko Perić tek je kratko komentirao "kamo sreće kada bi to (hrvatski političari) postigli"

Tekst i fotografija: Hina

Bosanskohercegovački biskupi pozvali su 21. ožujka na kraju dvodnevnog zasjedanja u Mostaru hrvatske političare u BiH da isprave pogreške s proteklih izbora te zajednički nastupe na izborima u sredinama gdje su u manjini te da imaju jedinstvenoga kandidata za hrvatskoga člana BiH Predsjedništva.

"Nadamo se da su naučili nešto od vlastitih pogrešaka, naučili od vlastite razbijenosti, odnosno nesloge i da će ispraviti te dosadašnje krive korake na dobro svoga naroda i svih drugih ljudi oko nas", rekao je na konferenciji za novinare u Mostaru predsjednik Biskupske konferencije BiH, banjolučki biskup Franjo Komarica.

Tako je komentirao inicijativu hrvatskih stranaka o zajedničkom nastupu na izborima u sredinama gdje su Hrvati u manjini, kao i o predlaganju jednog kandidata za hrvatskoga člana BiH Predsjedništva.

Biskup Komarica objasnio je da su bosanskohercegovački biskupi i prije proteklih izbora sugerirali da je za opće dobro da se postigne dogovor hrvatskih stranaka o zajedničkom nastupu. Mostarski biskup Ratko Perić tek je kratko komentirao "kamo sreće kada bi to (hrvatski političari) postigli".

Mostarski biskup Ratko Perić i banjolučki biskup Franjo Komarica

U listopadu ove godine održat će se opći izbori u BiH na kojima će se birati parlamenti na državnoj, entitetskoj i županijskoj razini, kao i članovi predsjedništva. U protekla dva izborna ciklusa u Predsjedništvo BiH izabran je u ime Hrvata Željko Komšić za kojega su u najvećem broju glasovali bošnjački birači dok su hrvatske stranke imale više kandidata. Vodeće hrvatske stranke nastupile su odvojeno i na općinskim izborima prije dvije godine zbog čega su izgubili više načelničkih pozicija u općinama.

Nakon zajedničkog zasjedanja objavljeno je i priopćenje u kojemu su biskupi pozvali međunarodnu zajednicu i domaće vlasti na unutarnji preustroj BiH tvrdeći da je ovakvo stanje neodrživo i vodi zemlju u nove krize. "Upravo aktualno stanje bjelodano pokazuje kako

daytonsko nepravedno i neodrživo političko teritorijalno rješenje gura ovu zemlju u sve dublju krizu i da je, kako to, na žalost, i mnogi drugi konačno uviđaju, nužna njegova promjena", navodi se u priopćenju.

mjena", navodi se u priopćenju.

Biskupi su istaknuli da bi ta promjena unutarnjeg ustroja BiH trebala zajamčiti jednak "teritorijalno-politički status za sva tri konstitutivna naroda i poštovanje ljudskih i građanskih prava svim stanovnicima ove zemlje".

"Mi smo izrazili zajednički stav da sve ono što ima jedan, trebaju imati i druga dva naroda. I to treba biti politički i teritorijalno identično riješeno", rekao je biskup Perić.

Biskup Komarica rekao je kako je međunarodna zajednica najodgovornija za zadržavanje stanja trajne nestabilnosti i kaosa s kojim se BiH suočava, a sve garniture za nestanak Hrvata katolika s područja Republike Srpske.

Biskupi su sa svoga mostarskog zasjedanja pozvali i ohrabрили Hrvate katolike da se ne iseljavaju sa svojih ognjišta primjećujući da je sve veći broj mladih ljudi koji odlaze u zapadne zemlje u potrazi za boljim životom. ■

ENG The bishops of Bosnia-Herzegovina have invited Croatian politicians in the country to a meeting in Mostar to table proposals that would see politicians form a united front in the next elections and to not repeat the mistakes made in the last elections.

"Upravo aktualno stanje bjelodano pokazuje kako daytonsko nepravedno i neodrživo političko teritorijalno rješenje gura ovu zemlju u sve dublju krizu i da je, kako to, na žalost, i mnogi drugi konačno uviđaju, nužna njegova promjena"

Svečana dodjela priznanja iseljenim Hrvatima

Nagradu je prije osam godina utemeljio urednik inozemnog izdanja Večernjega lista Stipe Puđa, a Hrvati u iseljeništvu, čitatelji Večernjega lista, svojim glasovima svake godine u Bad Homburg dovode poznata lica iz svijeta sporta, glazbe, glume i showbizza

Napisala: **Marijana Dokoza** Snimke: **Večernji list**

Zvijezde iz hrvatskog iseljenništva zablistale su u subotu 8. ožujka na Večernjakovoj domovnici, najuglednijoj hrvatskoj iseljeničkoj dodjeli nagrada za koju se tražila karta više. Domovnica je i ove godine u bogataški gradić Bad Homburg nedaleko od Frankfurta dovela neka od najpoznatijih imena iz svijeta sporta, glazbe, glume i showbizza, naravno onoga hrvatskoga iseljeničkog.

Večernjakovu domovnicu utemeljio je prije osam godina urednik inozemnog izdanja Večernjega lista Stipe Puđa, a Hrvati u iseljeništvu, čitatelji Večernjega lista, svojim glasovima svake godine u Kongresnu dvoranu u Bad Homburgu dovode poznata lica iz svijeta sporta, glazbe, glume i showbizza.

NERASKIDIVA NIT KOJA POVEZUJE

Večer je počela iščekivanjem, blagim nestrpljenjem nominiranih koji su ušli u samu završnicu izbora. Voditelji Irena Pavić i Silvano Gospodarić prije same dodjele skrenuli su pažnju gostima u prepunoj dvorani na hvale vrijednu humanitarnu akciju gradova Bad Homburga i Dubrovnika te dobrotvorne udruge *Kroatienhilfe* koji su uz potporu Večernjega lista organizirali humanitarni koncert (pod pokroviteljstvom predsjednika RH Ive Josipovića) za zakladu *Hrvatska bez mina*. O

Zakladi je govorila njezina predsjednica Đurđa Adlešić, a o samoj akciji gradonačelnici Bad Homburga Michael Korwisi i Dubrovnika Andro Vlahušić.

Predstavljena je i humanitarna *Udruga fra Mladen Hrkač*. Udruga pomaže osobama sa zdravstvenim teškoćama iz Hr-

Vincent Banić, model iz Belgije

Dobitnici nagrade Večernjakove domovnice za 2014.

Sportaši profesionalci:

Domagoj Duvnjak, rukometaš, HSV Hamburg – nagrada žirija

Ivona Dadić, atletika, Wels – nagrada čitatelja.

Mlade sportske nade:

Christian Ćosić, (14), taekwondo, VSG Velbert – nagrada čitatelja i žirija.

Najpopularnija amaterska sportska momčad Hrvata izvan domovine:

NK Croatia-Zagreb Stuttgart – nagrada žirija

HNK Croatia Solothurn – nagrada čitatelja.

Najpopularniji pjevač/pjevačica/glazbenik:

Karolina Kovač, pjevačica, Stuttgart – nagrada čitatelja

Dado Kukić, pjevač, Düsseldorf – nagrada žirija.

Najpopularnija glumica i glumac:

Mimi Fiedler (Miranda Ćondić-Kadmenović), glumica, Wiesbaden – nagrada čitatelja

Mirjam Novak, glumica, Nürnberg – nagrada žirija.

Najpopularnija medijska osoba:

Silvija Beretin, model, Berlin – nagrada čitatelja

Vincent Banić, model, Belgija – nagrada žirija.

Christian Ćosić dobio je Domovnicu kao sportska nada

vatske i Bosne i Hercegovine koje dolaze na liječenje u Zagreb.

Večernjakova domovnica gradi most iseljništva i domovine. Polako, uporno, strpljivo, stvarajući neraskidivu nit koja povezuje ove dvije domovine.

- Svi nagrađeni večeras, ali i proteklih sedam godina, te svi vi koji ste se večeras okupili, a dolazite iz Njemačke, Austrije, Švicarske, Francuske, Belgije, Kanade i drugih europskih i pre-kooceanskih zemalja, u svojim sredinama prepoznati ste kao vrijedni, čestiti i uspješni ljudi. Uistinu je impresivno vidjeti kako ste očuvali svoj hrvatski identitet istodobno poštujući i voleći zemlje u kojima živite i koje također smatrate svojim – rekla je Daria Krstičević, predstojnica Državnoga ureda za Hrvate izvan RH i pokroviteljica ovogodišnje Večernjakove domovnice. Mnogobrojne ugledne goste pozdravili su i Josip Juratović, zastupnik u Bundestagu koji svojim rođenjem i življenjem povezuje Hrvatsku i Njemačku, dubrovačko-nere-tvanski župan Nikola Dobroslavić, te urednik i voditelj inozemnog izdanja Večernjega lista Stipe Puđa, kao i glavni urednik Večernjega lista Goran Ogurlić.

Stipe Puđa (u sredini) s uzvanicima

Predstavljen je i projekt "Neodoljiva Hrvatska – najveći turistički katalog na svijetu". Večernjakovoj domovnici i gradu Bad Homburgu pripala je čast da prvo predstavljanje izvan domovine bude baš u Bad Homburgu.

NA KRAJU FEŠTA ZA SVE

U drugom dijelu večeri voditelju Silvanu Gospodariću pridružila se Davorka Tovilo. U Bad Homburgu na svečanost do-djele stigla je i jedna od trenutačno najpopularnijih modnih dizajnerica u Hrvatskoj Aleksandra Dojčinović čije su haljine nosile manekenke, pjevačice i novinarke. Među svima njima ipak se isticala majka prijateljstva gradova Bad Homburga i Dubrovnika Olga Stoss. Iako je već u osmom desetljeću, ova žena i te kako pazi na svoj izgled, ali i izgled Domovnice. Per-fekcionista po naravi, ništa ne prepušta slučaju. Domovnica mora, kaže ona, biti savršena. I savršena je, pogotovo onima koji su njome nagrađeni.

Tijekom večeri goste su zabavljali Dubrovački simfonij-ski orkestar sa sopranisticom Marijom Vidović, grupa Upit-nik i Bruno Baković, Petar Grašo i Tamburaški sastav Alkari iz Züricha koji je prestao pjevati tek kada su se svjetla u veli-koj Kongresnoj dvorani ugasila. ■

Mirjam Novak dobila je Domovnicu za glumu od žirija

"Nagrada mi puno znači"

- Nagradu za najpopularniju glumicu odnijela je i Mirjam Novak, no njoj je nagradu dodijelio žiri. Lijepa glumica koja se proslavila australskim showom "Najbolji posao na svijetu" nije krila iznena-đenje nagradom. - Bila je ovo prekrasna večer. Nagrada mi puno znači. Nisam je očekivala, ali mi je drago da sam je dobila – rekla je nakon uručjenja nagrade glumica Mirjam Novak iz Nürnberga. Dado Kukić, pjevač iz Düsseldorfa, cijelu večer pokazivao je zna-tiželjnicima svoje tetovaže. Ima ih puno, a svaka od njih nešto znači. Ipak, nagradu nije dobio zbog tetovaža, već svoga glasa. Čitatelji su ga proglasili najpopularnijim pjevačem u iseljeniš-tvu, a on ne krije kako bi rado bio popularan i u Hrvatskoj. - Mi-slim da bi sad bilo vrijeme za Hrvatsku – kaže pjevač kojemu je Oliver Dragojević apsolutni kralj.

Dado Kukić, najpopularniji pjevač – nagrada žirija

ENG Croatian emigrant community stars shone Saturday March 8th at the Večernji List newspaper's Domovnica Awards ceremony, the most prestigious awards event among the Croatian emigrant communities established by the foreign edition of one of Croatia's leading papers.

Sveti Vlaho u suvremenoj umjetnosti

Suvremeno tematiziranje svetoga Vlaha često je ovisno o kontekstu u kojemu je i za kojega je likovno djelo nastalo. To prvenstveno znači odustajanje od uvriježenih ikonografskih identifikacija pojednostavljivanjem forme i kompozicije

Gradonačelnik Dubrovnika Andro Vlahušić s organizatorima izložbe

Napisala: Maja Mozara Snimio: Željko Tutnjević

U čast proglašenja Feste svetoga Vlaha, zaštitnika Dubrovnika, nematerijalnom baštinom čovječanstva, Hrvatska matica iseljenika priredila je zajedno s udrugom Festa Dubrovnik i Galerijom Sebastian veliku skupnu žiriranu izložbu na temu svetoga Vlaha. Prijavljeno je 78 radova iz desetak hrvatskih gradova, što je pokazalo kako ta tema nije samo vezana uz Dubrovnik, nego je i hrvatski fenomen. Od prijavljenih radova, odabrano je njih 40-ak. Izložbu je otvorio gradonačelnik Dubrovnika dr. Andro Vlahušić, zajedno s predstavnicima organizatora, a govorio je i autor koncepcije izložbe, povjesničar umjetnosti Marin Ivanović. Ovo je jedina skupna žirirana izložba na navedenu temu do sada te kao takva predstavlja doprinos i znanstvenom proučavanju sakralne umjetnosti u suvremenome trenutku.

U predgovoru katalogu Ivanović je napisao: "Suvremeno tematiziranje svetoga Vlaha često je ovisno o kontekstu u kojemu je i za kojega je likovno djelo nastalo. To prvenstveno znači odustajanje od uvriježenih ikonografskih identifikacija pojednostavljivanjem forme i kompozicije. Kod prikaza svećevog lika gotovo da nema više preciznog oblikovanja biskupskog ruha, ukrižene svijeće i palmine grane uopće se ne pojavljuju, a izostavljanje biskupskog štapa još je jedan od elemenata redukcije. Po svemu bismo teško mogli reći čiji lik promatramo kada ne bismo bili u Dubrovniku, kada autor ne

bi bio iz Dubrovnika ili kada naziv djela ne bi bio 'Sveti Vlaho'. Od forme je ostala ovalna kontura koja je ravno zaključena na dnu, sa šiljastim vrhom koji predstavlja vrh mitre, a od ikonografije spomenuta mitra i grad u svećevim rukama. Na ovoj izložbi takav pristup nalazimo na radovima Nikoline Šimunović, Tonka Smokvine, Josipa Ivanovića, Ivane Miloglav Ivanković, Aide Hebib Raguž, Pera Skvrce, Iris Lobaš Kukavčić, Lorena Ligorja i Josipa Trostmann. Drugi umjetnici upravo naglašavaju elemente ikonografije, ponekad se naslanjajući na realizam, kao što je slučaj s djelima Eugena Varzića, Tihomira Hreneka, Steva Marića ili Viktora Šerbua. Između ovih polova nalaze se umjetnici koji nastoje zadržati razlikovne elemente lika svetoga Vlaha te ih osuvremeniti različitim stupnjevima reduciranja forme, ikonografskog inventara i kolorita, čemu možemo pribrojati radove Anamarije Bezek, Izete Sabljčić, Stjepka Mamića, Pavice Pirc, Ivane Jovanović Trostmann, Sandre Radić Parać i Ivana Peraka. Izmaštane kompozicije u kojima postoji jednakovrijednost glavnog motiva svetoga Vlaha i ostalih elemenata prizora nalazimo u djelima Tisje Kljaković Braić, Eve Zvrko, Nade Zec Ivanović i Josipa Škerlja. Motive Feste, posebno one iz procesije, odlikuje veći stupanj mimezisa, jednako kao i prikaze crkve svetoga Vlaha jer su ti prizori uvjetovani mnogo kompleksnijim nizanjem figura i arhitektonskih elemenata. Potonje možemo vrlo dobro vidjeti na slikama Lukše Peka, Antonije Rusković, Mirice Dubčić, Toma Gusića, Josipa Botterija Dinija, Jagode Lasić i Miša Baričevića. Apstraktni motiv koji ima preneseno značenje nalazimo u crtežu mladoga grafičara Duje Medića."

ENG The Croatian Heritage Foundation has organised a group exhibition celebrating Dubrovnik's patron St Blaise – the festival is recognised as part of the world's intangible heritage.

IZAZOVI NADNACIONALNE POLITIČKE ARENE

Uz naše europarlamentarce u Bruxellesu, Strasbourgu i Luxembourgju djeluje stotinjak Hrvata, koji su dobili priliku raditi u institucijama EU-a poput Dominika Žganeca, čije je obrazovanje poticajno za naše buduće predstavnike kojima je na srcu hrvatski nacionalni interes

Udomovini su raspisani izbori za Europski parlament, koji će se održati 25. svibnja 2014. Na tim izborima birat će se 11 hrvatskih predstavnika za Europski parlament, koji predstavlja neposredno izabrano predstavničko tijelo 500 milijuna građana Europske unije, čiji će petogodišnji mandat trajati do 2019. Najveći broj mandata u nas, procjenjuje analitičar Anđelko Milardović, bit će podijeljen između koalicijske SDP-ove i HDZ-ove liste. Račune im može pomrsiti *Green New Deal* Mirele Holy, predsjednice Održivoga razvoja Hrvatske, ORaH-a. S druge strane *PollWatch*, koji prati situaciju u 28 država članica, javlja da je utrka za preuzimanje većine u EU parlamentu sve napetija i da se vodi među socijalistima i pučanima, koji bi da su danas izbori osvojili svaki po 212 mandata. Liberalima u toj utrci preostaje treće mjesto sa 62 mandata, tek neznatno ispred konfederalne Ujedinjene europske ljevice i Nordijske zelene ljevice s 55 zastupnika. Europski parlament u novom sazivu imat će ukupno 751 zastupnika. Trenutačno se u svih 28 država članica širi bojazan od slabašnog odziva birača, koji desetljećima opada. Na prvim izborima 1979. glasovalo je 63 posto birača, a na posljednjim 2009. godine 42 posto.

Osebnost izbora za Europski parlament hrvatski birači već lani su iskušali pa je možda jasnije zašto su oni prozvani "barometarskim". Ovo nadnacionalno izborno natjecanje vodi se u jednoj tj. europskoj političkoj areni, s tim da se odlučuje na temelju druge tj. nacionalne političke arene. Pojedina se u toj izbornoj zavrzlami često odlučuje na temelju makroekonomskih prilika u vlastitoj sredini, subjektivne ocjene uspješnosti vlasti, kao i glavnih rasprava u sklopu nacionalne priče.

Piše: Vesna Kukavica

Hrvatska, koja nije imuna na euroskepticizam, još je poletna nova Unijina članica koja svoju sudbinu kreira u Zagrebu, ali i u zajednici europskih naroda i država. Stoga nije nevažno tko nas zastupa u Unijinim središtima političke moći. Europski parlament sukreator je zakonodavstva Europske unije. Očekivanja od EU kod nas su visoka pa je potrebno osvijestiti da naš uspjeh na europskoj sceni ovisi prije svega o vlastitom angažmanu i baš je ta demokratska zrelost suvremene hrvatske nacije, ojačana poduzetničkim duhom nasuprot izdašnih europskih fondova, glavni izazov nadnacionalne europske arene. Pravni okvir EU-a je izvrsno sredstvo za ostvarivanje ciljeva prosperiteta, demokracije i ljudskih prava, a o nama ovisi kako ćemo tu priliku ekonomski iskoristiti, uz proceduru prekomjernog deficita. Hrvatskoj, kako stvari stoje, nije loše u klubu dvadesetosmorice jer će joj ostati milijarda eura više iz kase EU-a nego što će u nju uplatiti! Prema novom prijedlogu proračuna EK za razdoblje od 2014. do 2020. godine RH će na raspolaganju imati 11,7 milijardi eura, dok će u EU proračun uplaćivati jedan posto BDP-a.

Politički vizionari suvremene hrvatske nacije - među kojima su nedvojbeno dva samozatajna političara srednjeg naraštaja iz aktualnog saziva EU parlamenta Šibenčanin Tonino Picula (SDP) i argentinski Hrvat Davor Ivo Stier (HDZ), poručuju kako novu kampanju vode oko razvojnih pitanja europske tematike. Spomenuta dva europarlamentarca već su u Bruxellesu, kao članovi Odbora za vanjsku politiku Europskoga parlamenta, pokazali kako se može pronaći konsenzus

oko hrvatskoga nacionalnog interesa. Sjetimo se samo njihova angažmana oko statusa Hrvata u BiH. Tonino Picula i Davor Ivo Stier pridonijeli su donošenju Rezolucije o BiH u EP 4. veljače 2014., kada je osuđen bošnjački centralizam i zatražena federalizacija Bosne i Hercegovine.

Uz svibanjske izbore treba obratiti pozornost i na novi val zapošljavanja hrvatskih državljana u Unijinim centrima moći (Bruxellesu, Strasbourgu i Luxembourgju) koje je oglosio Europski ured za odabir osoblja (European Personnel Selection Office, EPSO). Hrvatima je to nova prilika za rad u dobro plaćenju administraciji, gdje će proširiti vidike stvaralaštvom u razvijenijoj sredini i usavršiti svoje jezične i druge kompetencije. Velika je to prilika i za našu državu da ojača utjecaj RH i u sklopu samih institucija, ponajprije Europskoga parlamenta, Europske komisije i Vijeća. Tako je na jednom od prethodnih natječaja prošao pravnik i politolog Dominik Žganec (29). Nakon pravničkog staža u Bruxellesu, sada radi u EU parlamentu kao savjetnik u jednoj od političkih grupacija. Taj rođeni Čakovčanin ostvario je uzbudljivu karijeru zahvaljujući stipendijskom programu Unije, koji ga je prije nekoliko godina odveo u Češku na specijalistički studij *Europske politike* na Masarykovo Sveučilište u Brnu gdje je 2013. uspješno magistrirao na temu "Utjecaj njemačke industrije obnovljivih izvora energije na proces političkog odlučivanja u EU". Prema statističkim podacima Europske komisije dosad ondje radi 57 hrvatskih državljana, što je samo 0,2 posto od ukupno 23.701 zaposlenika EK koji imaju ugovore na neodređeno. Natječaji EPSO-a su objektivni, a prvi krug provodi se elektronički, prijavom na računalu, pa se možete javiti i vi koji se školujete u svjetskim centrima izvrsnosti. ■

ENG Elections have been called in Croatia to elect representatives to the European Parliament (EP) for May 25th 2014. Croatia will elect eleven deputies to the EP, which constitutes the directly elected, supranational representative body for the about 500 million citizens of the EU. Their five-year terms will run to 2019. The EP is the co-creator of EU legislation.

"Važno je pokazati da vodimo računa o tim ljudima"

Milanović je u Australiji posjetio sveučilište Macquarie u Sydneyu i tom je prigodom potpisan ugovor o nastavku financiranja tamošnjega Centra hrvatskih studija u idućih pet godina

Predavanje na sveučilištu Monash u Melbourneu

U Sveučilištu Macquaire u Sydneyu Milanović se sastao s rektorom i zamjenikom rektora Michaelom Eganom i Bruceom Downtonom

Tekst: Uredništvo (izvor Hina i HRT)

Snimke: Hina

Predsjednik Vlade RH Zoran Milanović boravio je središnom ožujka u višednevnome radnom posjetu Australiji te u službenome posjetu Novome Zelandu na poziv premijera Johna Keya.

Milanović je u Australiji posjetio Sveučilište Macquarie u Sydneyu i tom prigodom potpisan je ugovor o nastavku financiranja tamošnjega Centra hrvatskih studija u idućih pet godina. Milanović je rekao da ulaganje u Hrvatske studije na tom fakultetu za RH i hrvatsku vladu ima važnost i vrijednost ne samo zbog opstojnosti učenja hrvatskoga jezika, povijesti i kulture, nego i zato što je riječ o najstarijemu samostalnom kolegiju hrvatskoga jezika na svijetu. Program hrvatskih studija na Macquarieju, jednom od najboljih svjetskih sveučilišta, već godinama sufinancira i hrvatsko Ministarstvo obrazovanja i nastavit

će ga financirati još najmanje pet godina sa 150.000 australskih dolara godišnje (750.000 kuna).

NEMAR IZ RANIJIH GODINA

U razgovoru za hrvatsku redakciju javne televizije SBS, Milanović je poručio da je njegova vlada liberalno socijaldemokratska, što znači da nije titoistička ili komunistička te da nema veze s političkim progonima zbog kojih su se mnogi Hrvati iselili u Australiju. "Mislim da ovdje neki ljudi žive previše u prošlosti. Neki me ovdje etiketiraju kao Titovu lutku, a to ne može biti smješnije", rekao je. Hrvatske iseljenike, ali i Australce, Milanović je pozvao da ulažu u Hrvatsku,

rekavši da su dobrodošli. "Hrvatska je ulaskom u Europsku uniju postala dio jedinstvenog tržišta i hrvatska vlada čini sve da onima koji žele ulagati u Hrvatsku olakša život."

Milanović je razgovarao i s vodećim poslovnim ljudima Novoga Južnog Walesa, kojima je predstavio investicijske mogućnosti u Hrvatsku i naglasio kako je hrvatska vlada 'business friendly'. Milanović je predstavnike poslovne zajednice izvijestio s trenutnoj situaciji u gospodarstvu te o podacima o rastućem turizmu kao jednom od najjačih gospodarskih grana za koju je vlada nedavno donijela strategiju razvoja.

U Canberru je razgovarao s kolegom Tonyjem Abbotom, predsjednikom zastupničkoga doma australskog parlamenta i tamošnjom hrvatskom poslovnom zajednicom. Milanović je rekao da je s australskim premijerom "razgovarao o nekim ugovorima koje Hrvatska nije sklopila s Australijom zbog nemara ranijih godina". Riječ je o ugovorima koji

U Australiji prema službenim popisima stanovništva živi oko 120.000 Hrvata, a procjene se kreću između 200.000 i 250.000. U Novome Zelandu živi oko 60.000 iseljenih Hrvata i njihovih potomaka.

Grupa prosvjednika
dočekala je hrvatskog
premijera

se odnose na status hrvatskih državljana, "prije svega to je ugovor o zdravstvenom osiguranju i ugovor o dvostrukom oporezivanju", rekao je Milanović. "To je u interesu Hrvata, a zašto to nitko nije radio zadnjih godina, takvih pitanja ima gdje god zagrebete", rekao je premijer naglasivši da bi on ugovore bio spreman "potpisati sutra", ali to sada ovisi o "australskim prioritetima".

SKUPINA PROSVJEDNIKA

Položio je i vijenac na grobnicu nepoznatog australskog vojnika u Canberri i poslije rekao kako bi htio da i u Hrvatskoj "ovako smireno i dostojanstveno možemo govoriti o svojem ratu, jedno-dušno i jednoglasno".

Hrvatski premijer Zoran Milanović predavanjem na Sveučilištu Monash u Melbourneu te sastancima s čelnikom australske oporbe Billom Shortenom i predsjednikom gornjeg doma parlamenta Johnom Hoggom zaključio je višednevni radni posjet Australiji. Milanović je pred ulazom u Sveučilište dočekala skupina od dvadesetak prosvjednika iz redova hrvatskih iseljenika s istim transparentima i ikonografijom kao i prije u Canberri. "Ovo je demokracija. U Hrvat-

Milanović: Bio je to politički kompliciran posjet

Zoran Milanović izjavio je kako je bio dužan otići u Australiju i Novi Zeland iako je taj gotovo dvotjedni službeni posjet bio "politički kompliciran" zbog neprihvatljive ikonografije koju koristi dio tamošnjih udruga Hrvata. "Tamo ima ljudi koji žive u prošlosti i misle da je Josip Broz još uvijek živ i iz nekoga razloga nas dovode s njim u vezu. S tim nemam nikakvih problema. Na jednome mjestu se skupi 300 ljudi s kojima fenomenalno komunicirate, a na drugome mjestu se skupi 20 ljudi koji su imali potrebu predstaviti se na glasan način jer žive od konflikta i podjela koje čak ni u Hrvatskoj više ne postoje. To je tako i to je komplicirano, a sam put bio je fizički naporan", rekao je Milanović na konferenciji za novinare u Banskim dvorima dan nakon povratka. "Boravkom u Australiji i Novome Zelandu bilo je važno", dodao je premijer, "pokazati da vodimo računa o tim ljudima, a tamo nisam išao ni po novac ni po glasove." Razgovarao je, kako je naveo, s puno ljudi hrvatskog podrijetla u te dvije zemlje, koji su vrlo uspješni i pokušavali su ulagati u Hrvatskoj, ali ih se većina vratila "s gorkim okusom". "Kada se netko susretne s barijerama koje mu postavlja lokalna samouprava, onda digne ruke od svega i to su stvari koje treba u Hrvatskoj onemogućiti", rekao je.

Posjet Hrvatskom kulturnom društvu u novozelandskome gradu Aucklandu

skoj ljudi svaki tjedan po nekoliko puta prosvjeduju na Markovom trgu, vladi pod prozorima, i tako će i biti. Hrvatska danas nije ništa manje demokratska država nego Australija, a ovo je pravo na slobodno izražavanje mišljenja. Meni je drago da je ovdje bilo pet puta više ljudi nego vani. Pa i onih koji su postavljali teška pitanja. Zato sam ovdje. Najlakše je ostati u Zagrebu i biti na Twitteru. Treba doći pred ljude pa i primiti neugodna pitanja", rekao je Milanović. Komentirao je i nezadovoljstvo hrvatske manjine u Australiji u vezi s brojem zastupnika iz dijasporu u hrvatskome parlamentu, rekavši da je to pitanje uređeno hrvatskim Ustavom, koji je donesen konsenzusom HDZ-a i SDP-a prije tri godine.

NOVI ZELAND

Predsjednik Vlade Zoran Milanović stigao je iz Australije u službeni posjet Novome Zelandu na poziv premijera Novo-

ga Zelanda Johna Keya. Premijeri Novoga Zelanda i Hrvatske pozdravili su nakon sastanka u Aucklandu sve bolje veze između dviju zemalja, te naglasili želju da dalje prodube bilateralne odnose, posebice gospodarske. Key je potvrdio da je snažan doprinos hrvatske zajednice Novome Zelandu, osobito u uvođenju novozelandskog vinarstva visoke klase. Milanović i Key potvrdili su također svoju opredijeljenost za zaključivanje bilateralnog sporazuma o socijalnoj sigurnosti, o kojem se pregovara već neko vrijeme. Milanović je nakon sastanka s Keyem održao predavanje na Sveučilištu u Aucklandu i razgovarao s oporbenim čelnikom Davidom Cunliffeom. S hrvatskom zajednicom sastao se u Aucklandu i u Wellingtonu.

U povodu posjeta hrvatsko i novozelandsko izaslanstvo potpisali su Dogovor o programu radnog odmora za mlade ljude koji predviđa da do 100 mladih ljudi godišnje otputuje iz Hrvatske na Novi Zeland, da ondje studiraju ili se odmaraju, a svoj boravak financiraju zaposlenjem tijekom maksimalno godinu dana. ■

Razgovor sa slikarom Charlesom Billichem u njegovoj galeriji u Sydneyu

ENG Croatian Prime Minister Zoran Milanović made a visit of several days to Australia and New Zealand in mid March to meet with representatives of the local Croatian communities. He was also welcomed in Australia by demonstrators.

Što je premijer Milanović imao prigodu naučiti?

Premijer je pokazao barem malo hrabrosti i usuda, što treba cijeniti, a onda možda i nenamjerno utjecao na razbijanje nekih stereotipa i otvaranje gorućih pitanja koja tište obje strane – i iseljenike i hrvatsku državu

D ojmovi s dvotjednog boravka premijera Milanovića u Australiji i Novome Zelandu brzo su splasnuli, a komentari o tome kako je bila riječ o nepotrebnome turističkom putovanju već su zasjenile neke nove teme. Taj dugi i naporni put na kraj svijeta nije urodio nekim rezultatima, nije potpisan nikakav značajniji ugovor, nije dogovoren nijedan ozbiljan posao, ni Hrvatska nije baš osobito promovirana, a nije bilo ni značajnih državnčkih susreta. No, ipak mislim da je posjet imao barem jednu pozitivnu svrhu jer ne odlaze baš često lideri ljevice među hrvatsku dijasporu, a posebno ne na taj daleki kontinent gdje po pričanjima žive nacionalno najosviješteniji, pa ako hoćete – i najzadrtiji hrvatski iseljenici. Premijer Milanović pokazao je barem malo hrabrosti i usuda, što treba cijeniti, a onda možda i nenamjerno utjecao na razbijanje nekih stereotipa i otvaranje gorućih pitanja koja tište obje strane – i iseljenike i hrvatsku državu. Naša dijaspora očito je u početku bila iznenađena tim nezvanim posjetom, ali su brzo shvatili kako je to prilika da hrvatskom premijeru izravno iskažu nezadovoljstvo koječime, a zatim ga ponešto i poduče. A imao je premijer Milanović priliku štošta vidjeti, pa i naučiti od naših ljudi u Australiji i Novome Zelandu. Poantu prve lekcije sam je objavio kad je rekao kako fotografije Pavelića, koje se još mogu vidjeti u pojedinim klubovima, nisu izraz stvarnog ekstremizma tamošnjih Hrvata, već posljedica njihove izoliranosti. Usudim se dodati – i inata!

Naš premijer imao je tamo priliku vidjeti kako naši ljudi u tuđini stvaraju vrhunske vrijednosti u gospodarstvu te kako su cijenjeni i poštovani poduzetnici. Oni tamo postižu sve ono što nisu mogli u domovini. Oni ne znaju što je birokracija, mito, ovisnost o politici, nepo-

znavanje ekonomskih pravila i antipoduzetnička klima. I zato je većina njihovih pokušaja ulaganja u domovinu završila u slijepoj ulici, još od doba privatizacije, kad ih se doživljavalo nepoželjnim i opasnim konkurentima. Njima se zato ne mogu prodavati priče o ulagačkoj klimi i vladinim nastojanjima. Oni traže jasna pravila igre i rezultate. A osim investicijskih sposobnosti iseljenih Hrvata, koje do sada ni približno nisu korištene u odnosu na njihove potencijale, oni nude i znanje nužno za gospodarsku strategiju u globalnim uvjetima te etičniji i odgovorniji odnos prema poduzetništvu i upravljanju gospodarskim resursima.

Isto tako, nemojmo se zanositi da naši iseljenici baštine samo najbolje osobine našeg naroda. I među njima ima podjela i jala, koje svakog dana osjećamo u domovini. Upravo taj hrvatski sindrom sputava ih da budu još organiziraniji i jači u borbi za svoja prava. Od dolaska u Australiju, Hrvati u toj zemlji nisu uspjeli nametnuti nijednoga svoga predstavnika u Savezni parlament u Canberri. Budući da je Australija izrazito multikulturalno društvo, koje ima gotovo 200 etničkih zajednica, savezna i lokalna tijela daju izravnu potporu mnogim useljeničkim organizacijama. Hrvatska zajednica je među onima koji dobivaju najmanje jer navodno nemaju jedinstveno tijelo koje ih zastupa. I iseljeništvo, dakle, ima svojih problema pred kojima hrvatska država ne bi smjela zatvarati oči. Primjerice, mnogi naši mladi iz dijasporu, koji su se obrazovali u novome svijetu i napravili zavidne karijere, sve manje govore hrvatski i sve manje posjećuju hrvatske klubove i sve manje pripadaju hrvatskim zajednicama. U tom kontekstu treba pozdraviti

potporu Vlade hrvatskim studijima na Sveučilištu Macquarie u Sydneyu, gdje se na znanstvenoj razini mogu upoznati s hrvatskim jezikom i kulturom, ne samo mladi Hrvati već i Australci.

Na ovome dalekom kontinentu Milanović je imao priliku vidjeti kako naši Hrvati u iseljeništvu znaju što je istinska demokracija i pluralizam mišljenja te kako svoja demokratska prava iskazuju, ako treba i prosvjedima. Oni se ne boje izreći vlastito mišljenje, pa čak i sučeliti argumente. Oni znaju da političari moraju biti sluge naroda, a ne vladari. Zato naše ljude, navikle na život u zrelim demokracijama svijeta, sve više zbunjuju oprečne poruke i sukobi koji dolaze iz domovine te nemogućnost postizanja konsenzusa oko bilo kakvoga ozbiljnijega nacionalnog pitanja. Oni priželjkuju nužnost hrvatskoga političkog i društvenog konsenzusa oko jačanja demokracije i ekonomije te vizije hrvatske budućnosti. Hrvati u iseljeništvu očekuju više profesionalizma, odgovornosti, domoljublja i praćenja globalnih trendova, što bi vodilo modernizaciji hrvatskog društva i institucija te postizanju stabilnije pozicije u Europskoj uniji. Oni svakog dana gledaju kakvi su i kako se ponašaju političari normalnih i razvijenih zemalja, zato nas ne smije čuditi što ih živciraju naši političari i njihovi potezi. Zato u negativnom stajalištu prema Milanoviću i njegovim kolegama ima puno više prkosa zbog njihove nesposobnosti da usmjere Hrvatsku na pravi kurs, nego zbog pripadnosti stranci koja baštini komunističku prošlost. Slika današnje Hrvatske je prilično negativna u dijaspori jer zahvaljujući globalnim komunikacijama vide sve što i mi. ■

ENG Commenting the Prime Minister's trip to Australia and New Zealand Božo Skoko DSc observed that, "Prime Minister Milanović has demonstrated at least a little courage and pluck, which should be valued, and perhaps unintentionally helped break down some stereotypes and broach some burning issues that confront both sides – emigrants and the Croatian state."

Hrvatski sportaši iz kanadske *Kuće slavnih nogometaša*

Svečani naslov "Team of Distinction" primio je ondašnji predsjednik kluba Šoltanin Dušan Bezić, istaknuti kanadski poduzetnik i aktivist za slobodu i neovisnost hrvatskoga naroda

Napisala: **Vesna Kukavica**

U prepunome Histrionskom domu u središtu Zagreba 18. ožujka održana je domovinska premijera dokumentarnoga filma redatelja Jakova Sedlara i scenarista Hrvoja Hitreca

pod naslovom *Croatia-Toronto: Jedna velika hrvatska priča*. Film o hrvatskim nogometašima iz Kanade i njihovim prijateljima, koji autentično svjedoči o snazi sportskoga duha hrvatske iseljeničke zajednice u Kanadi, premijerno je izveden u Torontu početkom ove godine.

Scenarij na duhovit način oslikava sedamdesete i osamdesete u svjetskome kontekstu umjetničkoga i sportskoga pokreta te rastućem tehnološkom napretku svijeta u kojem se brže stizalo s kraja na kraj svijeta pa su razmjene sportaša već bile uobičajene. Za razmjenu sportaša između domovine i iseljeničtva najzaslužniji je zagrebački sportski djelatnik široke erudicije i hrabri čovjek Ante Pavlović, čije su izjave snimljene u filmu, uz slavne nogometaše *Metros-Croatije*.

Iseljenički sportski pokret dvadesetog stoljeća na sjevernoameričkome kontinentu najponosniji je na rezultate *Toronto Metros - Croatije* iz Toronta čiji su nogometni uspjesi na početku 21. stoljeća prepoznati od struke i uvršteni u *Canadian Soccer Hall of Fame* (Kuću slavnih kanadskoga nogometa) 5. lipnja 2010. Svečani naslov "Team of Distinction" primio je u nazočnosti nogometaša ondašnji predsjednik kluba Šoltanin Dušan Bezić, istaknuti kanadski poduzetnik i aktivist za slobodu i neovisnost hrvatskoga naroda u vrijeme osamostaljenja Republike Hrvatske.

Klub *Toronto Metros-Croatia* osvaja je *Soccer Bowl*, kao što film pokazuje

na temelju arhivskih videozapisa i izjava sportaša i aktivista, naslov prvaka Sjevernoameričke lige 1976. godine. Uz hrvatske nogometaše iz Kanade kao što su Bruno Pilaš igrali su hrvatski reprezentativni prvaci poput Grnje, Lukačevića, Blaškovića, Cukona i Bilečkog – pojačani vrsnim kanadskim sportašima, pripadnicima raznih etničkih zajednica koje žive u Kanadi. Tako su pod hrvatskim imenom zaigrali reprezentativac Brazila Ferriera, nekoliko Talijana i njemački reprezentativac i bivši igrač Bayerna iz Münchena Wolfgang Sühnholz i, naravno, najslavniji pojedinac i kapetan pobjedničkog tima Eusebio de Silva Ferreira - portugalski reprezentativac i nogometaš na zvijezda planetarne slave.

Na premijeri filma, uz autore filma i sudionike koji su snimljeni u filmu, bio je nazočan Joe Pavičić iz Kanade, aktualni predsjednik kluba *Toronto Croatia*, koji je postao slavni nasljednik *Me-*

troša. Kanadani se još sjećaju fantastične publike koja je pratila *Metros-Croatiju* i pridonijela uspjehu nogometaša, koje su iz dvaju klubova sjedinili pregovarači Dušan Bezić zvani Dick i Bruce Thomas, ujedinivši timove *Toronto Metrosa* i *Toronto Croatije* sredinom 1970-ih, nakon čega je uslijedila godina velikih uspjeha, okrunjena naslovom prvaka Sjevernoameričke nogometne lige, rekao je na premijeri ugledni poduzetnik Josip Joe Pavičić, koji je rođen u Lici prije 63 godine.

Otkad je Joe Pavičić postao predsjednik *Toronto Croatije*, prije osam godina, kao ugledni poduzetnik, ljubitelj sporta i patriot obećao je nogometašima i hrvatskim Kanadanima da će čuvati stečeni ugled kluba uz ponos na njegovu sportsku povijest koju su stvarali hrvatski nogometaši 50 godina u kanadskoj profesionalnoj ligi. Ozbiljnost Joeve misije očita je u dojmljivome dokumentarnom filmu. ■

ENG The homeland premier screening of Jakov Sedlar's documentary film *Croatia-Toronto: A Great Croatian Story* was staged in Zagreb. The film documents the Toronto-based Croatian soccer club that won the 1976 North American Soccer Championship.

Umirovljenički život u blagodatima floridske klime

Na zapadnoj strani Floride djeluje *Croatian Club of Tampa Bay* na čijem čelu je Katica Pavičić. Društvo je osnovano u gradu Clearwateru na obali Meksičkoga zaljeva, a svečano ga je, pred 150 uzvanika, otvorila Kolinda Grabar Kitarović, tadašnja veleposlanica RH u Washingtonu

Croatian Club of Tampa Bay: Antica Branka Bavčević sa svojim domaćinima Marijanom i Ivom Elezovicem

ski jezik zbog mnogobrojnih iseljenika koji su je željeli imati i za svoju unučad. Knjigu je prvo odnijela na turneju u Australiju i Novi Zeland u organizaciji HMI-jeve podružnice Split, da bi je nedavno na jednak način predstavili Hrvatima na Floridi.

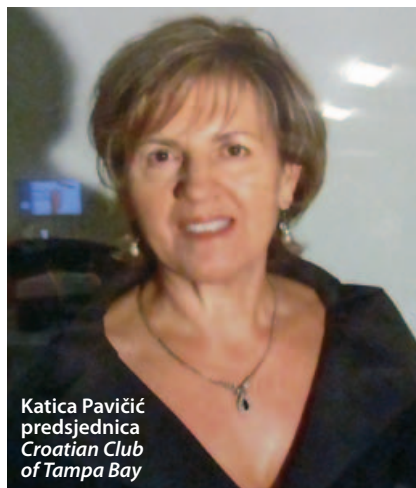
Na zapadnoj strani Floride djeluje *Croatian Club of Tampa Bay* na čijem čelu je Katica Pavičić. Društvo je osnovano u gradu Clearwateru na obali Meksičkoga zaljeva, a svečano ga je, pred 150 uzvanika, otvorila Kolinda Grabar Kitarović, tadašnja veleposlanica RH u Washingtonu. Članovi društva su mahom umirovljenici koji su živjeli u Chicagu, New Yorku, Clevelandu ili nekom drugom američkom gradu. Kada ih za ta mjesta više nije vezao posao, preselili su se na Floridu uživati u blagodatima tople klime. Uprava kluba nastoji privući i mlade, ali i vratiti kredit kojim su izgradili svoj centar. Tako se organiziraju ručkovi za članove uz razne prigodne igre, kako bi svi bili zadovoljni. Antica Branka Bavčević predstavila im je svoju knjigu uz koju je snimljen i CD s dvi-

Antica Bavčević i Danko Grgas

Napisala: **Branka Bezić Filipović**

Korčulanka Antica Branka Bavčević cijeli svoj radni vijek provela je u Parizu. Na rodnu Korčulu vraćala se koliko je mogla, a živeći izvan domovine još se više vezala uz svoje korijene i baštinu rodnoga otoka. Prenoseći priče iz djetinjstva na svoju unučad, došla je na ideju da sve stavi na papir i zauvijek sačuva za generacije koje dolaze. Prvo predstavljanje njezine knjige *Anitin račiški tanac* održano je u Račišću i bilo je toliko uspješno da ju je potaknulo da knjigu prevede na engle-

Katica Pavičić
predsjednica
*Croatian Club
of Tampa Bay*

je njezine pjesme u izvođenju nedavno preminuloga Vinka Coce.

CROATIAN CLUB OF TAMPA BAY

Na istočnoj obali Floride djeluje *Croatian American Cultural Center* Kralj Tomislav koji je jedno vrijeme bio bez vlastitog prostora. Naime, na terenu gdje je klub bio smješten trebala se graditi škola pa se zgrada morala prodati. Novci od prodaje bili su pohranjeni, a tražilo se što bolje rješenje. To je dugo trajalo pa su se članovi okupljali u jednom od hotela u svome gradu. Kada je napokon u mjestu Deerfield Beachu, udaljenome oko pola sata sjeverno od Miamijsa, prona-

Zvonko Barbalić predsjednik Croatian American Cultural Center kralj Tomislav

đena zgodna zgrada u kojoj bi se društvo smjestilo, trebalo je uložiti novca za uređenje prizemlja. Članovi su pomogli koliko su mogli, što radom što vlastitim sredstvima, poput Nede Pavića koji je financirao postavljanje naziva na zgradu. Uz minimalna dodatna ulaganja i prvi kat će biti upotrebljiv za mnogobrojne aktivnosti jer tamo imaju dvije dvorane o kojima većina hrvatskih društava po svijetu samo može sanjati. Predsjednik društva odnedavno je Zvonko Barbalić, a preuzeo je dužnost od Danka Grgasa, koji je bio moderator predstavljanja knjige *Anitin račiški tanac*. Uz autoricu, u ime HMI-ja nazočnima se obratila Branka Bezić Filipović, a nadahnuti govor održao je i 87-godišnji Vladimir Igrec, jedan od prvih predsjednika iz vremena starog kluba. I ovdje ima članova koji su se doselili s hladnog sjevera, poput pjesnika Ante Karlića iz New Yorka, inače člana udruge Hrvatska iseljenička lirika.

Poseban stol u dvorani zauzeli su kanadski Hrvati koji nekoliko mjeseci godišnje provedu na Floridi da barem

Joseph Antunovich dobitnik nagrade grada Chicaga

Nedo Pavić ispred slova koja je donirao Klubu

Mnogi hrvatski umirovljenici doselili su se s hladnoga sjevera na Floridu, poput pjesnika Ante Karlića iz New Yorka, inače člana udruge Hrvatska iseljenička lirika. Poseban stol u dvorani zauzeli su kanadski Hrvati koji nekoliko mjeseci godišnje provedu na Floridi, da barem malo skrate kanadsku zimu, a od milja ih zovu *snow birds*.

malo skrate kanadsku zimu, a od milja ih zovu *snow birds*.

ANTUNOVICH ASSOCIATES

Jedna o stvari o kojima se tih dana pričalo bila je i ta da se u Orlandu gradi novi *Observation wheel* (kotač za panoramsko razgledavanje) koji je najnoviji uradak poznatog biroa *Antunovich Associates*. Vlasnik i osnivač je Joseph Antunovich, rođen u Novome Zelandu od roditelja koji su tamo došli iz Drvenika kraj Makarske. Antunovich se školovao u Los Angelesu na *University of Southern California*, a izabran je za čovjeka godine u Chicagu. Riječ je o uglednome priznanju *Legendary Landmark* koje se

dodjeljuje onima koji pridonose razvoju grada i stoje kao svjedočanstvo kulturnog integriteta. Nagradu je zaslužio jer je uložio puno truda u očuvanje povijesnih zgrada Chicaga. Njegova tvrtka, koja ima urede u Washingtonu i Chicagu, zapošljava 90 stručnjaka s područja arhitekture, gradnje i unutrašnjeg dizajna. *Project manager* mu je George Sorich, čiji su ponosni roditelji članovi *Croatian Club of Tampa Bay*.

A i mi u Hrvatskoj s ponosom se divimo dostignućima naših ljudi u svijetu, bilo da je riječ o vrijednim hrvatskim zajednicama koje su svojim rukama podigle hrvatska društva ili o poslovnim uspjesima pojedinaca. ■

ENG Korčula native Antica Branke Bavčević's book *Anitin račiški tanac* (*Anita's Račišće Dance*) was presented in the US state of Florida at the Croatian Club of Tampa Bay and the Croatian American Cultural Center in Deerfield Beach.

"Jedno od najljepših snimanja i doživljaja"

Javno snimanje glazbeno-scenskoga spektakla "Lijepom našom" u Pečuhu nadmašilo je sva očekivanja kako ekipe HRT-a, tako i organizatora i domaćina, a posebice gledatelja, njih 1.500 koji su popunili pečušku sportsku dvoranu

Predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp pozdravlja publiku

đačima iz mađarske Baranje i Podravine.

Pečuško javno snimanje Branko Uvodić ostvario je u dogovorima svoje ekipe s pečuškim pomagačima: Jozom Harijem, ravnateljem Kulturno-prosvjetnoga centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj, voditeljem Ureda HDS-a Jozom Solgom, umirovljenim televizijskim novinarom Mišom Balažem te Vesnom Velin, nastavnicom i izvrsnom poznavateljicom hrvatske tradicijske kulture u Mađarskoj, te Zoltánom Vízváriem, profesorom i znanstvenikom, ali i vrsnim glazbenikom.

IZ SVIH HRVATSKIH REGIJA

Cijeli program domaćih izvođača; društava, zborova i orkestara iz Mađarske, njihov repertoar prilikom nastupa, koncepciju zastupljenosti svih hrvatskih regija u Mađarskoj te komunikaciju osmislili su Vesna Velin i Zoltán Vízvári.

Napisala: **Branka Pavić Blažetin** (Hrvatski glasnik) Snimke: **Anita Mandić i Ákos Kollár**

Pečuško javno snimanje glazbeno-scenskoga spektakla "Lijepom našom", voditelja i urednika Branka Uvodića i ekipe Hrvatske radio-televizije, drugo je javno snimanje iste emisije u Mađarskoj, nakon lanskoga šopronskog snimanja u ožujku. Tada je urednik emisije Branko Uvodić imao zamisao predstaviti hrvatsku tradicijsku kulturu gradišćanskih Hrvata iz Austrije, Slovačke i Mađarske. Pečuško snimanje ostvareno je suradnjom HRT-a i Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Hrvatske državne samouprave (HDS). Na snimanje su pozvani izvođači predstavnici svih hrvatskih regija u Mađarskoj, a s obzirom na troškove izvođača i na publiku, naglasak je bio na izvo-

KUD Tanac iz Pečuha

Nošnje iz svih hrvatskih regija u Mađarskoj

Svi izvođači na pozornici

Dvorana pečuškoga Sportskog centra "Dezső Lauber" bila je dupke puna, zajedno s izvođačima. Te večeri ispuni-
lo ju je mnoštvo posjetitelja, rekordan broj izvođača "Lijepom našom" nastupio je upravo na pečuškome snimanju, njih tristotinjak, rekao je Uvodić ističući kako je pečuško bilo jedno od najljepših snimanja i doživljaja u serijalu "Lijepom našom". Mostovi kultura "Lijepom našom" snimljeni u Pečuhu bili su snažan dojam za sve koji su nazočili događaju, a za neke i ostvarenje sna jer nastup u emisiji koju gledaju od samih njezinih početaka za njih kao čuvar hrvatske tradicijske kulture ostvarenje je sna.

Snimanju su nazočili diplomatski predstavnici RH u Mađarskoj, veleposlanik Gordan Grlić Radman sa suprugom, konzul gerant Ružica Ivanković, pečuški

Sudionici "Lijepe naše" u Pečuhu iz Mađarske bili su: KUD Tanac iz Pečuha, KUD Baranja iz Pečuha, KUD "Ladislav Matušek" iz Kukinja, Izvorna folklorna skupina Čitaonice mohačkih Šokaca, TS "Židanci" (Hrvatski Židan), TS "Bajski tamburaši" (Baja), Orkestar Šokadija (Mohač), Orkestar Vizin (Pečuh), Mladi tamburaši (tamburaši iz svih hrvatskih regija u Mađarskoj, polaznici tamburaškoga tabora u Orfúu), Andor Végh i Franjo Dervár-Kume, Darinka Orčík, Vivien Gráf, Stipan Đurić, Ženski pjevački zbor "Korjeni" (Martinci), Ženski pjevački zbor "A. Šenoa" (Pečuh), Pjevači KUD-a "Drava" i "Podravina" (Lukovišće i Barča), Pjevački zbor i tamburaši Hrvatskoga obrazovnog centra "M. Krleža" u Pečuhu.

gradonačelnik Zsolt Páva i predsjednik HDS-a Mišo Hepp, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac i mnogi drugi. Napomenimo kako je troškove najma sportske dvorane djelomično snosio grad Pečuh pod pokroviteljstvom pe-

čuškoga gradonačelnika. Glazbeno-scenski spektakl, koji traje neprekidno od 1995. godine, u prvome redu njeguje tradicionalnu hrvatsku glazbu, ples i pjesmu, hrvatsku tradicijsku kulturu i jedna je od najgledanijih HRT-ovih emisija. ■

ENG The live recording of the music and stage show "Our Beautiful Homeland" in the Hungarian town of Pécs exceeded the expectation of the team of national public broadcasting company Croatian Radio Television (HRT), the organisers and hosts, and especially the 1,500-strong audience that packed the local sports arena.

MANJINSKE VIJESTI

KULTURNA NAGRADA "METRON" GRUPI PAX

AUSTRIJA - Hrvatski centar u Beču dodjeljuje godišnju gradišćanskohrvatsku kulturnu nagradu "Metron" pojedincima ili udrugama koje promiču manjinske vrijednosti. Žiri za dodjelu nagrade

jednoglasno je odlučio dodijeliti "Metrona" za 2013. godinu gradišćanskohrvatskome glazbenom sastavu Pax. U obrazloženju glasnogovornik žirija, mr. Rudi Gregorić, istaknuo je da su popu-

larni Paxi "...u minulih 35 ljet svenek bili aktivna veza med Gradišćem i Bečom. Misionari su takorekuć u hrvatskoj muzičkoj sceni i kroz tri i pol desetljeća bili jako uspješni. To se kaže u njevi nebrojeni nastupi ali i u brojni muzički produkcija i nosači zvuka. Posebno su Paxi povezani i s hrvatskom kulturom i muzičkom scenom u Beču — a to i kao osobe i kao kolektiv. Uza to se i osobno i u svojem službenom životu zalažu za hrvatski muzički naraštaj pred svim i Hrvatov ne samo u Gradišću i Beču, nego i susjedstvu". Bečki Hrvatski centar bio je 20. veljače ispunjen mladim i starim fanovima grupe PAX u čijem su sastavu: Feri Fellinger, Franci Jambrić, Tome Janković, Franjo Kröpfl, Berti Kuzmić i Kristijana Ujkica. Zanimljivo da je ovaj sjajni ženski vokal po narodnosti karaševska Hrvatica iz Rumunjske. Slavljenička fešta potrajala je u sjajnoj atmosferi dugo u noć.

Studije o novoj zavičajnosti hrvatskih migranata

Dvostruka pripadnost je neizmjereno bogatstvo hrvatskih ljudi s migrantskim iskustvom, poručuje naše povratništvo iz Argentine, Australije, Austrije, Brazila, Kanade, JAR-a i Njemačke

Napisala: **Vesna Kukavica**

Snimio: **Goran Ivasović**

Zbornik "Didov san: Transgranična iskustva hrvatskih iseljenika" predstavljen je u na-
zočnosti mnogobrojne
publike u Velikoj dvorani Matice
hrvatske u Zagrebu 12. ožujka 2014.
Zbornik su uredile Jasna Čapo, Ca-
roline Hornstein Tomić i Katica Jur-
čević, a izdavači su Institut društve-
nih znanosti Ivo Pilar i Institut za
etnologiju i folkloristiku. O zborni-
ku su govorili stručnjaci međunarod-
ne reputacije Ivo Banac i Branko Salaj
te recenzent Ivan Rogić, ocjenjujući ga
referentnim djelom s izvornim znan-
stvenim prinosima zbog primijenje-
noga metodološkog postupka kojim se
koriste današnji etnolozi i kulturni an-
tropolozi u eri globalne mobilnosti na
hrvatsko iseljništvo i povratništvo, što
je u konačnici rezultiralo briljantnim
opisima pojedinačnih migracijskih pu-
tanja različitih profila ljudi – od gasta-
bajtera do diplomata, odvjetnika, mla-
dih i starih, muškaraca i žena. Zbornik
je posvećen svim hrvatskim iseljenici-
ma i njihovim potomcima koji su sanjali
povratak. Sociolog I. Rogić osvrnuo se
na posvetu, rekavši: "Već posvetom po-
činje jedna priča o snu koji se prenosi,
počevši s djetom koji je otišao u peča-
lbu, a potom se obiteljskom naracijom
seli na unuke – proživljavajući ga kao
obiteljski san."

POVRATAK U NEOVISNU HRVATSKU

Poblize, zbornik studija "Didov san" go-
vori o iseljenicima i njihovim potomci-
ma koji su se u protekle 23 godine odlu-
čili na povratak odnosno naseljavanje u

neovisnu Republiku Hrvatsku. Studije su
napisali afirmirani znanstvenici kao što
su Jasna Čapo, Katica Jurčević, Velimir
Piškorec, Marin Sopta, Caroline Horn-
stein Tomić, Valentina Gulinić i Ma-
rijeta Rajković Iveta.

Riječ je o jednoj od prvih publikaci-
ja u nas čiji istraživači s osnove transna-
cionalne paradigme promatraju hrvat-
ske migrante u sklopu transnacionalnih
društvenih polja koja nastaju ponad me-
đudržavnih granica, odražavajući više-
struke društvene odnose kako iz zemalja
podrijetla tako i iz domicilnih sredina.
Transnacionalni pristup podrazumijeva,
ističu autorice, da internacionalni migra-
cijski sustav treba određivati kao stalno,
iako ponekad cirkularno, a ponekad di-
fuznije, kretanje ljudi. Mobilnost, iliti su-
vremeno selilaštvo, tako postaje integral-

nim dijelom migrantova života, a razlike
između zemlje podrijetla i useljenja se
zamagljuju. Urednice upućuju, na te-
melju vlastitih zapažanja, kako u novije
doba nije jednostavno države klasifici-
rati kao emigracijske ili kao imigracijske
budući da većina država jačanjem glo-
balne mobilnosti postaje i jedno i dru-
go – pa tako i RH. Primjerice, u mome
radnom okružju u HMI-ju djeluju ro-
đeni Kanadanin Neven F., rođena Ar-
gentinka Veronika V., rođena Južno-
afrikanka Mirjana P., družimo se s
rođenim Australcem Goranom Š.,
prijateljujemo s rođenom Njemi-
com Katarinom H. Ovaj zbornik
donosi deset raznorodnih studij-
ja, uključivši tri poticajna opšir-
na intervjua, upravo o takvim
hrvatskim zbiljskim sredinama
21. stoljeća. Građa je pregled-
no raspoređena na 288 stra-
nica i opremljena iscrpnim
znanstvenim aparatom, uključujući
i opsežnu literaturu.

MODERNI MIGRACIJSKI VALOVI

Uz predgovor, koji potpisuju sve tri ured-
nice, povijesni kontekst hrvatskog iselja-
vanja tijekom posljednje polovice dru-
gog tisućljeća s naglaskom na moderne
migracijske valove počevši od 1890. do
danas, opisuju J. Čapo i K. Jurčević, isti-
čući kako se procjenjuje da u svijetu ima
više od tri milijuna hrvatskih iseljenika
i njihovih potomaka. U tom prilogu
autorice stvaraju vlastitu okvirnu tipolo-
giju višefazne suvremene mobilnosti
hrvatskoga društva i hrvatske dijaspo-
re sa svih kontinenata, koju najčešće u
RH prešućujemo ili označavamo za tre-
će tisućljeće neprikladnim nazivljem,
koje smo susretali u prošlostoljetnim
hrestomatijama čiji tvorci migracijske
fenomene tumače tek binarnom she-

mom "unutarnjeg i vanjskog neprijatelja". Uglavnom, razvidno je da se translokalnost suvremenih hrvatskih migranata u domaćoj akademskoj zajednici tek počinje istraživati i opisivati kako bi se u javnosti napokon ugnijezdila kompleksnija predodžba o našem iseljeništvu i povratništvu. Istina, slična razmišljanja pročitala sam i u monografiji *Modernizacija u Hrvatskoj i hrvatska odselidba* autora I. Čizmića i I. Rogića (2011.).

Najzanimljiviji dijelovi zbornika, unatoč činjenici da autorima i nije bila namjera obraditi reprezentativan uzorak, jesu oni koji opisuju pojedinačne sudbine običnih ljudi – radnika, kao i useljavanje pretežno obrazovanih potomaka iseljenika u RH, uz transkribirane iskaze njihovih selidbenih motiva s etapama procesa doseljenja i snalaženja u RH te stvaranja planova za budućnost – tematizirajući povratnička iskustva osoba iz Argentine, Austrije, Australije, Brazila, JAR-a, Kanade i Njemačke. Raščlanjujući pojave vezane uz hrvatsku ekonomsku i političku migraciju autorice sugeriraju zaključak kako čvrste granice između tih migracijskih tipova u nas – nema.

SUDBINA KNJIŽEVNIKA SLAVKA ČAMBE

Ugledni filolog V. Piškorec u prilogu pod naslovom "Migrantsko iskustvo u djelima đurđevačkog književnika Slavka Čambe" biranim riječima opisuje jedan paradigmatičan egzilantski slučaj iz druge polovice 20. st. i povratništva osobe koja je gotovo četvrt stoljeća provela u Austriji.

Sjetimo se samo progona dječjega pisca Josipa Cvrtila koji je umro u argentinskom izbjeglištvu, ne vidjevši svoje šestero djece i suprugu! Naivni umjetnik Čamba strada od fantomskih progonitelja iz SFRJ i utočište nalazi u Austriji, bivajući ujedno i ekonomski i politički migrant. Čak 22 godine Čamba nije smio doći kući iz Austrije, premda je živio samo nekoliko stotina kilometara od rodnoga zavičaja. Razdvojenost od emocionalno bliske mu domovine taj je lirik opisao u opusu na zavičajnome dijalektu, što još snažnije zrcali čežnju za rodom grudom. Dok je S. Čamba živio u Austriji (do 1990.) pjesme je posvećivao

roditeljima u domovini, a nakon što se vratio u slobodnu RH pjesme posvećuje djeci – koja su ostala živjeti u Austriji. Snovi o povratku ne donose pjesniku smiraj u duši svjedoče kritički iskazi o hrvatskome društvu.

"Prinos kanadskih Hrvata stvaranju i obrani Republike Hrvatske" naslov je studije autentičnog borca za slobodu RH i povratnika iz Kanade Marina Sopte, koji iznosi tezu kako su procesi demokratizacije RH, a osobito obrana od srbijanske oružane agresije, ujedinili hrvatsko iseljništvo početkom 1990-ih i potaknuli ga da se uključi u stvaranje i obranu RH. Studiju prati intervju s M. Soptom, koji je s njim vodila J. Čapo. U njemu Sopta kritički progovara o percepcijama političara naše raseljene nacije i demagoškom pozivanju na povratništvo, zalažući se za razvijanje strategije povratništva hrvatskih iseljenika.

"OVDJE SAM VJEČNO ŠVABICA"

Studija C. H. Tomić pod naslovom "Ovdje sam vječno Švabica" govori o izgradnji identiteta u njemačkih Hrvata na osnovi intervjua s djecom iseljenika odraslog u Njemačkoj, koja su nakon proglašenja hrvatske neovisnosti premjestila svoje životno uporište na djedovinu u RH. Njihovu socijalizaciju u transnacionalnom polju tumači prije svega "zamjenskim postupkom" u sklopu kolektivne migracijske prošlosti. Zamjenskim "povratkom" aktualizira se odnos

O zborniku su govorili Branko Salaj, Ivo Banac i recenzent Ivan Rogić

Brojna publika prati predstavljanje u dvorani Matice hrvatske

prema podrijetlu koji se njeguje u dijaspori, ističe C. H. Tomić. Povratne migracije u tom su smislu ilustrirane izjavama jedne odvjetnice, odabranog diplomata i jedne savjetnice koji mobilnošću, među ostalim, pokušavaju kapitalizirati svoje interkulturno znanje.

IZMEĐU MAŠTE I STVARNOG ŽIVOTA

Središnja poglavlja Zbornika donose razgovore s osobama hrvatskoga podrijetla rođenim u zemlji useljenja svojih roditelja, koje su se doselile u Hrvatsku. Uzbudljivi su opširni iskazi ispitanika o kružnim putanjama ljudi hrvatskih korijena. V. G. Zrnić takav je razgovor zabilježila s Miriam Anom Tadić Blažević naslovljen "Nikad 'nikad', nikad 'zauvijek'". M. A. Tadić došla je početkom devedesetih godina sa suprugom i djecom iz Argentine u Zagreb.

Ta je obitelj od 1995. do 1999. zbog suprugove diplomatske službe boravila u Čileu, odakle se ponovno vraćaju u Zagreb, gdje i danas žive. Prilog obiluje zanimljivim detaljima o načinima čuvanja obiteljskih veza na relaciji Argentina – Hrvatska i hrvatskoga duha na južnoameričkome kontinentu, unatoč nemogućnosti da otac posjeti Hrvatsku za vrijeme komunističke Jugoslavije. Nakon što se zajedno sa suprugom angažirala na priznanju RH u državama Južne Amerike, odlučuju se za preseljenje kako bi svojim iskustvom pridonijeli razvoju

RH, čime ostvaruju ispunjenje roditeljskoga sna o povratku.

U prilogu "Dvostruki povratak" J. Čapo oslikava još jednu poticajnu kružnu životnu putanju. Saznajemo kako Katarina Brozović-Bašić, Australka ne samo mjestom rođenja nego i načinom života u Melbourneu sve do početka rata u Hrvatskoj, tek tada, u trećem desetljeću života – usvaja svoju hrvatsku pripadnost uz empatiju s ratom ugroženim ljudima i prvim posjetom domovini svojih roditelja. Vlastitim iskustvom življenja i aktivizma u tranzicijskoj Hrvatskoj spoznaje vlastitu korjeniku koju su joj posredovali roditelji. Zbog očeve bolesti – neplaniranom, ali sada već desetljetnim povratkom i životom u Australiji, gospođa Katarina u svojoj obitelji pomiruje obje domovine i obje kulture, održavajući novostvorene veze u Hrvatskoj.

Autorica sljedeće studije K. Jurčević dokazuje da svi potomci brazilskih Hrvata nisu potpuno asimilirani, ilustrirajući vlastitu tezu životnom pričom B. R., koja početkom 1990-ih dolazi u posjet Hrvatskoj bez namjere da se naseli, no ostaje i vrlo uspješno se integrira u novo uspostavljeno društvo kojem pridonosi znanjem stečenim u Brazilu, gdje je završila fakultet. Povratnici koji su na konkretan način pridonijeli afirmaciji

mlade države pokazuju zadovoljstvo životom u Hrvatskoj i potiskuju ambivalentnosti koje znaju mučiti migrante.

Posljednja poglavlja zbornika vraćaju se analitičkim priložima o argentinskim i australskim Hrvatima. U izvornoj etnološkoj studiji M. R. Ivete "Čuo si da je Hrvatska kao raj! Između mašte i stvarnog života: Hrvati iz Argentine u Zagrebu" usporedno se prikazuju motivi dolaska i života u RH triju dobrih skupina koje ujedno predstavljaju više generacija argentinskih Hrvata koji potječu iz grupacija političke emigracije, pustolova hrvatskih korijena te studentske populacije koja koristi domovinske stipendije za učenje hrvatskoga jezika. Dolazak se pokazuje trajnim za starije osobe, nekadašnje političke emigrante, a za osobe srednje i mlađe dobi, pripadnike poslijemigracijskih naraštaja, ostaje otvoreno pitanje je li riječ o trajnijoj imigraciji.

ERA GLOBALNE MOBILNOSTI

Drukčije motive za naseljavanje djedovine analizira J. Čapo u posljednjoj studiji naslovljenoj "Cijeli svijet je moj: obrazovani australsko-hrvatski državljani u eri globalne mobilnosti". Povijest mobilnosti potomaka hrvatskih useljenika u Australiju posljednjih desetak godina pokazuje da dolaze u RH potaknuti željom za spoznajom novih svjetova, posebice onih u Europi. Za razliku od osoba koje su početkom devedesetih godina stizale bez većih razmišljanja, ti mladi ljudi godinama pripremaju svoje preseljenje, odmjeravajući mogućnosti koje im se nude u državi rođenja s onima u državi rođenja njihovih roditelja. U studiji se navode slične sudbine dviju osoba iz Južnoafričke Republike, koje su treći i četvrti naraštaj južnoafričkih Hrvata.

Zaključno, intervju i studije u izvrsnome zborniku "Didov san" pokazuju složena iskustva hrvatskih kružnih migranata. Povratnici ostaju vezani uz sredine iz kojih su došli s udaljenih meridijana. Tome ne pridonosi samo činjenica da im članovi obitelji žive na dva mjesta, u dvjema državama, nego i shvaćanje kazivača kako dvostruka pripadnost može biti i prednost i sigurnost u današnjem svijetu. ■

ENG *Grandfather's Dream: The Transborder Experiences of Croatian Emigrants* is an anthology presented in Zagreb packed with brilliant descriptions of the individual migrations of very diverse people – from guest workers to diplomats and attorneys – young and old, men and women.

Pjesmom i plesom prošetali se Hrvatskom

Više od četiri stotine nazočnih često su izražavali iznimnu radost dugotrajnim pljeskom. Za nastavak zabave i narodnog veselja brinuo se Tamburaški sastav "Zadnja stanica" iz Steeltona

Napisao: **Franjo Bertović**

Snimke: **Edward Pazo i Mirjana Bertović**

Tradicionalni festival hrvatskoga folklora i tamburice koji se održava u hrvatskoj zajednici Detroitu i okolice pod imenom "CroFest" ispunio je sva očekivanja. Dugogodišnji pokrovitelj i utemeljitelj ove festival-ske priredbe je Hrvatski folklorni ansambl "Nova nada". Nada se pretvorila u stvarnost i zaslužuje najbolje pohvale i zahvale. "CroFest" održan je u lijepoj i prostranoj dvorani Hrvatske crkve sv. Lucije u Troyu.

Ovo slavlje hrvatske kulturne baštine održava se već godinama u vrlo aktivnoj i velikoj hrvatskoj zajednici grada svjetske automobilske industrije i grada koji udomljuje nekoliko hrvatskih kulturno-umjetničkih društava i to: *Croatian Folklore Ensemble "Nova nada"*, *Detroit Tamburitza Orchestra* i *Detroit Stars Junior Tamburitza*. Sva tri kulturna društva nalaze se u sastavu odsjeka 351 "Zora" Hrvatske bratske zajednice i koriste se prostorijama Hrvatsko-američkog kluba u Warrenu, nedaleko od Detroitu. Primjer su dobre suradnje, njegovanja,

čuvanja i promicanja hrvatske kulturne baštine i domoljublja. Folklorni ansambl "Nova nada" novijeg je datuma iako je utemeljen 1995. g. i približava se završetku drugog desetljeća svoga rada i djelovanja. Nalazi se pod stručnim i umjetničkim vodstvom Stevea Talana koji je pokretačka snaga i idejni vođa "CroFesta". Rođen je u Americi, a roditelji su mu doseljenici iz Hrvatskog zagorja i Slavonije. Od rane mladosti zavolio je kulturnu baštinu svojih korijena te ponosno i uspješno tu ljubav prenosi na svoje sunarodnjake i prijatelje. To ga je ponukalo da organizira "CroFest" kako bi pružio mogućnost mnogim talentiranim zborovima i pojedincima da

pokažu svoj talent i ljubav prema kulturi naroda od kojeg su potekli. Steve dobro poznaje i kulturu drugih etničkih zajednica i uspješno surađuje s njima, posjećuje ih ili organizira zajedničke kulturne skupove.

Na ovogodišnjem "CroFestu" nastupili su: *Detroit Star Junior Tamburitza*, *American Zagreb Junior Tamburitza* iz Clevelanda OH, *St. George Tamburitza* iz Cokeburga PA, *Carpathia Kulturgruppe* (Klub karpatskih podunavskih Švaba) iz Detroitu, *Selo* iz Columbusa, OH i domaćini *Nova nada*.

Kulturno-umjetnička društva u dvosatnom programu prikazali su svirkom, pjesmom i plesom Kordun, Liku, Turopolje, Prigorje, Međimurje, Posavinu i Hercegovinu. Tonovi lijepe tamburaške glazbe, folklora, pjesme i lepršavost narodnih nošnji učinili su publiku sretnom i veselom. Više od četiri stotine nazočnih često su izražavali iznimnu radost dugotrajnim pljeskom. Za nastavak zabave i narodnog veselja pobrinuo se Tamburaški sastav "Zadnja stanica" iz Steeltona, iz Pennsylvanije. ■

ENG CroFest is a traditional festival celebrating Croatian folklore and tamburitza music in the Croatian community of Detroit and the wider area. The event drew many folklore ensembles and an audience of over four hundred.

Veliki zaljubljenik u glazbu i u rodnu Boku

U Zagreb, u kojem je živio do smrti, doselio se 1961. godine. Tamo je nastavio glazbeno obrazovanje te zasnavao radni odnos sa Zagrebačkom operom, u kojoj je pjevao do mirovine 1993. godine

Vicko Nikolić

Tekst: Hrvatski glasnik (Kotor)

Vicko Nikolić, pjevač, glazbenik, skladatelj, član Bratovštine Bokeljske mornarice, istraživač narodnog blaga, rodio se 5. travnja 1933. u Gornjoj Lastvi, u Boki kotorskoj. Počeo je pjevati već u najranijem djetinjstvu, a ljubav prema pjesmi, posebno dalmatinskoj, prenijela mu je majka koja je bila rodom sa Šolte. S 15 godina počeo je svirati gitaru, zatim havajsku gitaru, nakon čega se počeo intenzivnije baviti pjevanjem u klapama te sviranjem i pjevanjem u raznim plesnim orkestrima. Pjevao je i u mješovitome pjevačkom zboru Kulturno-umjetničkog društva "Bratstvo" iz Tivta. Sredinom 1960-ih godina napušta voljenu Boku i seli se u Šibenik, gdje je

honorarno pjevao u tamošnjoj operi, u KUD-u "Miro Višić", u nekoliko klapa, a učio je svirati klarinet i saksofon te počeo skladati za dječje komade - "Psić i mačkica" i "Čiča Tomina koliba".

U Zagreb, u kojem je živio do smrti, doselio se 1961. godine. Tamo je nastavio glazbeno obrazovanje te zasnavao radni odnos sa Zagrebačkom operom, u kojoj je pjevao do mirovine 1993. godine. U navedenom razdoblju sudjelovao je u više od 200 opernih i drugih glazbenih scenskih djela, a surađivao je i s najpoznatijim svjetskim opernim solistima, redateljima i dirigentima kao što su Herbert von Karajan, Lovro Matačić i mnogi drugi. Nije zapostavio ni bavljenje zabavnom, starogradskom, izvornom i klapskom glazbom. Snimio je više od 100 radijskih snimaka, 10 LP ploča i kasete, nastupao na festivalima i u televizijskim emisijama. Najviše je nastupao sa svojim plesnim orkestrom "Corona". Album "Nezaboravne pjesme s našega Jadranskog mora" ostavio je najdublji trag.

Afirmirao se i kao skladatelj - uglazbio je osamdesetak tekstova izvornih pjesama, najviše dalmatinskih, ponešto kajkavskih i starogradskih, a skladao je i autorska djela. Bio je član Hrvatskog društva skladatelja i Hrvatske glazbene unije, a bio je i aktivni borac za zaštitu autorskih prava. Bavio se i prikupljanjem narodnih pjesama. Za tisak je priredio "Najljepše stare dalmatinske i primorske narodne pjesme" i monografiju-pjesmaricu "Boka kotorska u pjesmi, slici i sjećanju" iz 2005. godine, u izdanju HGD-a. Neke od najpoznatijih pjesama su: *Voljenoj Boki*, *Predivno Jadransko more*, *Pjesma majci*, *Lijepa Bokeljka*, *Vrati se lju-*

Vraćam se tebi Boko moja

Moderato² - 156j
con desiderio

Tekst i glazba:
Vicko Nikolić

bavi, *Moj zavičaj*, *Boko moja*, *rodni kraju*, *Vraćam se tebi*, *Boko moja* itd.

Njegove pjesme o Boki plod su njegova dugogodišnjeg i svestranog bavljenja glazbom, uspomena iz djetinjstva i mladosti, sjećanja, razmišljanja i nostalgije prema Boki, kojoj se u mislima uvijek vraćao.

Vicko Nikolić pokopan je 10. veljače na zagrebačkom groblju Mirogoju. ■

ENG Vicko Nikolić, a singer and songwriter, folklore researcher and member of the Bokelj Navy fraternity, passed away in Zagreb. He was born in Gornja Lastva in Boka Kotorska (Montenegro) on April 5th of 1933.

U pet godina iselilo se stotinu i pedeset tisuća vitalnih ljudi

Velik broj mojih studenata mašta o tome kako će se iseliti iz Hrvatske. No, kad se s njima porazgovara i malo im se dočara što ih sve čeka u toj novoj zemlji, mogući problemi i izazovi - već sedamdeset posto njih kalkulira bi li se iselilo ili ne

Razgovarao: **Darko Grden (Glas Koncila)**

Snimke: **Hrvoje Salopek**

"**N**emam izbora, odlazim u Kanadu!", "Iz Hrvatske otišlo 400 liječnika"... slični naslovi sve su češći na papirnatim i virtualnim stranicama hrvatskih medija. Iseljavanje je, može se reći, konstanta novije hrvatske povijesti. Zbog gospodarske krize, koja postaje trajnim stanjem, i visoke nezaposlenosti mladih ono ponovno poprima zabrinjavajuće razmjere. O fenomenu iseljavanja i iseljeništva općenito govori dr. Rebeka Mesarić Žabčić, viša znanstvena suradnica na Institutu za migracije i narodnosti i docentica dvaju kolegija, "Hrvatsko iseljništvo" i "Migracije na Mediteranu", na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Već godinama prati problematiku iseljavanja i hrvatskog iseljništva. Posebna područja znanstvenog interesa dr. Mesarić Žabčić su iseljavanja mladih iz Hrvatske tj. vanjska migracija, i to na tri kontinenta - Australiju, Europu i Sjevernu Ameriku. Naša sugovornica surađuje s različitim hrvatskim migrantskim zajednicama i česta je sudionica na znanstvenim skupovima i forumima o hrvatskom iseljništvu u Hrvatskoj i inozemstvu.

O iseljavanju iz Hrvatske, posebno mladih ljudi, puno se govori. Dojam je da iseljavanje poprima velike razmjere. Postoje li o tome točni podaci ili barem neki pokazatelji zahvaljujući kojima bi se moglo doći do što točnijeg broja?

— Točni podaci o vanjskoj migraciji tj. o iseljavanju iz Hrvatske ne postoje. Struka godinama upozorava na taj pro-

Dr. sc. Rebeka Mesarić Žabčić u redakciji Matice

blem. Porazno je što ne postoji niti jedna institucija niti baza podataka koja bi točno pratila migracijske tokove, a i popisne metodologije od 1961. do 2011. su neusklađene. Rješenje bi bilo da se pristupi izradi Registra stanovništva kao što ga imaju, primjerice, Italija i Slovenija. Prema istraživanjima koje smo radili dr. Anđelko Akrap i ja o iseljenom stanovništvu unazad 15 do 20 godina do-

lazi se do procjene da se prije pet godina iselio grad veličine Rijeke, dakle oko 150.000 stanovnika. Taj podatak je zabrinjavajući, a još veći razlog za zabrinutost jest činjenica da je pri tome riječ o mladom, radno aktivnom i reprodukcijski sposobnom, vitalnom stanovništvu. Treba naglasiti uz to da je riječ o trajnom, dugoročnom gubitku za RH koji bismo s inače lošim demografskim

Velik broj mladih mašta o tome kako će se iseliti iz Hrvatske

trendovima svakako trebali shvatiti kao poziv na uzbunu.

Posljedice iseljavanja i unutarnjih migracija u nekim sredinama u Hrvatskoj - ne nužno u zabačenim selima – vidljive su 'golim okom'. Možete li, međutim, čitateljima što cjelovitije prikazati posljedice iseljavanja, osobito mladih?

— Iseljavanje stanovništva najbolje bi se moglo opisati pridjevom nenadoknadio, u kontekstu najširega društvenog značenja. Iseljavanje povlači za sobom neka ključna pitanja: Tko će razvijati RH za nekoliko desetaka godina? Može li uopće bilo koji mirovinski i socijalni sustav na svijetu, pa i najbogatijih zemalja, dugoročno izdržavati stanje kakvo je trenutno u državi? Činjenica je da ljudi odlaze zato što nemaju posao, što je uistinu ključni problem.

Zatim se postavlja pitanje: Tko će živjeti na prostoru Republike Hrvatske? Jer, Hrvatska će na karti svijeta postojati, ali tko će u njoj živjeti, hoće li Hrvati postati manjina u vlastitoj državi? Tko će se doseliti, koji profili struka i sl.? Ne smije se zanemariti niti postojanje unutarnjih migracija. Poznato je da postoji trend iseljavanja s otoka, iz Dalmatinske zagore, s jadranske obale, u novije vrijeme i iz nekoć bogate Slavonije. Primjećuje se veća koncentracija stanovništva u tri-četiri grada. Ni takvo stanje dugoročno nije održivo. Hrvatska se mora po-

četi razvijati u prostoru. Ne zaključuju samo ekonomisti da je to preduvjet ozbiljnijega gospodarskog rasta.

Je li pitanje iseljavanja u dovoljnoj mjeri prepoznato kao ozbiljni problem na opće društvenoj, ali i na političkoj razini?

— Mislim da je u širem društvenom kontekstu problem prepoznatljiv već duže vrijeme. Medijskog interesa ne nedostaje. No, pitanje je mogu li se političke elite odgovorno nositi s tim problemom. Bez obzira na to koja politička opcija bila na vlasti, mislim da građani zaslužu odgovore na ta pitanja.

Istaknuli ste da se u javnosti puno govori o 'odljevu mozgova'. No, manje se govori o odljevu takozvanih običnih ljudi, onih s ne baš traženom diplomom...

— Odljev mozgova je pojava za koju možemo reći da je oduvijek prisutna. Oni najobrazovaniji, najambiciozniji, u pozitivnom smislu, uvijek će tražiti priliku za usavršavanje, napredovanje i sl. To nije moguće zaustaviti. Što se, pak, tiče 'običnih' ljudi, rekla bih na temelju iskustva s našim iseljenicima da odlaze oni koji nikako ne mogu godinama dobiti stalni posao. Mnogi od onih koji odu, brzo se i vrate. Uvjere se nakon određenog vremena da rade slične poslove kao i u RH ili mimo svoje struke, na ugovore na određeno vrijeme, da nema trajne sigurnosti,

da je stres prevelik - i odluče se na povratak. Ne mogu se svi nositi s time. Neki ipak i uspiju. Svi koji pomišljaju na odlazak trebaju biti svjesni da nigdje ne cvatu ruže. Vrijedi dobro promisliti je li stanje za njih u RH uistinu tako bezizlazno. Danas se u Hrvatskoj puno govori o takozvanom 'odljevu mozgova'. No, posljednjih godina u vrijeme krize riječ je zapravo o ekonomskoj migraciji, znači o ljudima koji odlaze trbuhom za kruhom. Drugim riječima, ne odlaze zato što bi im drugdje bilo bolje, nego zato što misle da ovdje nema perspektive.

Slažete li se s tvrdnjom da pitanje iseljavanja/ostanka ima jednu gotovo duhovnu komponentu, tj. dimenziju nade - vide li mladi ljudi u Hrvatskoj zemlju koja nudi perspektivu (nadu), u kojoj se i za koju se isplati, opet duhovni pojam, žrtvovati? Kako s obzirom na tu dimenziju ocjenjujete ozračje u Hrvatskoj?

— Velik broj mojih studenata mašta o tome kako će se iseliti iz Hrvatske. No, kad se s njima porazgovara i malo im se dočara što ih sve čeka u toj novoj zemlji, mogući problemi i izazovi - već sedamdeset posto njih kalkulina bi li se iselilo ili ne. Na žalost, mnogi često tek kad odu u tuđinu shvate što znači otići iz domovine. Stanje u Hrvatskoj trenutno nije zadovoljavajuće, ali to ne znači da za koju godinu neće biti drukčije. Ono što me ljudi

u svijetu često pitaju jest kako to da 4,5 milijuna Hrvata ne može živjeti od turizma i poljoprivrede. Prirodno smo bogata zemlja i imamo izvrstan geopolitički položaj. Mislim da konačno već jednom zauvijek moramo riješiti neke dvojbe iz prošlosti, shvatiti Hrvatsku kao našu zajedničku vrijednost, za koju se vrijedi boriti, graditi je, razvijati je, žrtvovati se. U tom smislu moramo se okrenuti budućnosti, ali potrebno je to osvijestiti.

Iz Vaših se riječi očituje ideja o iseljeništvu kao gospodarskom i razvojnom potencijalu Hrvatske, kao i na mnogim drugim forumima gdje se razgovara o iseljeništvu. Biste li o tome mogli reći nešto više?

— U nekoliko natuknica sažet ću ono što u tom pogledu poručuju sami iseljenici. Povratak iseljenika potrebno je poticati, između ostaloga, stvaranjem po-

zitivnog ozračja za njih i prema njima; onima koji žele ulagati u RH uvesti carinske i porezne olakšice; pokrenuti programe brze integracije iseljenika povratnika; poticati povratak umirovljenih iseljenika; privlačiti afirmirane znanstvenike; privlačiti na razmjenu studente i učenike kako bi sami procijenili žele li ovdje ostati ili ne. Većina studenata, potomaka naših iseljenika, koja dođe na "Croatium" (Centar za hrvatski kao drugi strani jezik) zaljubi se u Hrvatsku i ne samo da ima želju ponovno doći, nego mnogi razmišljaju i o tome da ovdje grade svoj život. Smatram da su, kao ideja i usmjerenje, bili dobri pokušaji povratka perspektivnih hrvatskih znanstvenika iz inozemstva koji su se provodili za vrijeme ministra Dragana Primorca.

Postoje li u tom pogledu nekakva referentna iskustva drugih zemalja?

— U nekim je zemljama iseljništvo imalo upravo presudnu ulogu u gospodarskom oporavku matične zemlje i mogu poslužiti kao primjer. Tu je prije svega Kina. Kad je zemlja gospodarski bila na koljenima, vlada je pozvala uspješne ljude iz dijaspe, oni su je savjetovali i danas Kina spada među vodeća svjetska gospodarstva. Slično je učinio i Izrael. Od zemalja u tranziciji i novih članica Europske unije tu svakako treba spomenuti Poljsku koja je iskoristila sve moguće fondove iz EU-a, a znatnu pomoć u tome pružilo joj je iseljništvo tj. znanstvenici i poslovni ljudi iz Europe koji su znali kako Unija funkcionira, kako se praktično koriste europski fondovi. Rezultati su danas vidljivi.

Što je s nacionalnim identitetima, osobito u ljudi koji emigriraju? Jesu li oni prevladani ili žive na neki novi način?

— Na temelju mnogobrojnih susreta s iseljenicima mogu reći da većina naših iseljenika želi očuvati svoj hrvatski identitet. Uglavnom su puni nostalgije za svojom domovinom odnosno za domovinom svojih predaka, njeguju nacionalni, regionalni, lokalni identitet uz pomoć hrvatskih kulturnih i sportskih društava i klubova, navijaju za hrvatske sportaše, slušaju hrvatske pjesme starih i novih izvođača, uz pjesme vježbaju svoj jezik, odlaze na koncerte hrvatskih glazbenika. U novije vrijeme veliku pomoć u tome pruža im i Internet. Društvene mreže znatno olakšavaju komunikaciju mlađih generacija. Zanimljive su i skupine ljudi koji se povezuju na temelju lokalne ili regionalne provenijencije. Tako, primjerice, imate zajednicu od 6.000 Blačana u Sydneyu, također 6.000 u New Yorku. Ti ljudi komuniciraju, povezuju se kumovanjima i slično. Za usporedbu, u Blatu prema posljednjem popisu stanovništva živi 3.500 stanovnika. U globaliziranome svijetu sve veću ulogu igra odluka pojedinca gdje će živjeti. Za naše iseljenike sutra može biti Hrvatska, kao što to za našu djecu sutra može biti Bruxelles ili Francuska. Na nama je učiniti Hrvatsku zemljom poželjnom za život iseljenicima. ■

ENG We spoke with Dr Rebeka Mesarić Žabčić, a senior researcher with the Institute for Migration and Ethnic Studies, about the phenomenon of emigration and migration in general.

Dr. Mesarić radi na Institutu za migracije i narodnosti kao i na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu

Postoje li podaci ili kakav vjerodostojni postotak o broju iseljenika koji se vraćaju u Hrvatsku, pogotovo ovih novih iseljenika?

- Na žalost, ni o tome se ne može sa sigurnošću govoriti, upravo zbog nepostojanja Registra stanovništva koji bi bilježio i one koji se vraćaju. Praksa pokazuje da su mladi iseljenici, oni koji su napustili Hrvatsku u posljednjih pet ili deset godina, još uvijek previše ogorčeni time što su morali otići te se ne mogu odlučiti hoće li se vratiti ili neće. Za sada se uglavnom vraćaju ljudi koji su u mirovini i koji su ovdje stekli neku nekretninu. Često im je Hrvatska drugi dom, znači neki od njih pola godine žele živjeti ovdje, a pola u zemlji gdje su stekli uvjete za mirovinu. Ovdje im je lijepo, ali tamo ih vežu djeca, unuci i općenito način života. Nedavno uvođenje oporezivanja stranih mirovina neće sigurno ići u prilog povratku iseljenika u našu domovinu.

Vjerovali ili ne: Pronašli posao u Hrvatskoj!

Lani je tvrtka *Boxmark Leather* iz okolice Varaždina, koja se bavi izradom kožnih navlaka za sjedala za osobna vozila, zatražila pomoć od Zavoda za zapošljavanje Zalske županije zbog zapošljavanja 150 djelatnika

**Zoltan Fabić, predstojnik Zavoda
za zapošljavanje u Letinji**

Tekst: **Bernadeta Blažetin** (Hrvatski glasnik)

U laskom Hrvatske u Europ-
sku uniju mađarski držav-
ljani mogu se bez posebnih
dozvola zaposliti kod nas.
Kako je gospodarska situ-
acija loša u objema državama, radnici ni
iz jedne ni iz druge države nisu pohrli-
li u susjedno tržište rada. Najčešće traže
posao u razvijenim zapadnoeuropskim
zemljama gdje je plaća višestruko veća.
No, da to nije pravilo pokazuju primje-
ri iz pograničnog područja - županije
Zala u Mađarskoj i naše Međimurske i
Varaždinske županije. Zavodi za zapo-
šljavanje susjednih prekograničnih župa-
nija ostvaruju suradnju koju su usposta-
vili još preko europskih prekograničnih
projekata pa se prekogranično zapošlja-
vanje uglavnom organizira preko Zavo-
da, a ima i ljudi koji se zapošljavaju pre-
ko poznanstava u susjednoj Hrvatskoj.

Lani je tvrtka *Boxmark Leather* iz okolice Varaždina, koja se bavi izradom kožnih navlaka za sjedala za osobna vozila, zatražila pomoć od Zavoda za zapošljavanje Zalske županije pri Vladinom uredu zbog zapošljavanja 150 djelatnika, većinom krojača, šivača. Kako je na čelu letinjanskog Zavoda (pogranično naselje Letinja/Letenye) pripadnik hrvatske manjine Zoltan Fabić, rodnom iz pomurskog sela Serdahela, vrlo lako je došlo do povezivanja. Kako nam je rekao predstojnik Fabić, njemačka tvrtka bavi se izradom navlaka za automobile, a proširivanjem tržišta potrebna im je nova radna snaga. Ponajprije su tražili šivače, tapetare, krojače pa i više kvalificirane radnike, međutim njih nisu dobili u većem broju jer u Mađarskoj takvi djelatnici još uvijek slabo govore strane jezike.

ZNANJE HRVATSKOGA JEZIKA

– Naš zavod trudio se zaposliti što više ljudi, a također i zavod u Kaniži i Lentibi jer je to područje koje nije previše udaljeno od Varaždina (40 - 70 km). Organizirali smo radne intervjuje na kojima smo zajedno s predstavnicima tvrtke izabrali potencijalne djelatnike. Kako je Hrvatska stupila u Europsku uniju, nije bilo nikakvih prepreka prilikom zapošljavanja. Prijavljeni koji su na probnom radu udovoljili odgovarajućoj kvaliteti, izravno su se mogli zaposliti u tvrtki Boxmark, sve dokumente za zapošljavanje riješili su im na mjestu. Sada iz Zalske županije radi 70 osoba, a ima ih i iz Šumadske županije. Tražili su deset do petnaest djelatnika – rekao je predstojnik letinjskoga Zavoda.

Inače znanje hrvatskoga jezika nije bio uvjet, ali su se poslodavci radovali ako je netko od djelatnika govorio hrvatski jezik. Šivača ima i iz drugih hr-

Lajoš Jakopanec na jednoj od hrvatskih priredaba

vatskih naselja u mađarskom Pomurju, Serdahela i Sumartona. U Sumartonu je do društvenih promjena radila šivaonica, međutim oni koji su radili u njoj već su umirovljenici, ima još nekoliko mlađih osoba koje sada rade na tržnicama pa razmišljaju da se jave u Varaždin.

U varaždinskom Boxmarku, kaže Fabić, radi ukupno više od 3.400 radnika u dvije smjene. Radnici iz Mađarske svakog dana dolaze na posao autobusom. U početku je bilo malo zastoja na granici pa je onda predstojnik nazvao graničnu policiju da se autobus brzo pregleda na granici kako bi radnici stigli na vrijeme na posao. Poslodavac je vrlo zadovoljan djelatnicima iz Mađarske i zbog toga želi i dalje zapošljavati djelatnike iz pograničnog područja.

Hoće li biti u Hrvatskoj radnih mjesta i ubuduće, pitamo gospodina Fabića. – Mislim da ne možemo očekivati masovno zapošljavanje u Hrvatskoj, to je bio izniman slučaj jer je tražen velik broj ljudi iz određene struke, ali sastav stručne radne snage i na jednoj i na drugoj strani granice je sličan. Struke koje su deficitarne kod njih, i kod nas su. Godišnje traže otprilike 4 - 5 osoba sa znanjem hrvatskoga i mađarskoga jezika, ali više ne. Prije nekoliko godina imali smo razne zajedničke konferencije sa zavodima za zapošljavanje iz Hrvatske pa smo tako međusobno upućeni u stanje zapošljavanja u regiji, stekli smo dobre kontakte. Ako u nečemu treba surađivati, to i nadalje činimo, tako je bilo i u ovom slučaju – rekao je Fabić.

NEĆE BITI MASOVNOG ZAPOSŁJAVANJA

Osim zapošljavanja preko Zavoda, neki od pomurskih Hrvata i osobno traže zaposlenje u Hrvatskoj. To je učinio i Lajoš Jakopanec iz Petribe. On je već otprije htio raditi u Hrvatskoj, no poslodavci ga nisu primili jer su rekli da je vrlo složeno i skupo zapošljavati stranca, no pošto je Hrvatska postala članicom Europske unije, ta je prepreka nestala.

Tvornica varaždinskog Boxmarka

– Ja već odavno želim posao u Hrvatskoj, srce me uvijek vuče u moju matičnu domovinu. Čim je Hrvatska stupila u Uniju, meni se javio poslodavac iz Međimurja da ima radno mjesto za mene. Za dva tjedna uspjeli smo riješiti administrativne obveze i mogao sam krenuti na posao. Inače, prije sam radio u Njemačkoj, ali čim sam dobio mogućnost

da radim za hrvatsku tvrtku, nisam se uopće dvoumio. Radim kao vozač u tvrtki koja se bavi prijevozom šećera. Putujem u Francusku, Španjolsku i Portugal. Vrlo sam zadovoljan poslom, kolege su me ubrzo prihvatili i dobro se osjećam među svojim sunarodnjacima – kaže Jakopanec, koji inače rado sudjeluje u hrvatskim kulturnim priredbama. ■

ENG The Boxmark Leather company is based near the city of Varaždin and manufactures leather fittings for the automobile industry. It employs some one hundred people from Hungary's border region, including many members of the local Croatian minority.

MANJINSKA VIJEST

CJELOVEČERNJI KONCERT HRVATSKOGA KULTURNOG DRUŠTVA - POMURJE

SLOVENIJA - Da bi što bolje prikazali hrvatski kulturni izričaj u kraju u kojem djeluju, Hrvatsko kulturno društvo Pomurje iz Lendave posljednjih nekoliko godina organizira samostalne koncerte. Nakon Murske Sobote, Petišovaca, Radenaca i Benice koncert je organi-

ziran u Kulturno-me domu u Ljutomeru uz pomoć Javnoga fonda za kulturnu djelatnost Ministarstva kulture Republike Slovenije i Društva umirovljenika iz Ljutomera.

U najavi programa koncerta voditeljice Slavica Brkić i Janica Rumplin

predstavile su naše kulturno društvo i Folklorni ansambl koji je bio izvođač velikog dijela priredbe. U tri plesne koreografije autorice Sanje Bacinger gledatelji su mogli vidjeti međimurske, zagorske i prekomurske plesove te originalne narodne nošnje tih krajeva. Sa-

mostalno su se predstavili tamburaši odsviravši tamburaške skladbe, a voditelj tamburaša Zlatko Bacinger vokalno je izveo pjesmu "915 Leto". Tamburaši su pratili Jasnu Vuradin Popović koja se predstavila s tri vokalne izvedbe. Posebnu pozornost publike privukli su i recitatori: Ivan Kos s maestralno interpretiranim Krležinim "Baladama Petrice Kerempuha", Renata Lugomer Pohajda s pjesmama Dragutina Tadijanovića: "Htio bih pokidati žice" i "Sunce nad oranicama" te Sanja Bacinger s poznatom pjesmom Zvonimira Klemenčića: "Fala Božek za Međimurje". Domaćini, tamburaška skupina "Biserica", predstavili su se s nekoliko sjajnih tamburaških skladbi. Svi zajedno nastavili smo druženje na zajedničkoj večeri u Domu umirovljenika Ljutomer. (Đanino Kutnjak)

Snažna, osmišljena i društveno korisna udruga

U radu udruge aktivno su sudjelovale stotine članova, posebno djece i mladih, vrlo često su uključene i cijele obitelji. Svi su u okrilju udruge pronašli sadržaje koji ih vesele, koji im pružaju priliku za druženje, obrazovanje ili potiču umjetničku kreativnost, a ponajprije omogućuju povezanost s domovinom

Dječja škola u Beču

Folklorišti sa zagrebačkim poduzetnikom Tomislavom Antunovićem

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

U svijetu djeluje velik broj hrvatskih kulturnih udruga, a neke od njih mogu se pohvaliti mnogobrojnim članstvom, raznovrsnim programima i dugogodišnjim uspješnim radom. Hrvatsko-austrijska krovna udruga za obrazovanje, kulturu i socijalno ANNO '93 iz Beča upravo je takva snažna, osmišljena i društveno korisna udruga koja u austrijskoj metropoli djeluje od 2007. godine. Idejni začetnik i osnivač Udruge je ing. Perica Mijić, koji je zajedno sa svojim suradnicima i istomišljenicima poput mag. Marka Iljića odlučio okupiti hrvatske doseljenike u Beču oko zajedničke ideje očuvanja nacionalnog i kulturnog identiteta utemeljene na kvalitetnom i raznovrsnom programu rada. Veliku potporu udruzi daje im *Hilfswerk*, najstarija austrijska udruga za pomoć susjedu, koja im je ustupila i prostorije za rad.

Do osnutka udruge pod istim nazivom je u Beču još od 1993. godine aktivno djelovao Hrvatski folklorni ansambl ANNO '93, u kojemu su se okupljali mnogi prognanici iz tada ratom zahvaćene Bosne i Hercegovine, posebice s područja Bosanske posavine, želeći sačuvati svoje izvorne zavičajne folklorne tradicije.

FOLKLORNI ANSAMBL S 88 ČLANOVA

Danas je Hrvatski folklorni ansambl ANNO '93 jedna od pet važnih sastavnica Hrvatsko-austrijske krovne udruge ANNO '93 i trenutno ima čak osamdeset i osam aktivnih plesača, pjevača i svirača raspoređenih u tri sekcije. Ansambl većinom čine učenici i studenti. Zanimljivo je da je ovaj ansambl, nekad sastavljen uglavnom od hrvatskih doseljenika iz Bosne i Hercegovine, zbog svojih umjetničkih uspjeha, zanimljivog programa i ugodne sredine privukao i Austrijance i predstavnike drugih etničkih zajedni-

ca koje žive u Austriji pa se danas može pohvaliti činjenicom da u njegovu radu sudjeluju državljani Republike Austrije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Mađarske i Srbije. Tijekom godina se i repertoar ansambla obogatio i proširio novim plesnim i glazbenim sadržajima pa uz slavonske plesove, dubrovački ludo, Međimurje, Ražanac te plesove iz okolice Vukovara izvode i svatovske plesne običaje iz okolice Domaljevca, Herce-

Hrvatski uči i predškolski uzrast djece

govačko sijelo, Bunjevačke plesove, ali i plesove iz Turske, te austrijski tradicionalni *Insler Landler*. Ansambl posjeduje i vlastite narodne nošnje za svaku plesnu koreografiju, kao i tipična tradicijska glazbala, tambure, lijericu, šargiju i druge. Surađuju s mnogobrojnim uglednim hrvatskim folklornim i tamburaškim voditeljima i koreografima, a svoje članove šalju i na stručne seminare, pa tako i na Školu folkloru koju organizira Hrvatska matica iseljenika. Folklorni ansambl nastupio je na mnogim pozornicama u gradovima Austrije, Hrvatske, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Njemačke i Turske.

ČESTO SURADUJU S DRUGIM AUSTRIJSKIM UDRUGAMA

ANNO '93 je dugogodišnji organizator i domaćin Međunarodne smotre folkloru u Beču. Ove godine održat će se dvanaesta po redu smotra. Često surađuju s gradišćanskim Hrvatima u njihovim projektima, s raznim drugim austrijskim udrugama, turskom etničkom zajednicom u Austriji te s kulturnim institucijama u Republici Hrvatskoj. Posebno su ponosni na svoju dugogodišnju suradnju i prijateljstvo sa zagrebačkim Kazalištem slijepih i slabovidnih osoba "Novi život" čije su sve dosadašnje kazališne predstave od 1995. godine izvedene u Beču u organizaciji ANNO '93.

U Udruzi ANNO '93 već deset godina djeluje i Hrvatska dječja škola, koja pruža dopunsku nastavu na hrvatskom jeziku i koju godišnje pohađa goto-

Izaslanstvo Anno '93 ispred Hrvatskog sabora

vo stotinu i pedesetero djece razne dobi. Program financira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH, nastava se održava prema smjernicama i programu Ministarstva i prilagođena je stupnju znanja učenika i njihovim potrebama. Inicijator osnutka Hrvatske dječje škole bio je ing. Perica Mijić koji kaže: "Cilj ove naše škole je pripremanje djece i mladih za život u multikulturalnom austrijskom društvu i uspješnu integraciju. Na taj način se otvaraju nove perspektive za našu djecu i mlade. Mi roditelji smo svjesni značenja dopunske nastave hrvatskoga jezika i kulture jer uključujući svoju djecu u ovaj oblik neobveznog obrazovanja potičemo očuvanje nacionalnog identiteta."

Krovna udruga ANNO '93 ima u svome sastavu i seniorsku sekciju "Treća generacija" namijenjenu osobama treće životne dobi. Umirovljenicima su u sklopu

udruge ponuđene raznovrsne aktivnosti: zajednički izleti, organizacija godišnjih odmora, razne praktične radionice (ručni rad, glazba), tjelovježba, stručni savjeti i predavanja, pomoć bolesnicima i nemoćnim osobama u njihovim domovima poput njege, dostave hrane i lijekova i sl. te duhovna pomoć.

ŠKOLARCI, KAZALIŠTARCI I UMIROVLJENICI

Četvrta sekcija je Kazalište "ANNO 93". Ova glumačka družina ima dvanaest članova koji dva puta godišnje izvode premijerne predstave. Ostvaruju vrlo dobru suradnju sa spomenutim zagrebačkim kazalištem "Novi život", ali i s drugim kazališnim kućama u Hrvatskoj.

I svakako trebamo spomenuti da Udruga ANNO '93 prati suvremene informacijsko-komunikacijske tehnologije i redovito održava svoju trojezičnu web stranicu koja pruža cijeli niz zanimljivih informacija o aktivnostima i događajima koje redovito organiziraju.

Tijekom godina u radu Udruge ANNO '93 aktivno su sudjelovale stotine članova, posebno djece i mladih, vrlo često su uključene i cijele obitelji, poput obitelji Perice Mijića. Svi su u okrilju udruge pronašli sadržaje koji ih veće, koji im pružaju priliku za druženje, obrazovanje ili potiču umjetničku kreativnost, a ponajprije omogućuju povezanost s domovinom i njezinom kulturnom tradicijom. ■

Udruga nastoji što više djece i mladih uključiti u svoj rad

ENG ANNO '93 is an active, well-conceived and socially beneficial Croatian-Austrian umbrella association for education, culture and social affairs. It has been active since 2007 and works in the fields of folklore, theatre, Croatian language instruction and with retirees.

Veselite se i ljetujte s nama! Dođite u Novi Vinodolski u
Malu školu hrvatskoga jezika i kulture

21. srpnja – 1. kolovoza 2014.

- program za djecu i mlade
9 - 16 godina
- jezične i kreativne radionice
- sportske, rekreativne i
zabavne aktivnosti
u moru i na kopnu
- večernji program, ples,
pjesma, igre...
- iskusni i pouzdani učitelji i
voditelji
- smještaj u Odmaralištu
Crvenoga križa
- prijave do 9. lipnja 2014.

Hrvatska matica iseljenika i Sveučilište u Zagrebu pozivaju vas u
Sveučilišnu školu hrvatskoga jezika i kulture

21. lipnja – 18. srpnja 2014.

- program za osobe starije od
17 godina
- 110 sati jezične nastave
- tri razine (početna, srednja i
napredna)
- male skupine
- predavanja o hrvatskoj
kulturi i povijesti
- raznoliki kulturni program
- studijski izleti
- diploma Sveučilišne škole,
ECTS-bodovi
- prijave do 19. svibnja 2014.

Za detaljne informacije i pristupnice javite se na:
tel: (+385 1) 6115-116, e-mail: lada@matis.hr (Lada Kanajet Šimić, prof.)

Pasijska baština bunjevačkih Hrvata

Žigmanovljevi "Bunjevački Put križa" prošle godine dobio je prvu nagradu za književno djelo na temu *muke Kristove*, a riječ je o nagradi koju svake treće godine dodjeljuju Društvo hrvatskih književnika i Udruga *Pasijska baština*

Napisala: **Diana Šimurina-Šoufek**

Snimke: **Augustin Juriga, Snježana Radoš**

U Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu 13. ožujka održano je predstavljanje knjige "Bunjevački Put križa" Tomislava Žigmanova, pisca, filozofa i aktualnoga ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata te prateća izložba fotografija Augustina Jurige, najreprezentativnijega umjetničkog fotografa iz zajednice Hrvata u Vojvodini, nazvana "Bunjevački putovi križeva".

Žigmanovljevi "Bunjevački Put križa", s podnaslovom *Za osobnu pobožnost virujućeg svita* prošle godine dobio je prvu nagradu za književno djelo na temu *muke Kristove*, a riječ je o nagradi koju svake treće godine dodjeljuju Društvo hrvatskih književnika i Udruga *Pasijska baština*. Nakladnik knjige je Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović" iz Subotice. Žigmanov je u javnosti poznat i kao prvi ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođan-

skih Hrvata, onog koji se već pet godina u Subotici skrbi za očuvanje, ali i suvremenom produkciju i afirmaciju hrvatske kulture u Republici Srbiji.

BAŠTINA RAZMIŠLJANJA

U pozdravnome govoru mr. sc. Marin Knezović, ravnatelj HMI-ja, rekao je kako nas Žigmanov upozorava da je kršćanska duhovnost, življenje te duhovnosti i pisanje o njoj pravo pa i obveza svakog kršćanina. Žigmanov nam, istaknuo je

Knezović, prenosi i baštinu razmišljanja, svojevrsnu filozofiju bunjevačkoga seljaka te jezik i svijet koji nepovratno nestaje, no koji mnogi glasovi i dalje prenose suvremenom čovjeku kao bitne poruke.

Knjigu je zatim nakon molitve Antuna Horvata, u autentičnoj interpretaciji pjesnika Žigmanova, predstavila leksikografinja Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža Jasna Ivančić, književnik i novinar *Glasa Koncila* Tomislav Šovagović, kao i sam autor. Promociju je mode-

Izložba fotografija Augustina Jurige postavljena u holu HMI-a

Predstavljajući knjige Tomislava Žigmanova

Brojna publika prati predstavljanje u velikoj dvorani HML-a

rirala publicistkinja Vesna Kukavica, voditeljica Matičina odjela za nakladništvo.

Među mnogobrojnom publikom koja je pozorno slušala izlaganja predstavljača, uz prijatelje Matice, ljubitelje književnosti i poznate zagrebačke Bunjevce bili su i Petar Barišić, zamjenik predstojnice Državnoga ureda za Hrvate izvan Hrvatske i Dinko Šokčević, ravnatelj Mađarskoga kulturnog instituta u Zagrebu.

O "Bunjevačkome Putu križa" iscrpno i zanimljivo progovorila je Jasna

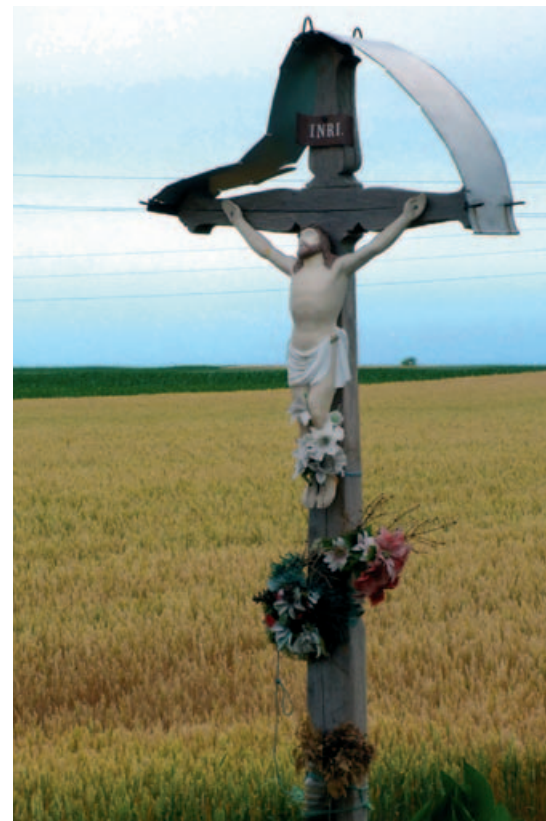
Ivančić. Poznavateljima Žigmanovljeva opusa nije neobično kad on pomalo iznenadi pristupom temi, zaintrigira uporabom bunjevačkoga dijalektalnoga govora ili nekim drugim literarnim sastavnicama, ali ovaj put to je učinio na posve inovativan način. Djelo je strukturirano poput molitve križnoga puta, koja je stoljećima izgrađivana u pučkim molitvenicima, a autor nas u nje uvodi u *Pripravnom molitvom*, zatim slijedi 14 postaja Isusove muke koje su nazvane stajalištima – od kojih svako nosi svoj znakoviti naslov. Svaka postaja započinje i završava uobičajenim molitvenim kanonom. U uvodu odnosno u *Pripravnoj molitvi* rastvara nam se duhovni i stvarni svijet glavnoga lika, Bunjevca Antuna Horvata, "posljednjeg salašara sa Sebešića".

KALVARIJA RATARSKOGA ŽIVOTA

- I tako nas Žigmanov na melodioznoj arhaičnoj bunjevačkoj ikavici vodi - nastavlja leksikografkinja Ivančić - s osobitim poznavanjem psihologije Bunjevaca, kroz bogat i slojevit tekst pun finih detalja i ljudske topline zaogrnutu pučkom pobožnošću, pun usporedbi, ali i ironije na ljudsku glupost i zloću. Format i uvez knjige koji podsjećaju na starinski molitvenik odlično korespondiraju s arhaičnošću teksta, a likovna oprema fotografijama oštećenih i oronulih križeva krajputaša Augustina Jurice i crtežima križnoga puta i ukrasnih inicijala Ante Rudinskog vrlo je lijepo dopunjuju. Ilustrativni su i notni i tekstualni prilozi na kraju knjige, a napose vrijedan Rječnik manje poznatih riječi - rekla je uz osta-

lo leksikografkinja zagrebačkoga LZ Miroslav Krleža.

- Vapaj je *Put križa*, taj blues katoličke vjere, za poštivanjem korijena, jezika i tradicije. Vapaj da posljednji salašar ne postane i posljednji Bunjevac. Vapaj ikavicom. Vapaj dušom. Vapaj da se uključi i politički, i crkveni, i kulturni "radar" kako bi ono polje akutne nevidljivosti ponovno bilo ugledano s one strane Dunava. Vapaj da Hrvati čuju tog naizgled malenog čovjeka Horvata i pomognu njegovom opstanku. Virujući svit, svaki za sebe, i među vama, otkrivat će na stotinjak stranica *Bunjevačkog Puta križa* pitanja koja muče i glavnog junaka, i autora, i Hrvate, promišljajući tišinu neotkrivenih odgovora. Vjernik će uranjati u pripravnu molitvu i stajališta, vje-

Vapaj je *Put križa*, taj blues katoličke vjere, za poštivanjem korijena, jezika i tradicije. Vapaj da posljednji salašar ne postane i posljednji Bunjevac. Vapaj ikavicom. Vapaj dušom...

rojatno zastajući nad mnogim mjestima, kao i moja malenkost, stavlajući knjižicu na srce, vraćajući se ponovno bakama s kronicama i dugačkim nepovezanim maramama, crkvenom podnevnom i večernjem zvonu, Kalvariji ratarskoga života, ali i ljepoti blagoslovljene vjere - rekao je u svome govoru novinar Tomislav Šovagović.

O izložbi fotografija križeva krajputaša govorila je Olga Šram, povjesničarka umjetnosti iz Subotice, a otvorenom ju je proglasio ravnatelj HMI-ja.

Četrnaest crno-bijelih fotografija križeva krajputaša fotografa Juriga koji se služi klasičnom tehnikom i metodom te koji uz to što biciklom uporno obilazi svijet, Pakistan, Ameriku..., ali ne zaboravlja fotografirati svoju uvijek inspirativnu bačku ravnice, našlo se pred očima publike okupljene u Hrvatskoj matici iseljenika.

IZLOŽBA FOTOGRAFIJA

Juriga je poznat po fotografijama fenomena nematerijalne kulturne baštine poput žetvene svečanosti ili *Dužijance*, a 2011. godine pojavila se serija poštanskih maraka na tu temu koja je sadržavala vinjete načinjene na temelju njegovih

Projekt obnove sakralne graditeljske baštine Hrvata u Srbiji

Križeve *krajputaše* podizao je svaki narod koji je vjerom prihvatio da je Isus umro na križu, pokazujući tako da prihvaća sve ljude. Budući da su crkve često bile udaljene, narod je vjeru i pobožnost iskazivao oko križeva. Poruka križeva *krajputaša* svjedoči da je čovjeku dano putovati i otkrivati nove horizonte. Na sjeveru Bačke u *olovna vremena* ta je graditeljska baština desetljećima narušavana, no padom *željeznog zastora* i širenjem vjerskih sloboda *krajputašima* se poklanja sve veća pozornost, osobito u suvremeno doba početkom 21. stoljeća kada su milenijски ciljevi čovječanstva proklamirani po Ujedinjenim narodima - očuvanje bogatstva različitosti kultura.

U 2013. je u *Godini vjere* pokrenut projekt *Obnove križeva krajputaša* na sjeveru Bačke, slijedom kojeg je priređena fotografsko-dokumentarna izložba u Subotici autora Augustina Juriga i objavljena knjiga *"Bunjevački Put križa"* Tomislava Žigmanova. Zbor sv. Cecilije iz Subotice, koji vodi časna sestra Mirjam Pandžić, vraća iz zaborava stare napjeve iz molitvenika Lajče Budanovića koje je po sjećanju Đule Milodanović notirao Vojislav Temunović.

Novac za obnovu prikuplja se donacijama dobrih ljudi i prodajom knjige *"Bunjevački Put križa"*. Projekt ima cilj obnoviti sve križeve *krajputaše* u Vojvodini. Aktivnosti u vezi s projektom *Obnove križeva krajputaša* i medijsko pokroviteljstvo potpisuju katolički mjesečnik *Zvonik*, tjednik *Hrvatska riječ* i Radio *Marija* Srbije - na čijim se internetskim portalima možete i vi uključiti dobrovoljnim priložima. Kupnjom Žigmanovljeve knjige i vi se možete pridružiti obnovi križeva *krajputaša* u Vojvodini i to na ovome internetskom linku: <http://zkvh.org.rs/index.php/batina/knjizevnost/1518-na-istu-srijedu-izveden-bunjevaki-put-kria>.

vih fotografija. Fotografski je opremao knjige, kao što je bila monografija o prvome suvremenom slikaru u bunjevačkih Hrvata Stipanu Kopiloviću. Autor je više zapaženih izložaba, od kojih je *Lica Bačke* - četvrta u nizu održanih u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata. Član je Udruženja likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti i dizajnera Vojvodine i Nezavisnog udruženja novinara Srbije. Augustin Juriga je, uz ostalo, dobitnik priznanja za kulturu "Ferenc Bodrogyvári", kao i priznanja *Pro urbe* te mnogih drugih.

Oba autora, Žigmanov i Juriga, naime, bila su proteklih godina zajednički angažirana oko projekta *Obnove bunjevačkih križeva krajputaša*, koji se nastavlja i ove godine, s namjerom da se na takav način prikupe sredstva za obnovu izvornih križeva *krajputaša*. ■

ENG The Croatian Heritage Foundation was the venue of the presentation of Tomislav Žigmanov's book *The Bunjevac Way of the Cross* and the accompanying exhibition of photographs by Augustin Juriga. Last year the book won an award for Passion literature.

"Tada smo jačali vjeru i budili nadu"

"U ono vrijeme kad je na vlasti bio komunistički režim sve vam je bilo jasnije. Znali smo gdje je prijatelj, a gdje neprijatelj. Crkva je bila bolje povezana. Danas te i takve sloge nema", rekao je za australski Hrvatski vjesnik don Živko Kustić

Razgovarao: **Ivan Butković (Hrvatski vjesnik)**

Prenosimo dijelove intervjua koji je u razgovoru s novinarom Ivanom Butkovićem za australski Hrvatski vjesnik dao don Živko Kustić (1930.), dugogodišnji glavni urednik "Glasa Koncila", grkokatolički svećenik i teolog, vrstan propovjednik i pastoralni djelatnik, legenda hrvatskoga katoličkog novinarstva. Živko Kustić već 14 godina živi u Domu za starije osobe u Klaićevoj ulici u Zagrebu gdje ga redovito posjećuju njegova djeca, unuci i prauunci.

Kako ste don Živko?

— Slabo vidim, slabije čujem, teško hodam. Božja volja. Dobro sam.

Mnogi se sjećaju vaše zanosne proročanske propovijedi hrvatskim hodočasniciima tijekom proslave beatifikacije sv. Nikole Tavelića u Rimu 1970. godine...

— Lijepo je to čuti. Uh, davno je to bilo. Da, tada smo jačali vjeru i budili nadu.

U svojim propovijedima među iseljenicima 1980-ih nukali ste hrvatski puk na zajedništvo s domovinom, pomirbu, a sve kao zalag za ostvarenje hrvatske državnosti i slobode. Razveselite li se prilikom prisjećanja na to vrijeme?

— I rastužim i razveselim. Ja mislim da mi kao pojedinci koji smo vjerovali i vjerujemo u Hrvatsku, i koji smo se onda izlagali koliko smo mogli, nismo sasvim sretni s onim što je ostvareno. Imamo državu. To je rekao i predsjednik Tuđman. Međutim, dok smo se borili da je dobijemo neporecivo smo znali što hoćemo, sada kad je imamo često ne znamo što u njoj hoćemo.

Po Vašim spoznajama zašto hrvatske ustanove nisu prihvatile potencijal iseljene Hrvatske, kako gospodarstveni tako i intelektualni, već su ga, blago rečeno, ignorirale i osujećivale?

— Tu se već krije početak odgovora. Nedostajala je snaga koja bi procijenila vrijednost i snagu hrvatske emigracije, koja je bila golema i koja je bila spremna graditi Hrvatsku. Zapravo su odbijeni. Oni koji su pokušali i nešto radili vrlo brzo su

Don Živko Kustić u Domu za starije osobe u Klaićevoj ulici

shvatili da neće uspjeti ništa napraviti pa su se povukli u svoj svakodnevni život. Tako je zapravo Hrvatska ostala bez pomoći.

Ne računajući ranije zavrzlake, zašto su vlasti sedam mjeseci odugovlačile i petljale s europskim uhidbenim nalogom, u javnosti poznatim kao Lex Perković?

— Toliko je o tome pisano s različitih strana da na kraju čovjek može zastupati ovo ili ono stajalište. Sigurno je da su na djelu bile i snage koje Hrvatskoj nisu htjele dobro.

Hoće li proces ili mogući procesi u Njemačkoj koliko-toliko razbistriti društvenu i političku "baruštinu" u Hrvatskoj?

— Ja bih želio da se nešto dogodi, i nešto se mora dogoditi. Ali ne usudim se vjerovati u duboke promjene jer zasad ne vidim snage koje bi iza toga stajale. Ovo što sada u Hrvatskoj imamo su različite grupice i grupacije kojima se ni po imenu ne zna što su bile i što bi zapravo htjele biti pa se nije lako snaći u političkoj situaciji u Hrvatskoj. Prema tome, čim ima toliko različitih elemenata, nije ni čudo da se ne zna što se hoće i što se može napraviti s međunarodnim mjerilima procesa.

Često ste pisali o odnosu ondašnje vlasti prema Crkvi u Hrvata. Što biste rekli o sadašnjoj vlasti i njezinu odnosu prema Crkvi?

— U ono vrijeme kad je na vlasti bio komunistički režim sve vam je bilo jasnije. Znali smo gdje je prijatelj, a gdje neprijatelj. Crkva je bila bolje povezana. Danas te i takve sloge nema. Recimo, Crkva je slobodna, ali nije onako slobodna kao što je bila i nije jedan jaki centar koji bi privlačio narod na povjerenje. Taj gubitak povjerenja sigurno će puno škoditi.

Što biste danas poručili Hrvatima u Australiji?

— Prije svega da budu i ostanu Hrvati. Da vole Hrvatsku iznad svih stranačkih opredjeljenja. Jer, ono što Hrvate ujedinjuje mora biti Hrvatska, a ne stranačka politika. Međutim, u novije doba to se raspalo. Prije se znalo da biti Hrvat znači biti čovjek na hrvatski način, na radićevski ili kakav već je, ali biti čovjek na hrvatski način, i nisi morao biti vjernik, a mogao si biti Hrvat. Danas biti Hrvat bez političkih zadataka i nekih dobiti teško da nešto znači. Ja ipak vjerujem da će mladi naraštaji otkriti bit onoga što je hrvatsko i hrvatstvo - i da će to sačuvati!

Nije li toga u svoj punini bio svjestan i naš prvi predsjednik, a danas se to zaobilazi?

— To je točno. A naš prvi predsjednik bio je državnik i svjestan hrvatstva. Zašto se to sada zaobilazi, to je pitanje strana. Ja sve te stranke više ne razumijem. Gledam TV i slušam radio, i razumijem i ne razumijem. No, vjerujem da će Hrvatska koja je izdržala sve povijesne vjetrovine sada naći snage da bude i država i nacija. Možda sve ovo što sam rekao nije perspektiva, ali jest pogled na stvar. ■

ENG Excerpts from an interview given by Don Živko Kustić (1930) to the Australian-based Hrvatski Vjesnik newspaper. Kustić is the long-standing editor of the Glas Koncila periodical, a priest, theologian and a legend in Croatian Catholic journalism.

IN MEMORIAM

Domingo Mihovilovic Rajcevic Tessier

(Punta Arenas, 13. kolovoza 1918.
- Santiago, 10. ožujka 2014.)

Čileanski akademik, dramatičar, redatelj i glumac Domingo Mihovilovic Rajcevic Tessier (Punta Arenas, 13. kolovoza 1918. - Santiago, 10. ožujka 2014.), čija su djela obilježila izvedbene umjetnosti suvremenog doba, zadužio je čileansku i hrvatsku kulturu vrijednim prinosima. Zauvijek nas je napustio akademik i svestrani umjetnik bračkih korijena, kulturnoj javnosti poznat pod imenom Domingo Tessier - čija su djela obilježila izvedbene umjetnosti suvremenog doba, kao i dramsku književnost Čilea.

Mihovilovic Rajcevic rođen je u Punta Arenasu u obitelji hrvatskih doseljenika iz Škripa s otoka Brača, s čijim su ga mještanima i prirodnim ljepotama vezale snažne emocije čitavog života. Počevši kao glumac u kazališnoj skupini Vicenta Borica Cmosije, koji je vodio hrvatsko sokolarsko društvo na jugu Čilea, nakon redovitog školovanja i stjecanja akademske naobrazbe afirmira se u glavnome gradu Čilea Santiagu kao glumac i redatelj nacionalnog kazališta te kasnije osnivač čileanskoga teatrološkog muzeja.

Tessier je zapaženo stvarao i za film i za televiziju. U suradnji s uglednim književnicima hrvatskih korijena Pepitom Turinom i Zlatkom Brncicem bio je osnivač Eksperimentalnog kazališta na Čileanskom sveučilištu. Dobitnik je mnogobrojnih čileanskih strukovnih nagrada. Za osobite zasluge za kulturu odlikovan je Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića.

U literarnoj ostavštini čileanskog Hrvata Dominga Mihovilovica Rajcevic Tessiera ostaju nam vrijedna djela kao što su "Linda" (1960.), "NN" (1965.), "Tercer piso al Fondo" (1966.), "Tablas, laminas, alambre de puas y demases" (1973.), "Luka Milic, medico-cirujano" (1975.), "Por Joel" (1982.) i teatrološka povijesna monografija "Amor y humor del teatro" (1995.). Hrvatsku kulturu i literaturu zadužio je prijevodima naše književnosti na španjolski jezik. S druge strane Tessierova djela izvrsno je prevodio ugledni prevoditelj sa španjolskoga jezika profesor Jerko Ljubetić u splitskoj Nakladi Bošković. Prevoditelj Jerko Ljubetić najzaslužniji je za ubaštinenja u hrvatsku literarnu riznicu djela uglednih čileanskih pisaca hrvatskih korijena. (Vesna Kukavica)

GENEALOZI

Zvuči kao radnja dobrog kriminalističkoga romana, velike uspješnice - pronaći potomke poznatoga Franka Whiteheada, izumitelja torpeda, na Bahamima ili pronaći potomke primadone hrvatskoga crteža s početka 20. stoljeća u Brazilu, pronaći osobu na Novome Zelandu ili u Australiji na temelju tek jednoga podatka. Ipak, u uredu Genealozi d.o.o. takav je posao dio svakodnevice i kriminalistički roman završava sretnim raspletom.

Hrvatska je oduvijek bila migracijska zemlja. Migriralo se iz političkih, ekonomskih ili vjerskih razloga, a neki su ljudi odlazili u potrazi za boljom budućnosti. I dok je prije 120 godina veliki migracijski val ljudi otišao u Argentinu, Čile, Kanadu ili Sjedinjene Američke Države, to se poslije Drugoga svjetskog rata mijenja te Njemačka, Švicarska ili Austrija postaju najčešća odredišta iseljenika. Posljednji veliki migracijski val dogodio se poslije rata 1991-1995. Veliku ulogu odigrat će i ulazak Hrvatske u Europsku uniju te sloboda kretanja kao jedan od njenih temeljnih postulata, kao i trend "obitelj s jednim članom". Sve su to faktori koji su doveli do toga da su se obitelji razdvojile, izgubile svaki kontakt i danas mnogi ljudi niti ne znaju u kojem dijelu svijeta imaju rođake ili odakle potječu. Tu uvelike može pomoći genealogija.

Genealogija je pomoćna povijesna znanost koja se bavi istraživanjem rodoslovlja i obiteljskoga podrijetla. S tim u vezi postoji i nasljednička genealogija (njem. *Erbschaftsgenealogie*, engl. *Genealogy for inheritance purposes*, tal. *Genealogie de la Succession*, franc. *Genealogia succesoria*, slov. *genealogija dedovanja*) kao grana genealogije koja se bavi traženjem nepoznatih nasljednika ukoliko osoba premine, a nije ostavila pisanoga traga o tomu tko su joj nasljednici. Budući da na snagu tada stupa tzv. zakonski nasljedni red, trebaju se pronaći najbliži rođaci nakon pokojnika.

Slijedom navedenoga, u srpnju 2013. godine u Zagrebu, Draškovićeva 55, osnovan je genealoški ured Genealozi d.o.o. koji se bavi istraživanjem obiteljskih povijesti i traženjem nepoznatih nasljednika. Posebno smo specijalizirani za Hrvatsku, Sloveniju, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju i Crnu Goru, dok nam razgranata mreža partnera omogućuje istraživanje u cijelome svijetu. Tako nalazimo nasljednike i članove obitelji npr. u Brazilu, Rusiji, Kanadi, Australiji ili Sjedinjenim Američkim Državama. Usluge koje pružamo:

1. međunarodno traganje za nepoznatim nasljednicima i s time povezane usluge (prikupljanje dokumentacije, prijevod, ovjeravanje)
2. istraživanje obiteljskih povijesti
3. prikupljanje (povijesnih) dokumenata
4. razjašnjenje vlasničkih odnosa nad nekretninama

Troškovi istraživanja obiteljske povijesti su fiksni i naplaćuju se prema satu istraživanja, dok se prilikom traganja za nepoznatim nasljednicima ugovara provizija s potencijalnim nasljednicima, koji ne plaćaju niti jedan trošak unaprijed i prema njima ne postoje nikakva potraživanja ukoliko se pojavi nasljednik iz bližeg nasljednog reda ili vrijednost ostavine ne pokriva nastale troškove.

Našu djelatnost prepoznali su brojni klijenti, javni bilježnici i novine iz zemlje i inozemstva te se preporuke mogu vidjeti na našoj internetskoj stranici: www.genealozi.hr.

Ukoliko imate biloakvo pitanje vezano uz naš rad, molimo Vas da nas kontaktirate na e-mail: cases@genealozi.hr, a mi ćemo u najkraćem mogućem roku dati odgovor na Vaš upit.

Uskrsni (*Vuzmeni*) običaji Koprivnice i okolice

Ovi običaji dio su tradicije hrvatskih uskrsnih običaja i ciklusa hrvatskih proljetnih običaja. Važan su dio tradicijske kulture i različitih kulturnih utjecaja koji su pridonijeli oblikovanju lokalno-regionalnog identiteta Podravine

Napisala: **Marija Mesarić**

Slavljenje najvećega rimokatoličkog blagdana Uskrsa održava se početkom proljeća, u vrijeme buđenja prirode, u kojem nakon zime ispunjene brigom, oskudicom, tamom i studeni izlazi sunce i donosi svjetlost, toplinu, plodnost, početak novog života, kao i novih životnih radosti.

Hrvatski uskrsni običaji koje odlikuje bogatstvo, raznolikost, otvorenost utjecajima različitih naroda i kultura dugo vremena su se održali i poštovali osobito na selu i u prigradskim naseljima, gdje su ljudi u izravnoj vezi s prirodom koja ih okružuje. Suživot s prirodom, utjecaj i ovisnost o prirodi i njezinim silama ljudi su nekad osjećali jače nego što ih mi osjećamo danas. Zbog toga je prirodu i njezine sile čovjek trebao umilostiviti žrtvom i izvođenjem određenih običaja

kako bi osigurao njezin blagoslov i plodnost koji bi ispunili njegov dom, podarili mu sigurnost u svakidašnjem životu te usrećili njegovu obitelj.

ČETRDESETODNEVNO RAZDOBLJE

Uskrsni običaji u Koprivnici i okolici dio su tradicije hrvatskih uskrsnih običaja i ciklusa vezanih uz hrvatske proljetne običaje. Važan su dio tradicijske kulture i različitih kulturnih utjecaja koji su pridonijeli oblikovanju lokalno-regionalnog identiteta Podravine.

Zbog otvorenosti u prihvatanju različitih običaja susjednih naroda i tradicija dio su srednjoeuropske kulturne baštine, dok prvi zapisi o Uskrsu u Koprivnici i okolici datiraju s kraja 19. stoljeća. Uskrsni običaji pratili su crkvenu godinu i započinjali su na korizmu, četrdesetodnevno razdoblje koje prethodi Uskrsu, zatim Cvjetnicu (*Cvetnu ne-*

Djevojka s macokima
i pisanicama iz
Zbirke blagdanskih
dopisnica Popović –
Živković, MGK

Gđa Slavica Mađerić iz Starigrada
(Koprivnica) s pisanicama koje je sama
izradila za Uskrs, MGK

Crkva sv. Antuna
Padovanskog u
Koprivnici

Pisanica
preslikana,
MGK

delju), Veliki tjedan, Sveto trodnevlje (Veliki četvrtak, petak i subota), Uskrs (Vuzem), Uskrsni ponedjeljak (Vuzmeni pondelek) i završavali su tjedan dana nakon Uskrsa, u nedjelju na Mali Uskrs (Matkanu nedelju).

U duhu već spomenute tradicije, stanovnici grada Koprivnice i okolnih sela pripreme za blagdan Uskrsa započinjali su dan nakon Poklada ili Fašnika, na čistu srijedu ili Pepelnicu, prvi dan korizme pjesmom: *Fašnik se zaručil, Pepelnicu oženil, Pepelnica Dorica, Fašnjekovu čer*, kao i odlaskom u crkvu, na obred *pepeljenja* kada je svećenik vjernike po glavi posipao pepelom od spaljenih grančica blagoslovljenih na Cvjetnicu. Četrdesetodnevno razdoblje korizme, koje je započelo nakon fašničkih zabava i ludovanja, obilježeno je odricanjem od zabava i veselja, prihvaćanjem strogih crkvenih pravila o jelu započinjući četrdesetodnevni nemrs (nekonzumiranje mesnih proizvoda). Neke domaćice su čak iskuhavale *rajngle* u kojima se kuhala hrana da bi ih očistile od masti.

CVJETNICA I VELIKO TRODNEVLJE

Uskrsni običaji prate crkvenu godinu i u znaku su proljeća na zadnju korizmu nedjelju, Cvjetnicu, kada su Koprivničani nosili u crkvu na blagoslov grančice drijenka (*drenka*), rascvjetane vrbine grane (*macoke*, *macice*) i ostalo proljetno cvijeće složeno u stručak. Nakon dolaska u kuću, domaćin je zataknuo za krov jednu grančicu iz stručka cvijeća kako bi spriječio da zlo uđe u kuću. Zatim bi jedan komadić vrbine grane bacio u vatru. Ostatak s blagoslovljenim grančica-

ma i cvijećem trebalo je zapaliti u vrijeme grmljavine kako grom ne bi udario u kuću. Stanovnici Koprivnice i okolice sudjelovali su u pobožnostima Velikog trodnevlja. Na Veliki četvrtak ujutro u crkvi su se simbolično *zavezala zvona*, a pozdravljenje i prizivanje k misi navješćivalo se škrebetaljkama. Tada se na misi pjevala i muka Isusova. Najveći broj uskrsnih običaja održavao se dan-dva uoči blagdana Uskrsa, na Veliki petak i Veliku subotu.

Da bi voćke bolje rodile, u Koprivnici je bio običaj da ih se tri puta na Veliki petak udari prije izlaska sunca tupom stranom sjekire. Ljudi su odlazili u crkvu te se poklonili Božjem grobu, mjestu na kojem je bilo izloženo tijelo Isusovo. Božji grob bio je okićen cvijećem, kraj njega je bila trnova kruna i velike svijeće. Čuvali su ga vatrogasci, a ljudi su kraj groba ostavljali jaja i mast.

Na Veliki petak dopodne djeca su s majkama *farbala* podravske pisanice, uskrsna jaja ukrašena različitim kombinacijama boja, tehnika i motiva raspro-

stranjenih u Podravini. Umijeće izrade podravskih pisanica zaštićeno je nematerijalno dobro Republike Hrvatske, a nositelj tog umijeća je Josip Cugovčan iz Podravske Sesveta, mjesta u kojem se još uvijek na Veliki Petak ukrašavaju pisanice na tradicijski način, kao dio baštinske tradicije. Josip Cugovčan izrađuje višebojne, *prepisane* pisanice, "*napisane z voskom uz pomoć kečice*" bojene u više boja, ukrašene batik tehnikom. Uz njih, izrađivale su se i dvobojne pisanice na način da su dva ili više puta prekrivene voskom na mjestu gdje se želio odbiti ukras u različitim bojama. Dobivene pisanice bile su crvene, crne, žute, smeđe, plave boje ukrašene motivima svastike, različitim cvjetnim motivima te kombinacijom biljnih i geometrijskih motiva.

PODRAVSKE PISANICE

Uz ukrašavanje voskom, podravske pisanice šarale su se solnom kiselinom železnom *vodom* po obojenom jajetu, zatim su se strugale ostrim predmetom (nožićem, brtvicom) te ukrašavale nezgrapnim ukrasima, *preslikavanjem* odnosno vezanjem lišća i cvjetica na pisanicu koja se bojila. Domaćice su znale namakati jaja u boji *farbi* preko noći, čitavu zimu skupljati ljuske *lupinje* od luka u kojima su kuhale pisanice te ih obojile u tonovima od žute, crvenkastosmeđe do smeđe *braun* boje i namastile ih masću da se bolje sjaje. Neke koprivničke gospođe kupovale su gotove pisanice na gradskoj tržnici od žena iz okolnih sela (K. Ivanec, K. Bregi, Virje...).

Na Veliku subotu djevojke su se umivale blagoslovljenom vodom nakon Vazmenog bdijenja da ne bi na licu dobile sunčane pjege. Tijekom dana kuhalo se uskrsno jelo na blagoslovljenoj vatri, donesenoj iz crkve na zapaljenoj gljivi (*gobi*). *Zavezana* zvona su se odvezala, a i maknuo se Božji grob u crkvi te se pripremila svetkovina Uskrsa.

Na sam blagdan Uskrsa odlazilo se u crkvu na misu, noseći u košarici uskrsni doručak na blagoslov. Domaćica koja je prva s košaricom stigla s mise kući, bit će najbolja gazdarica. Mrvice od uskrsnog doručka spalile su se u peći i zakopale u zemlju ili vrt kako bi urod bio veći i godina rodniija. Taj dan stolovi koprivničkih građanskih kuća prekriveni su bijelim čipkastim stolnjacima s damastnim nadstolnjacima (*tabletićima*) izvezenim

Pisanica strugana, MGK

Uskršnji zec s pisanicama iz Zbirke
blagdanskih dopisnica Popović – Živković, MGK

Pisanice više puta prepisane
Josipa Cugovčana iz Podravske Sesveta,
vlasništvo Josipa Cugovčana

motivima proljetnog cvijeća na kojima je stajala košara puna umjetne trave u kojoj sjedi zec s pisanicama. Uz košaru je stajala porculanska vaza s rascvjetanim grančicama vrbe i drijenka (*mucice* i *drenak*) koje su blagoslovljene tijekom procesije na Cvjetnicu s koje su visjela jaja u kukičanim (*heklanim*) ukrasima raznih boja ili *licitarska* jaja, *zečeki*, ptičice, a sve to izradili su koprivnički medičari. Iz kuhinja se širio miris telećih *pečenki* s mladim krumpirom i uskršnjih kolača (*peciva*, *kuglofa*), zajedno s mirisom kuhane šunke, jaja, soli, svježega mladog luka i hrena koje su koprivničke gospođe kupovale na gradskoj tržnici (*placu*) kod *kumica* iz Koprivničkoga Ivanca ili Bregi pristiglih s blagoslova (*posvećenja*) nakon jutarnje mise.

UZVUZMENI KRESOVI

Uz tradicijske uskršne ukrase kuće i domovi sve se više ukrašavaju gotovim industrijskim proizvodima dostupnim u dućanima velikih trgovačkih centara koji su se stopili s duhom tradicijskoga Uskrsa kraja 19./20. stoljeća. Na Uskršni ponedjeljak (*Vuzmeni pondelek*) počele su zabave, druženja i veselje pa su ljudi od-

lazili na hodočašće, procesiju i *prošćenje* u Močile, u mjestima oko Koprivnice plesala su se *vuzmena* kola, palile *vuzmenke*, *vuzmeni* krijesovi, djeca su se igrala *tucala* pisanicama. Uskršni blagdani završavaju nedjelju nakon blagdana Uskrsa (*Vuzema*), na mali Uskrs ili *Matkanu nedjelju* kada su se bratimile *matkale* najčešće djevojke, a u nekim mjestima i dječaci te djeca uskršnjim pisanicama u razgovoru: *Očeš se matkati?* ili *Očeš mi biti matka?* Na odgovor: *Oču!* slijedilo je: *Na ti matka pisanca, na ti matka pisanca na!* Tim obrednim činom darivanja pisanica djevojke su zauvijek ostale *matke* te se međusobno pomagale i brinule jedna o drugoj do kraja svog života.

Pisanice su se poput čestitki darivale, djeci, dragim osobama, mladići djevojkama i obrnuto te su na njima vrlo če-

sto natpisi "Sretan Uskrs" ili "Ovo jaje za ljubav se daje". Među Koprivničanima je početkom 20. stoljeća bio raširen običaj čestitanja blagdana Uskrsa slanjem dopisnica, poput ovih iz Zbirke Popović Živković Muzeja grada Koprivnice (MGK), na kojima su prikazani znakovi proljeća – vrbine grančice u cvatu, šume, livade, pisanice, zečevi, pilići, ovčice i janjad. Na sam Uskrs *Vuzem* darove djeci donosio je veliki bijeli uskršni zec. Tada su djeca zajedno s majkama hodala po dvorištu i skupljala pisanice i druge darove koje im je uskršni zec sakrio u grmlje ili stavio u pripremljena gnijezda. Stoga pripremama za blagdan Uskrsa u duhu buđenja proljeća, blagdanskim doručkom i ručkom te darivanjem uskršnjih jaja pisanica u duhu Uskrsa i uskršnjeg zeca svojoj obitelji poželite Sretan Uskrs. ■

ENG The Easter traditions of the town of Koprivnica and its environs are a part of Croatian traditional culture and a reflection of the diverse cultural influences that have shaped the local identity of the Podravina region.

Pisanice
prepisane iz
Novigrada
Podravske iz
1954., MGK

Božji grob u crkvi u Močilama, MGK

Povijesni gradić na utoku Korane u Slunjčicu

Turizam se posljednjih 15 godina afirmirao kao najznačajnija gospodarska grana koja bi trebala biti glavni kotač zamašnjak razvoja Slunja. Uzrok tome su predivne mlinice na Rastokama, kao i blizina Plitvičkih jezera

Gradom dominira toranj župne crkve Svetog Trojstva

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Snimke: **Z. Ranogajec i arhiva HMI-ja**

Slunj je jedan od gradova Karlovačke županije i središte je hrvatske povijesne regije Korduna. Leži na rijeci Slunjčici pokraj njezina utoka u Koranu, najduži vodotok Korduna. Kordun je brežuljkasta regija peripanonske Hrvatske omeđena Banovinom na SI, Pukljem na sjeveru, Likom na jugu i Ogulinsko-potkapelskim krajem na zapadu. Čine ga manje vapnenačke zaravni tzv. plitkog ili zelenog krša u kome su rjeđe plodne površine koje su najzastupljenije u ponikvama različitih veličina. Vapnenačka pobrda djelomično su prekrivena šumom, ponajviše hrasta cera, graba i breze. Zbog spomenute strukture prostor Korduna tijekom povijesti bio je najznačajniji po stočarstvu s obzirom na reljefne datosti i granični karakter regije u kojoj su vojnička zanimanja uzrokovala bavljenje stočarstvom kao najprimjerenijom gospodarskom granom.

SREDIŠTE KORDUNA

Kordun se nalazi između 200 i 300 metara n.v., a položen je od juga prema sje-

veru, kao i rijeke. Tako su Korana i Mrežnica usjekle u svojim gornjim tokovima živopisne kanjone. Korana istječe iz Plitvičkih jezera te usijeca svoje korito u kanjon sve do prostora sjeverno od Slunja. S dužinom od 134 km Korana je 6. rijeka po dužini u Hrvatskoj. Isto vrijedi i za Mrežnicu, jednu od najfascinantnijih hrvatskih rijeka koja je usijecanjem korita u duboki kanjon stvorila predivne slapove nastale od sedre ili travertina. Sedra je živopisni materijal koji zahvaljujući složenim biokemijskim procesima stalno mijenja sliku reljefa.

Slunj se nalazi na 258 metara n.v., a površina lokalne samouprave je 352 km četvorna koja čini 66 naselja. Slunj na istoku graniči s općinom Cetingrad i susjednom Republikom Bosnom i Hercegovinom (Unsko-sanskom županijom), na jugu s općinom Rakovicom, na zapadu općinama Tounjem i Plaškim te na sjeveru Barilovićem i Krnjakom.

Povijest Slunja povijest je stalnih ratova i borbi naroda ovog kraja koji je stalno bio blizu granice te je čuvao ostale dijelove Hrvatske odnosno Habsburške monarhije od prodora Turaka. Slunj

Spomenik braniteljima u parku

Slunj – središte grada

se prvi put spominje u 12. stoljeću kao posjed knezova Frankopana koji su podignuli ponad Slunjšice na povoljnoj obrambenoj lokaciji utvrđeni grad. On se prvi put spominje u 15. stoljeću kada se zbog sigurnosti na drugoj strani Slunjšice počinje graditi naselje Slunj. Postoje podaci da je tada podignut i franjevački samostan, no u turskim ratovima tijekom 16. stoljeća propada naselje, a s njim i franjevački samostan. Nakon pobjeda Turaka u Krbavskoj i Mohačkoj bici dramatični događaji niza će se oko Slunja. Nakon izbora Ferdinanda Habsburškoga za hrvatskoga kralja 1527. godine počinje uspostava vojne granice, a Slunj postaje 1579. središte kapetanije u sklopu Hrvatske vojne krajine. Ponovno se gradi naselje, a u Rastokama na suto-ku Slunjšice u Koranu grade se prvi mlinovi te mljevenje žita postaje najvažnija djelatnost.

MOST NA KORANI

Početak 19. stoljeća od 1809. do 1813. godine obilježen je kratkotrajnom francuskom vladavinom te se kao i u ostalim ilirskim provincijama grade ceste, mostovi, magazini i slični vojni objekti. Iz tog doba datiraju stari most na Korani i vojni magazin. Nakon Napoleonova razdoblja vraća se austrijska vlast i razvijaju se civilne i urbane funkcije Slunja, upravna tijela, škola i ceste, posebno krajiška cesta iz 1825. godine kojom se prometuje i danas. Slunj ukidanjem Vojne krajine 1873. i uvođenjem civilne vlasti dobiva status grada te počinje urbanizacija, no bez snažnijega demografskog rasta. Završnu urbanu vizuru Slunj doživljava u 20. stoljeću, kada postaje tranzitno naselje. Tranzitna uloga

Čuvene živopisne Rastoke

posebno se afirmira gradnjom novoga mosta preko Korane i gradnjom državne ceste od Karlovca preko Like ka Jadranu. Od industrije posebno treba spomenuti jedan od pogona zagrebačkog RIZ-a gdje su se proizvodili televizori.

Posebnu epopeju Slunjani su doživjeli tijekom Domovinskoga rata. Nakon herojskog otpora srpsko-crnogorskom agresoru i JNA i nakon višemjesečnog otpora u okruženju, Slunjani su napustili svoj grad 16. studenoga 1991. godine. Nakon četiri godine progonstva i borbi u sklopu 14. slunjske domobranske pukovnije koja je djelovala na prostoru Oštarija, Slunjani 6. kolovoza 1995. godine u sklopu oslobodilačke akcije Oluje ulaze u svoje mjesto.

POVRATAK NAKON OLUJE

Započinje obnova Slunja, prvo stambenih objekata i infrastrukture, a kasnije i gospodarskih objekata. Grad u svojim projekcijama gospodarskoga razvoja težište stavlja na uslužne djelatnosti, trgovinu, ugostiteljstvo i turizam. Proizvodne djelatnosti s težištem na ekološkim standardima imaju uvjete za razvoj u

gospodarskoj zoni u Gornjem Taborištu. Grad ipak najviše potiče razvoj turizma i poljoprivrede za što su idealna seoska gospodarstva. Turizam se posljednjih 15 godina afirmirao kao najznačajnija gospodarska grana koja bi trebala biti glavni kotač zamašnjak razvoja Slunja. Uzrok tome su predivne mlinice na Rastokama, kao i blizina Nacionalnoga parka Plitvička jezera.

Među poznatijim Slunjanima u povijesti ističe se prvi hrvatski sportaš koji je osvojio olimpijsku medalju, Milan Neralić. Riječ je o mačevanju na OI u Parizu 1900. godine za Austro-Ugarsku. Slunj je dao još djelatnog i prvog biskupa Gospičko-senjske biskupije Milu Bogovića.

Područje grada Slunja imalo je po posljednjem popisu iz 2011. godine 5.076 stanovnika, što je smanjenje za 1.200 stanovnika u odnosu na 2001. godinu, dok je samo naselje Slunj imalo 1.674 stanovnika odnosno smanjenje za 102 stanovnika u odnosu na posljednji popis. ■

ENG Slunj is a town of some 5,000 inhabitants in Karlovac County and the centre of the historical region of Kordun. It lies on meeting of the Slunjšica River with the Korana River.

Rafting na Korani

Most preko Korane

Jubilarni i najuspješniji CroatiaFest

Organizacijski odbor Festivala i 19 članova Hrvatske bratske zajednice, Loza 439, udružili su zajedničke snage i organizirali izvrsnu priredbu koja se ubraja među najomiljenije etničke festivale grada Seattlea

Brojna publika pratila je nastupe hrvatskih folkloraša u Seattle Center Armory

Napisala: **Dunja Ruljancich**

Snimke: **S. Jyce, R. Karabaich, P. Lukinich**

Možda privučeni oglašima o gostovanju poznatoga tamburaškog virtuoza Jerryja Grcevicha i njegova tamburaškog orkestra, deseti jubilarni *CroatiaFest* u Seattleu (država Washington) privukao je više posjetitelja nego ikad do sada! I prijašnjih godina na *CroatiaFestu* gostovale su također izvrsne glazbene skupine i pojedinci, kao Kumpanija iz Vele Luke (2006.), Dubrovački simfonijski orkestar (2008.), Tamburaški sastav Barabe (2010.), Sinovi of Chicago (2011.) i Hrvatska Loza - hrvatski plesni ansambl iz Chicaga (2012.).

Bile su tu i druge atrakcije koje su pridonijele rekordnom broju posjetitelja. Tome je pridonijela i činjenica što je tradicionalno mjesto održavanja Se-

attle Center Armory nakon renoviranja povećan. Tako je bilo moguće da se organizacijski odbor Festivala i 19 članova Hrvatske bratske zajednice, Loza 439, udruže i zajednički organiziraju Pivski vrt te prostor za kuharske pozornice, kao i mnoge štandove za prodaju te informacije o Hrvatskoj. Zbog napretka i rasta,

CroatiaFest postao je jedan od najomiljenijih etničkih festivala grada Seattlea.

Vikend *CroatiaFesta* započeo je u subotu s plesnom večeri u Ruskome centru. Oko 150 posjetitelja došli su kako bi uživali u glazbi Grcevich tamburaškog orkestra i pjevača Bože Cikliča iz Los Angelesa.

Hrvatski kulinarški specijaliteti na svakom koraku

Uručivanje nagrade Mariji Franulović Petrish

Roditelji članova Seattle Junior Tamburitza orkestra pobrinuli su se za hranu i piće. U nedjelju je festival započeo prijemom i bifeom koji je pripremio *Pogacha Restaurant & Catering*. Koordinator festivala Cathryn Morovich i Kristen Lemieux, zajedno s počasnim hrvatskim konzulom dr. Frankom Brozovićem, predstavili su sljedeće goste: hrvatskoga veleposlanika Joška Para sa suprugom Jasnom, koji su doputovali iz Washingtona D.C., Josipa Buljevića, generalnoga konzula i dr. Marijana Orešnića, konzularnoga službenika iz Hrvatskoga konzulata u Los Angelesu te Franka Choppa, predsjedavajućega člana Zastupničkoga doma države Washington.

GRCEVICH TAMBURAŠKI ORKESTAR

Glazba je bila izvrsna. Uz Grcevich orkestar, koji je svirao u dva nastupa po 40 minuta, nastupale su i regionalne grupe: Tamburaški orkestar *Kardinal Stepinac*, Klapa Ružmarin, pjevači Nada Jurij i Ana Sekulić iz Vancouvera, Kanada. Od lokalnih grupa nastupili su: Radost Folk Ensemble, The Vela Luka Dance Ensemble uz Ruže Dalmatinke i Bonaca Combo, te Seattle Junior Tamburizans. Sino-vi Tamburizans iz Seattlea svirali su na kraju festivala u Pivskome vrtu.

Poslije podne uručena je Mariji Fra-

Uzvanici na CroatiaFest u Seattleu

nulović Petrish, suosnivačici i sudirektorici poznatoga Vela Luka plesnog ansambla i Ruže Dalmatinke iz Anacortesa, hrvatska nagrada. Ta istaknuta grupa posvećena je održanju i širenju hrvatske kulture glazbom i plesom od 1975. godine. Marija je član Loze 1012 u Anacortesu.

NAGRAĐA MARIJI FRANULOVIĆ PETRISH

Tijekom održavanja festivala prostor oko pozornice bio je prepun aktivnosti. Posjetitelji su obilazili štandove s knjigama, odjećom, hrvatskom hranom, suvenirima itd. Štand *CROATIA TODAY* davao je informacije o putovanju po Hrvatskoj. Barbara Budinich Starkey ima genealoški štand posvećen istraživanju podrijetla. Također su bili postavljeni panoi posvećeni hrvatskoj povijesti. Štand za djecu izrađivao je tradicionalna hrvatska licitarska srca.

Na sedam lokacija posluživali su se hrvatski kulinarški specijaliteti. Sarmu je

pripremila Loza 439, *poviticu* (orahnjaču) su pripremile žene iz *America Slavic Women's Club*, palačinke je pripremila grupa *Balkan Task Force*, čevapčice s prilogima radila je grupa iz *Anacortes Grad prijatelja*, zatim lignje *Slavonian Benevolent Society*, a kobasice *Seattle Junior Tamburizans*. Nudile su se tri vrste bureka na štandu G. A. pekarna. Sve je bilo rasprodano i svi ukusi zadovoljeni.

OKUSI HRVATSKE

U međuvremenu, na kuharskoj pozornici, obitelj Martinis pokazala je pripremu *hruštula* na viški način, a Venko Lisica pripremao je paštu na mornarski način. John Woods i Priscilla Lisičić pripremili su *rafiole*. Neva Dominis i Ljubica Dragin pripremile su *puinu* (hrvatski sir poput ricotte). Iz navedenoga možemo zaključiti kako Dalmacija ima prevlast na Zapadnoj obali SAD-a.

Odbor *CroatiaFesta* zahvaljuje na financijskoj potpori mnogim udrugama, tvrtkama i pojedincima. ■

ENG Seattle's tenth jubilee *CroatiaFest* drew a record crowd, perhaps drawn by the news that famed tamburitza virtuoso Jerry Grcevich and his orchestra would be performing at the event.

Tamburaški virtuoz Jerry Grcevich

Majstori roštilja na djelu

Jednako antihrvatske i antibošnjačke teze

Da je stvar ozbiljna pokazuje i brza reakcija britanskog povjesničara dr. Marka Attila Hoare koji je otvoreno optužio glavnog analitičara i savjetnika predsjednika Josipovića, dr. Jovića, za podržavanje ekstremno "antihrvatskih, antibosanskih i velikosrpskih teza" dr. Gibbsa

Piše: **dr. fra Šimun Šito Ćorić**, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

Kad mi je stigla kopija nedavnoga 'otvorenog pisma' od prijatelja iz Kongresa Bošnjaka Sjeverne Amerike (KBSA), koje su zajedno s nekim uglavnom bošnjačkim udrugama iz BiH i bošnjačkog izvandomovinstva uputili Uredu predsjednika Josipovića, vratila su mi se u sjećanje nekadašnja vremena diskretnih zajedničkih nastojanja u borbi za slobodnu Hrvatsku i s muslimanskim intelektualcima i piscima u emigraciji. Bili su to Enver Mehmedagić, Alan Horić, Husnija Hrustanović, Feri Midžan, Ferid Karihman, dr. Asaf Duraković, pa ovdje u Švicarskoj i hrvatski katolički zet Fadil Zulfikarpašić i još neki drugi. Gotovo sve sam ih, naravno uz njihov pristanak, uvrstio u panoramu hrvatskih migrantskih pisaca, u prvu ili drugu knjigu. Uvijek je pri tome bilo obostrano poštovanje za naše posebitosti, ali i nedvojbeno zajedništvo u težnjama prema slobodi i pravdi za sve potlačene. Znam da sam se u tom duhu jednako tako osjećao, primjerice, i u Hr-

vatsko-islamskom centru u Torontu i u katoličkoj župi na obližnjem Norvalu.

U jeku srpske agresije jednom smo organizirali u Bernu za to vrijeme važnu i rijetku tiskovnu konferenciju za švicarsku javnost. S muslimanske strane došli su nam dr. Muhamed Filipović i tadašnji predsjednik islamske zajednice u Hrvatskoj imam Šefko Omerbašić, a uz njih govorili smo veleposlanik RH dr. Zdenko Škrabalo i ja. Za taj susret dobili smo potporu i s hrvatske službene strane iz BiH, izravno preko sadašnjega haaškog pritvorenika Valentina Ćorića. Sutradan, u nedjelju, tu sam istu ekipu pozvao u Hrvatsku katoličku misiju Bern. Svi su došli čak na misu i onda nakon mise na misijsku tribinu u našoj dvorani pred pet stotina ljudi. Dobra priprema za ovaj relativno rizičan, a na kraju vrlo uspješan susret bila je vrlo dobro posjećena misijska tribina krajem 1980-ih s uglednim imamom i kasnije uglednim bošnjačkim političarom Hasanom Čengićem. Svih se tih ljudi rado sjećam i šteta je što takvi stručni i prijateljski susreti nisu bili i na drugim stranama i razinama. Da je takvih susreta bilo više, zasigurno bi hrvatsko-muslimanski odnosi išli u puno boljem smjeru.

VELIKOSRPSKE LAŽNE POSTAVKE

Eto, u ta vremena me vratilo spomenuto 'otvoreno pismo' hrvatskome predsjedniku, kojim se diže glas i upire prstom u velikosrpske lažne postavke protiv Bošnjaka i protiv Hrvata, gotovo u istom ozračju onih komunističko-beogradskih vremena. Ukratko, ovi naši Bošnjaci

najprije upozoravaju na knjigu, na "velikosrpski pamflet", engleskog autora dr. Davida Gibbsa *Humanitarno razaranje Jugoslavije*, u kojoj on "ne samo da otvoreno negira genocid u Srebrenici, nego genocid opravdava tobožnjom odmazdom imaginarnih ranije počinjenih zločina, tvrdi da je legalna i međunarodno priznata Vlada Republike BiH granatirala vlastite građane u opsjednutom Sarajevu". Odmah uz to oni također skreću pozornost na "potpuno nekritičku recenziju" o tome velikosrpskom pamfletu, a koju je napisao kontroverzni glavni politički analitičar predsjednika Josipovića dr. Dejan Jović.

Da je stvar ozbiljna pokazuje i brza reakcija na istu temu također britanskog povjesničara i profesora sa Sveučilišta Kingston u Londonu, dr. Marka Attila Hoare. Otvoreno je optužio glavnog analitičara i savjetnika predsjednika Josipovića, dr. Jovića, za podržavanje ekstremno "antihrvatskih, antibosanskih i velikosrpskih teza" dr. Gibbsa. U biti, taj savjetnik predsjednika Josipovića, koristeći se autorom Gibbsom, širi takve lažne postavke na stručnim i nestručnim razinama. Dr. Hoare u svojem odgovoru na Jovićev tekst, objavljen na više stranica, upozorava da je Gibbsova knjiga "velikosrpski propagandni pamflet bez stručne vrijednosti" koju Jović "hvali i ne daje joj nikakvu suštinsku kritiku". Ovaj britanski povjesničar iznosi kako Gibbs u svojoj knjizi "umanjuje krivnju i zločine Miloševićevog i Karadžićevog režima te JNA, preuveličava krivnju i zločine Hrvata i Bošnjaka te traži krivnju Zapada za raspad Jugoslavije i rat". Ivan Meštrović vjerojatno bi ponovio, primijenjeno na današnje okolnosti, ono što je jednom davno napisao četničkome "Srbobranu": *Trebali bi se naći Srbi koji*

Laž ima sedam različitih varijanti, a istina samo jednu.

bi pokrenuli drugačiji 'Srbobran' koji bi branio Srbe od velikosrpsstva i 'srbovanja'.

VIŠE POVEZIVATI HRVATE I BOŠNJAKE

Nakon svega ovoga za sve je nužno nešto naučiti i bolje se usmjeriti. Prvo, ovaj slučaj ponovno postavlja pitanje ljudima u državnoj vlasti Republike Hrvatske, ali i svake druge države, o prikladnosti i kvaliteti njihovih suradnika u krojenju državne politike. Primjerice, zar je zaista Dejan Jović kao takav godinama optimalan savjetnik predsjedniku države i zar baš nemamo nikoga boljeg? Koliko god treba poštovati pravo na izbor suradnika, ne znači da o njima javnost treba šutjeti. Sad nam stižu glasi iz V. Britanije o Gibbsovim velikosrpskim vezama i utjecajima. Sama potpora Jovića kao visokoga državnog službenika Gibbsovim stajalištima, sve do rehabilitacije Miloševića i JNA uz pohvalu "propagandnog pamfleta bez znanstvene vrijednosti, što podržava teritorijalni raspad Hrvatske i negira genocid u Srebrenici" - otvara oči svima nama koji želimo vidjeti. Bez obzira na pravo slobodnog izražavanja svoga stajališta! Međutim, upozoravaju nas s više stana razboriti ljudi, opasno je i za Republiku Hrvatsku i za BiH da netko s takvim stajalištima i nespособnošću za ispravnu analitičku procjenu zauzima tako visoko mjesto kao što je ono glavnog analitičara predsjednika jedne države.

Drugo, ovo je dobar poticaj da se protiv ovakvih i sličnih kleveta i podvala, ali i u pozitivnim programima, počnu više povezivati Hrvati i Bošnjaci te zajednički opirati zajedničkom zlu i očitim neprijateljima kao što se to nekada u emigraciji činilo. Bez obzira na današnje drukčije okolnosti! Zapravo, neka se povezuju sve pozitivne snage, svi dobri ljudi i narodi koji su za dobro, pravdu i istinu, bez obzira na to tko su i otkuda su. Može se kasniti, ali svako je vrijeme za dobro prikladno i nikada za dobro nije prekasno. ■

WEB-SPAJALICA ZA SAMCE KOJI ŽELE SKLOPITI KATOLIČKI BRAK

ZAGREB - Na blagdan sv. Josipa, zaštitnika Hrvatske, zaručnika i obitelji, u srijedu 19. ožujka u Hrvatskoj je pokrenuta internetska platforma KatSus.org namijenjena spajanju katoličkih samaca za ulazak u katolički brak. U prvim danima postojanja portala odaziv neudanih i neoženjenih je izniman, toliki da je pokretačica portala Vlatka Mihavec,

novinarka HRT-a, koja se sa svojim mladićem Nevenom Kalinićem sprema za katolički brak, ostala nemalo iznenađena. Prvu katoličku zajednicu za online upoznavanje partnera pokrenuo je ugledni doktorski bračni par Gudrun i Martin Kugler iz Austrije prije desetak godina i otad se ona neprestano širi, zahvaljujući sve većem broju katolika koji traže partnera s kojim će dijeliti vrijednosti i zasnovati obitelj. Uspješnost spajanja parova na portalu je čak 15 posto, što je daleko više od prosječnih 3 posto na ostalim portalima za spajanje partnera na njemačkome govornom području koji su opći, nisu specifično katolički. Na KathTreffu.org od ukupnog broja prijavljenih 60 posto je muškaraca, a 40 posto žena, dok je na ostalim portalima oko 75 posto korisnika muškoga spola pa je objektivno tamo i teže pronaći partnericu. Na krilima dobrih rezultata u Austriji, bračni par Kugler htio je doskočiti problematici sve većega broja katoličkih samaca u cijeloj Europi i svijetu pa je licenciju iz Austrije dosad proširio na Njemačku, Švicarsku, Mađarsku, Keniju i Latviju. Hrvatska je u tom nizu sedma zemlja. Želja je da se osim domicilnoga stanovništva u Hrvatskoj portalom poveže cijela raseljena Hrvatska i cjelokupan prostor na kojem žive Hrvati katolici. Inače, u Hrvatskoj su svaka deseta žena i svaki peti muškarac stariji od 30 godina samci, a broj samaca u Hrvatskoj od 2001. do 2011. porastao je za čak 50 posto! (Izvor: Glas Koncila)

IZABRANO NOVO VODSTVO CROATIE LUDWIGSHAFEN

NJEMAČKA - Croatia Ludwigshafen održala je izbornu skupštinu na kojoj je odabrano novo vodstvo kluba. Croatia Ludwigshafen osnovana je 1997. godine, ima oko stotinu članova i još od 2000. godine uspješno se natječe u nogometnoj A-ligi Vorderpfalz, gdje je uz SV Schauernhei-

ma najstariji klub. Posebno su ponosni u Ludwigshafenu da je Croatia jedini "migrantski klub" koji je uspio tri puta osvojiti gradsko prvenstvo u dvorani Eberthalle. To je bilo moguće ostvariti samo uz predani rad pojedinih članova uprave. Posebice treba zahvaliti predsjedniku u ostavci Zdravku Čuljku jer se od prvih minuta zalagao za dobrobit kluba. Sada, nakon 17 godina volonterskoga rada, Čuljak predaje odlično pripremljen klub novoj generaciji, ali će i dalje Croatiji stajati na raspolaganju u savjetodavnoj ulozi. U novom predsjedništvu, u kojem iz staroga saziva ostaje tek Krešo Čule na mjestu glavnoga tajnika, primjećuju se mnoga nova, mlada lica, što zaslužuje posebnu pohvalu. Predsjednik kluba je Ivo Čule, dopredsjednik je Danijel Lučić, glavni tajnik je Krešo Čule, zapisničar je Hrvoje Miloloza, rizničarka je Marina Samarđžić, a prisjednik je Mate Bošnjak. U svome prvom govoru s mjesta predsjednika kluba Ivo Čule naglasio je važnost sektora nogometa i činjenicu da će ligaško natjecanje i dalje ostati glavni oslonac djelovanja FC Croatije Ludwigshafen. U tom smislu novo vodstvo kluba će pokušati što prije popuniti igrački kadar kako bi se osigurao uspješan start u novu sezonu. Jednoglasnom odlukom prihvaćena je promjena statuta po kojoj će se klub ubuduće, uz nogomet, baviti i područjima integracije, umjetnosti i kulture. Pod motom "Cijeniti staru domovinu, živjeti novu domovinu", FC Croatia Ludwigshafen trebala bi postati glavna adresa odnosno kontakt-mjesto za doseljenike iz Hrvatske. (E. Zelić, foto: K. Lucca)

Uz 140 godina "hrvatskog Andersena"

"Čudnovati i napadni oblici Kleka i romantičnost Dobre pružali su mojoj mašti toliko hrane, da sam daleko u noć prevračala u mislima najčudnovatije slike i fantastične mogućnosti: što li se sve odigrava u dubokoj noći oko Kleka", napisala je u svojoj autobiografiji Ivana Brlić Mažuranić

Oton Antonini:
Ivana Brlić
Mažuranić,
1936.

Piše: **Željko Holjevac**

Prije 140 godina rođena je glasovita hrvatska književnica Ivana Brlić Mažuranić, koja je svojim pripovijetkama i pjesmama za djecu i mladež stekla priznanje u Hrvatskoj i u svijetu. Stavljajući je uz bok Hansu Christianu Andersenu, svjetski poznatome danskom piscu za djecu i mladež, povjesničari hrvatske književnosti često je nazivaju "hrvatskim Andersenom". Njezinim najznačajnijim djelom smatraju se *Priče iz davnine*, zbirka bajki u izdanju Matice hrvatske iz vremena Prvoga svjetskog rata.

IZ UGLEDNE PRIMORSKE OBITELJI

Ivana Brlić Mažuranić rođena je 18. travnja 1874. u Ogulinu kao kći državnog od-

vjetnika Vladimira Mažuranića i Henriette rođ. Benrath koja je potjecala iz Varaždina. Došla je na svijet u uglednoj primorskoj građanskoj obitelji Mažuranića iz Novoga u Vinodolu (danas Novi Vinodolski), koja je hrvatskome narodu dala više vrsnih intelektualaca i javnih djelatnika. Najpoznatiji je Ivanin djed, hrvatski književnik i političar Ivan Mažuranić. On je u vrijeme Ivanina rođenja upravljao Hrvatskom u sklopu Austro-Ugarske kao "ban pučanin" i reformator hrvatskoga društva koje je tada bilo u tranziciji iz feudalizma u građansko doba. "Nam treba reformah u sudstvu, nam treba reformah u nastavi i školstvu, nam treba reformah u administraciji, u zakonarstvu, u svakoj struci", rekao je u Hrvatskome saboru prvi hrvatski ban koji nije bio plemić. Pod njegovim vodstvom uvedeno je obvezno četverogodišnje osnovno obrazovanje u državnim školama sa stručnim učiteljima. U Zagrebu je utemeljeno moderno sveučilište, doneseni su zakoni o odvajanju sudstva od uprave, slobodi tiska itd., a poduzete su i mjere za povratak Vojne krajine pod bansku vlast, što je bio prvi korak prema političkom sjedinjenju hrvatskih zemalja.

Preselivši se s obitelji već tijekom prvih godina svoga života iz Ogulina u

Vila Brlić u brodskom vinogorju

Spomenik u Slavonskom Brodu

Karlovac, a zatim u Jastrebarsko i Zagreb, Ivana je završila dva razreda djevojačke škole i stekla privatnu poduku, napose iz hrvatskoga i francuskoga jezika. Udajom za odvjetnika Vatroslava Brlića iz ugledne posavske obitelji Brlića 1892. nastanila se u Brodu na Savi (danas Slavonski Brod), gdje je provela najveći dio svoga života, posvetivši se obitelji i književnome radu. Rodila je sedmero djece, od kojih je dvoje umrlo u nejakoj dobi. Odgojena u patriotskom duhu, njegovala je vidljiv osjećaj privrženosti hrvatskoj domovini i slavenstvu, a pisala je u slobodno vrijeme i to nakon što bi ispunila obiteljske i druge životne obveze. U monarhističkoj Jugoslaviji izabrana je 1937. za dopisnog člana Jugoslavenske (danas Hrvatske) akademije znanosti i umjetnosti kao prva žena kojoj je dodijeljena takva čast. Godinu dana ranije portretirao ju je Oton Antonini. Kao afirmi-

Kuća u kojoj je živjela Ivana Brlić Mažuranić u Slavonskom Brodu

Ivanina kuća bajke u Ogulinu (otvorena u prosincu 2013.)

rana književnica dvaput je predlagana za Nobelovu nagradu, prvi put 1931. i drugi put 1938., ali nije dočekala rješenje tog prijedloga. Nakon dugotrajne borbe s bolešću i povlačenja po sanatorijima u Hrvatskoj i izvan nje podlegla je depresiji i počinila samoubojstvo 21. rujna 1938. u Zagrebu, gdje je i pokopana u obiteljskoj grobnici u arkadama na gradskom groblju Mirogoju.

VIRTUOZNOST U IZRIČAJU

Ivana Brlić Mažuranić pisala je poeziju, eseje i dnevnik. Iako je rano napustila rodni Ogulin, prve snažne dojmove stekla je upravo prilikom dvaju mladenačkih posjeta zavičaju nad kojim se moćno nadvisuje stjenovito brdo Klek – mitološko vještije sijelo, a u ponoru pod starim gradom Frankopana iz 16. stoljeća tajnovito nestaje rijeka Dobra. "Čudnovati i napadni oblici Kleka i romantičnost Dobre pružali su mojoj mašti toliko hrane, da sam daleko u noć prevračala u mislima najčudnovatije slike i fantastične mogućnosti: što li se sve odigrava u dubokoj noći oko Kleka", napisala je u svojoj autobiografiji. Zahvaljujući kvalitetnoj poduci iz hrvatskoga i francuskoga jezika razvila je virtuoznost u izričaju, a kao majka sedmero djece dobro je upoznala dječju psihi. Sve to usmjerilo ju je prema književnom stvaralaštvu za djecu i mladež.

Nakon dviju početničkih pjesama na francuskome jeziku objavila je u Zagrebu 1902. svoje prvo djelo *Valjani i nevaljani*, zbirku pripovijedaka i pjesama za dječake, u vlastitoj nakladi. Slijedila je zbirka

pjesama i pripovijedaka za djecu *Škola i praznici* (1905.) te zbirka pjesama *Slike* (1912.), no pravu pozornost književne kritike i šire javnosti privukla je 1913. romanom za djecu *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* u izdanju Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora. Najveći uspjeh u publike i kritike postigla je 1916. bajkama *Priče iz davnine* u izdanju Matice hrvatske. Nastale u doba Prvoga svjetskog rata, *Priče iz davnine* sadrže sljedeće bajke: "Kako je Potjeh tražio istinu", "Ribar Palunko i njegova žena", "Regoč", "Šuma Striborova", "Bratac Jaglenac i sestra Rutvica", "Lutonjica Toporko i devet župančića", "Sunce djever i Neva Nevičica" i "Jagor".

DIO ŠKOLSKJE LEKTIRE I OPĆE KULTURE

Poslije tog remek-djela Ivana je objavila još nekoliko zapaženih naslova, npr. *Knjigu omladini* (1923.), tri knjižice povijesnih dokumenata s vlastitim komentarima *Iz arhive obitelji Brlić u Brodu na Savi* (1934./1935.) i pustolovno-povijesni roman *Jaša Dalmatin, potkraj Gudžerata* (1937.). Posmrtno su joj izašle pripovijetke i pjesme za mladež *Srce od licitara* (1939.) i *Basne i bajke* (1945.).

Neke od njezinih knjiga ilustrirali su poznati hrvatski ilustratori Ivan Antolčić i Cvijeta Job. Posredovanjem književnice Spomenke Štimec i drugih prevoditelja djela su joj prevedena na više jezika diljem svijeta. *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* prenesene su na mali ekran u obliku crtanoga filma, *Priče iz davnine* prerasle su u multimedijски projekt, a slika za bajku

"Šuma Striborova" našla se svojedobno i na poštanskoj marki.

Ivanino ime danas nose mnoge škole i učenički domovi, npr. u Prigorju Brdovečkome, Ogulinu, Lovranu i drugdje. Različite dječje manifestacije posvećene su toj spisateljici. Njezina su djela dio školske lektire i opće kulture obrazovnoga pojedinca. U Slavonskome Brodu, gdje je živjela, podignut joj je spomenik, a u Ogulinu, gdje je rođena, na nju osobito podsjećaju dvije činjenice: Ogulinski festival bajke i Ivanina kuća bajki. Ogulinski festival bajke je kulturno-turistička manifestacija koja je pokrenuta 2006. i čiji se program obično dijeli na tri dana (Dan prirode, Dan Društva i Dan sretnog kraja), a obuhvaća sadržaje s područja kazališta, animiranih filmova i glazbe, uključujući i prigodnu bicikljadu koja se zove Ciklobajka.

IVANINA KUĆA BAJKE

Ivanina kuća bajke, otvorena u prosincu 2013. u novoadaptiranoj zgradi u sklopu frankopanskoga kaštela nad ponorom Dobre uz potporu Europske unije, osmišljena je kao multimedijски i interdisciplinarni centar za bajku kao nematerijalnu kulturnu baštinu svijeta. Centar za posjetitelje sastoji se od stalne izložbe, knjižnice bajki, multifunkcionalnog prostora za različite priredbe na temu bajke, izdavačke djelatnosti, web stranice s bazom bajki, tematske rute bajke i suvenirnice. "Iz ove kuće bajki djeca ne žele otići", izvijestili su hrvatski mediji u povodu otvorenja Ivanine kuće bajki, a to samo potvrđuje kako su se život i djelo "hrvatskog Andersena" duboko i trajno ugradili u književnost i kulturu hrvatskoga naroda. ■

ENG Renowned Croatian writer Ivana Brlić Mažuranić was born 140 years ago. Her stories and poems for children have won her recognition in Croatia and abroad.

Hrvatska matica iseljenika
i ove godine organizira Seminar

STVARANJE KAZALIŠTA

od 05. do 13. srpnja 2014. godine.

Naš moto je:

Kazalište je teško osmisliti

ali ga nije teško stvoriti

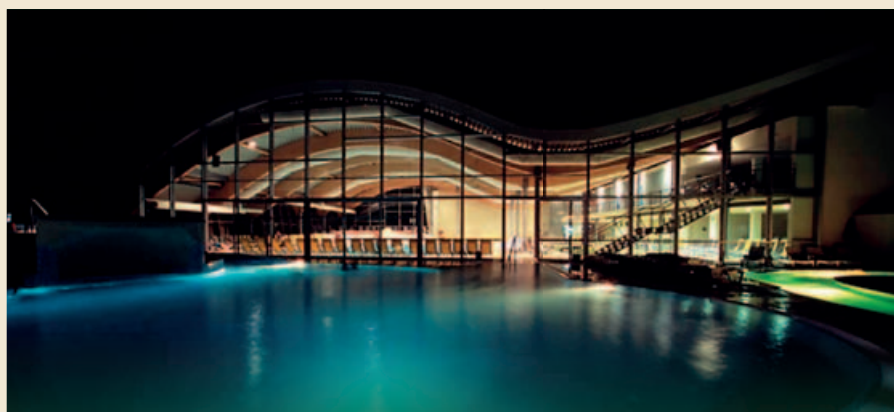
Steknite nova znanja uz veselo druženje i rad. Ostvarite nove kontakte i izmijenite iskustva s kazališnim amaterima iz cijelog svijeta, pod stručnim vodstvom redateljice i dramske pedagoginje Nine Kleflin. Program je podijeljen u prijedpodneveni teoretski dio s audio vizualnim materijalima i poslijepodneveni praktični dio. Seminar završavamo izvođenjem predstave domaćeg autora, kako bi smo pred lokalnom publikom primijenili usvojena znanja. Sadržaj programa obogatit će se prigodnim tematskim predavanjima, te nastupom lokalne folklorne grupe. Kazalište će se stvarati na otočiću Galovcu-Školjić u neposrednoj blizini otoka Ugljena a nasuprot Zadra. Polaznici će biti smješteni u obnovljenom franjevačkom samostanu u dvokrevetnim sobama s kupaonicom.

Hrvatska matica iseljenika pokriva troškove seminara, a polaznici plaćaju samo smještaj (250 kn dan – puni pansion) Prijave se primaju do 10. srpnja 2014. godine. Na adresu:

**Hrvatska matica iseljenika
Trg Stjepana Radića 3
10000 Zagreb Croatia**

ili na e-mail adresu voditeljice projekta
Nives Antoljak: nives@matis.hr

Za više informacija posjetite
www.matis.hr

Županija Međimurje prepoznala je vrijednost projekta ECO HERITAGE TASK FORCE (EHTF) te će biti domaćin mladima hrvatskog podrijetla (ukupno ih je 35), koji dolaze iz čitavog svijeta dobrovoljno raditi na očuvanju hrvatske prirodne i kulturne baštine.

Projekt je u ovih dvadesetak godina realiziran gotovo u svim krajevima Hrvatske (više o samom projektu EHTF-a na našim web stranicama). Iznimno nas veseli što će mladi ove godine upoznati i Međimursku županiju.

Na sastanku u petak 17. siječnja 2014. u Čakovcu dožupanica Sandra Herman i voditeljica projekta Nives Antoljak dogovorile su osnove, a to je: datum održavanja EHTF-a od 27. srpnja do 14. kolovoza 2014.; smještaj u učeničkom domu u Čakovcu; izlete; a poslovi će se sljedećih mjeseci definirati s obzirom na potrebe mjesta u ovoj županiji.

Zašto taj termin? Nadamo se da će mladi koji dolaze na Hrvatske svjetske igre u organizaciji Hrvatskoga svjetskog kongresa i suorganizaciji HMI-ja, koje se održavaju u Zagrebu od 21. do 26. srpnja 2014. željeti produljiti boravak u domovini svojih predaka. Boravak u Međimurju (grad Čakovec) za njih je besplatan, a organiziran im je put do tamo i natrag, izleti tijekom vikenda na more, tečaj hrvatskoga jezika, dramska i internetska radionica. Zauzvrat, oni dobrovoljno rade na poslovima koje će im odrediti domaćini. Upoznat će taj kraj, družiti se međusobno, ali i s mladima Međimurja. Vjerujemo da će nam se i ove godine, kao i prijašnjih, priključiti mladi iz najmanje 15 zemalja.

Sve nove obavijesti vezane uz EHTF možete i dalje pratiti na našim web stranicama www.matis.hr, a imate li pitanja slobodno se javite voditeljici projekta Nives Antoljak na e-mail: nives@matis.hr. Želite li se prijaviti, poslat će Vam pristupnicu.

I dok je srca, bit će i Kroacije!

Središnji događaj obilježavanja stote obljetnice smrti Antuna Gustava Matoša bila je svečana akademija održana u Hrvatskome narodnom kazalištu u Zagrebu

Napisala: **Vesna Kukavica**

Zbog očeva premještaja iz Sri-jema, kao dvogodišnjak, slavni pisac Antun Gustav Matoš dolazi u Zagreb. Školuje se u domovini i inozemstvu. Obrazovani je violončelist. Kao mladić 1893. godine bježi iz Austro-ugarske vojske da bi idućih 13 godina živio kao vojni bjegunac u Beogradu, Genevi i Parizu. Godine 1908. konačno je amnestiran te se vraća u Zagreb. Kao četrdesetogodišnjak u Italiji pokušava liječiti rak grla, na žalost bez uspjeha.

Matoš je bio gorljivi pravaš, starčevićanac, mislilac čija je nacionalna svijest bila snažna i kada je živio izvan Hrvatske i kada je bio u domovini. Matoš se javio u književnosti pripovijetkom *Moć savjesti*, koja je objavljena u glasovitome *Vijencu* 1892. godine. Hrvatski jezik snažna je tematska okosnica Matoševa književnoga opusa. Najviši literarni dompet ostvario je u novelama s motivom idealne ljubavi, kao esencijalne ljudske težnje, primjerice u *Balkonu* i *Cvijetu s raskršća*.

SAM VRH HRVATSKE I EUROPSKE KNJIŽEVNOSTI

Ovoga ožujka u cijeloj Hrvatskoj prisjećamo se mnogobrojnim kulturnim manifestacijama jedinstvenoga djela toga

Antun Gustav Matoš 1897. u Beogradu

Rudolf Labaš: Matoš s čelom (akril na platnu 1991.)

hrvatskog pjesnika, novelista, kritičara, putopisca, feljtonista i polemičara. Kad Matoša zovu klasikom, to nije samo puka fraza. Znanstvenici su odavno zaključili da je tijekom svojega burnog života na

relaciji Zagreb - Beograd - Pariz napisao golemu biblioteku i nametnuo se originalnošću literarnog stvaralaštva u sam vrh hrvatske i europske književnosti. U našu kulturu donio je dosege svjetske

Sudionici književnog skupa "Što nam Antun Gustav Matoš znači danas?"

Stara kuća obitelji Matoš u Jurjevskoj ulici u Zagrebu

1909

Na vješalima. Suha kao prut.
Na uzničkome zidu. Zidu srama.
Pod njome crna zločinačka jama,
Ubijstva mjesto, tamno kao blud.
Ja vidjeh negdje ladanjski taj skut,
Jer takvo lice ima moja mama,
A slične oči neka krasna dama:
Na lijepo mjesto zaveo me put!
I mjesto nje u kobnu rupu skočih
I krvavim si njenim znojem smočih
Moj drski obraz kao suzama.
Jer Hrvatsku mi moju objesiše,
Ko lopova, dok njeno ime briše,
Za volju ne znam kome, žbir u uzama!

STARA PJESMA

O, ta uska varoš, o ti uski ljudi,
O, taj puk što dnevno veći slijepac biva,
O, te šuplje glave, o, te šuplje grudi,
Pa ta svakidašnja glupa perspektiva!
Čemu iskren razum koji zdravo sudi,
Čemu polet duše i srce koje sniva,
Čemu žar, slobodu i pravdu kada žudi,
Usred kukavica čemu krepost diva?
Među narodima mi Hrvati sada
Jesmo zadnji, robovi bez vlasti,
Osuđeni pasti i propasti bez časti.
Domovino moja, tvoje sunce pada,
Ni umrijeti za te Hrvat snage nema,
Dok nam stranac, majko, tihu propast sprema.

UTJEHA KOSE

Gledao sam te sinoć. U snu. Tužnu. Mrtvu.
U dvorani kobnoj, u idili cvijeća,
Na visokom odru, u agoniji svijeta,
Gotov da ti predam život kao žrtvu.
Nisam plako. Nisam. Zapanjen sam stao
U dvorani kobnoj, punoj smrti krasne,
Sumnjajući da su tamne oči jasne
Odakle mi nekad bolji život sjao.
Sve baš, sve je mrtvo: oči, dah i ruke,
Sve što očajanjem htjedoh da oživim
U slijepoj stravi i u strasti muke,
U dvorani kobnoj, mislim u sivim.
Samo kosa tvoja još je bila živa,
Pa mi reče: Miruj! U smrti se sniva.

Spomen kuća u Tovarniku

Hrvatska – ostvareni san

Matoš je umro prije sto godina, a današnje povijesne i političke okolnosti drastično se razlikuju od vremena u kojem je pisao svoje domoljubne iskaze. Od njegove smrti okvirno smo preživjeli: pet država s pripadnim ideologijama; četiri tlačiteljska režima; dva dijametralno različita ekonomska sustava; tri rata; nekoliko pobuna; temeljitu promjenu sastava stanovništva u svakom smislu; promjene granica i nekoliko vođa. Čak i da je filmski scenarij, previše je, ali u Srednjoj Europi sve je moguće. Hrvatska je danas, nakon devetsto godina, slobodna i samostalna država – nedostižni starčevićanski Matošev ideal i san – ostvario se, ističe Filip Kozina u novome broju Matičina Vijenca 523/14, posvećenog stotoj obljetnici Matoševe smrti.

Dragica Tkalčić, Matoševa Dragica de Sades

literature. Zahvaljujući sretnom slučaju na samome izvoru, u Parizu, upoznao je ključna strujanja europske moderne umjetnosti. Stvarao je živu poveznicu između Europe i hrvatskoga kulturnog prostora, ostvarivši pri tome autentičan vlastiti književni opus.

Matoš je bez ikakve dvojbe jedan od najznačajnijih pisaca hrvatske moderne na prijelazu 19. u 20. stoljeće. Dokazao se kao oštar polemičar i nenadmašan zabavljač. Nezaobilazan je Matoš i kada je riječ o stilu. Kritičar Zdravko Zima proglasio ga je našim najduhovitijim i najpolemičnijim, a Krešimir Bagić našim najodličnijim stilistom čija se glavna obilježja očituju u polemikama. Upravo u znaku tih polemika, feljtona i eseja koji su aktualniji no ikad i protječe stota obljetnica Matoševe smrti, upozoravajući nas kako odgovornije moramo učiti iz vlastite povijesti i kako nas njegovi stari tekstovi i te kako još imaju čemu podučiti.

Njegova najpoznatija djela su "Iverje", "Novo Iverje", "Ogledi", "Vidici i putovi", "Umrne priče", "Naši ljudi i krajevi", "Tri humoreske", "Moralist i druge satire", "Život za milijune" i "Pečalba".

Središnji događaj obilježavanja Matoševe stote obljetnice smrti bila je svečana akademija održana u Hrvatskome narodnom kazalištu u Zagrebu 17. ožujka 2014. godine.

- Baštinici smo ostavštine Antuna Gustava Matoša, velikana s kraja 19. stoljeća i početka prošloga stoljeća, a u 21. stoljeću moramo znati što ćemo s tom baštinom koja će postojati samo ako se njome koristimo - naglasila je na svečanoj akademiji u zagrebačkome HNK ministrica kulture Andrea Zlatar Viočić. Ministrica je pozvala sve odgovorne i podupiratelje da aktivno sudjeluju

GOSPA MARIJA

*Ima jedna mala gospa Marija,
Što sve mi draža biva što je starija.
Jer ona me je prvog trudno rodila,
Za ručicu me slabu prva vodila.
Prva me na ovom svijetu volila,
Prva se za mene Bogu molila,
Kupala me suzom, Bog joj platio,
Anđeo joj suzom suzu vratio,
Dojila me mlijekom svoje ljubavi,
Učila me ovaj jezik ubavi,
Kojim ću i onda slatko tepati,
Kada ću za plotom možda krepati.
Samo tebe volim, draga nacija,
Samo tebi služim, oj, Kroacijo,
Što si duša, jezik, majka, a ne znamen,
Za te živim, samo za te, amen!*

kako bi što prije svrhovito zaživio projekt uređenja Matoševe kuće u njegovu rodnome Tovarniku.

MATOŠEVA SPOMEN-KUĆA

Akademik Dubravko Jelčić na čelu je Odbora za obnovu Matoševe spomen-kuće, posvjedočivši nam da projekt napreduje te pozivajući sve koji pomažu u tome da to i nastave. Ako projekt ne bude dovršen 13. lipnja ove godine na Matošev rođendan, nadamo se da će biti na 101. obljetnicu njegove smrti. Matoš je živio urođen u svoje vrijeme, prije svega bio je pjesnik u svemu što čini njegovo opsežno djelo, a iako godinama izvan Hrvatske uvijek je bio pjesnik Hrvatske, podsjetio je Jelčić. Spomenuo je široko

poznatu Matoševu misao sročenu u rečenici: "I dok je srca, bit će i Kroacije!"

Umjetnički dio akademije bio je u znaku "Čitanja Matoša", a okupljenoj

Posljednja fotografija s obitelji 1913.

mnogobrojnoj publici priredili su studentice i studenti Umjetničke akademije pod mentorstvom profesora Gorana Grgića.

Svjetske kulture koje drže do sebe imaju uređene i višestruko kulturno, znanstveno i turistički iskorištene spomen-kuće svojih velikana. A što je s Matoševom rodnom kućom u Tovarniku? Na to nam pitanje odgovara uz akademika Jelčića i Željko Anić, predsjednik Društva Antuna Gustava iz Tovarnika. - Matoševa kuća, jedna od bitnih točaka identiteta za cijelu Hrvatsku, zamišljena je kao kompleksna kulturna institucija s jakom književnom sastavnicom. Multimedijски prezentirana građa o Matošu na sveobuhvatan način prikazivat će raspon njegova genija i sveobuhvatnost književnog opusa u kontekstu njegova rodnog Tovarnika, Srijema, Hrvatske i Europe. Nakon dovršetka glavnine građevinsko-obrtničkih radova, projekt koji je započet 1998. trenutačno je u zastoju i nadam se da će uskoro zaživjeti uz pomoć Ministarstva kulture. ■

ENG The main event marking the one hundredth anniversary of the death of writer Antun Gustav Matoš was a commemoration staged at the Croatian National Theatre house in Zagreb.

Predstavljena Virtualna zbirka u NSK

Virtualna zbirka djela Antuna Gustava Matoša, u kojoj je 11 dosad neobjavljenih pisama, predstavljena je u sklopu obilježavanja stote obljetnice Matoševe smrti u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (NSK) u Zagrebu. Zbirku su predstavili glavna ravnateljica NSK Dunja Seiter-Šverko, voditelj Zbirka rukopisa i starih knjiga NSK Ivan Kosić i Anita Marin iz Retrospektivne bibliografije NSK. Kosić je podsjetio kako se Matoševa ostavština čuva u HAZU i NSK u Zagrebu te napomenuo da je NSK nekoliko puta otkupljivala dijelove njegove pisane ostavštine. Cjelokupna ostavština u HAZU i NSK objavljena je Matoševim Sabranim djelima, istaknuo je Kosić. U pismima izloženim u NSK Matoš piše ravnatelju Drame HNK Josipu Bachu, zatim Vladi Schmidt-Jugoviću koji je u Zagrebu pokretao list *Mladost*, a po jedno pismo šalje nakladniku Antunu Scholz u te Dioničkom tiskari. Uz pisma, virtualna zbirka sadrži preslike Matoševih književnih djela, fotografija, razglednica i crtice iz Matoševe biografije. Strukturu zbirke čini vremenska lenta koja vizualno predstavlja Matošev životni put. Tu su, kako je rekla Anita Marin, prikazani i kritički osvrti o Matošu, kao i ključni ulomci iz stvarne i literarne biografije koji naglašavaju njegovu ulogu u povijesti hrvatske književnosti. Zbirka prikazuje i digitalizirane rukopise Antuna Gustava Matoša, tiskana djela koja su digitalizirana u cjelini. Nadalje, digitaliziran je Matošev novinarski rad uz naslovnice značajnih izdanja njegovih djela. Zbirka donosi i izbor djela o Matošu zorno svjedočeci o njegovim putovanjima Europom te o tome koliko je Matoš danas zastupljen na Internetu. Zavirite i vi iz iseljeničtva u Matošev književni svijet sa zaslona vašeg računala ma gdje bili: <http://virtualna.nsk.hr/agm/>

Janjetina na pelješki način

Uskoro ćemo slaviti najveći kršćanski blagdan Uskrs pa će se naše obitelji okupiti za svečanim stolom na kojem će se uz ostala blagdanska jela svakako naći i janjetina, pripremljena na jedan od tradicionalnih načina. Možda se za tu prigodu odlučite baš za ovaj recept i janjetinu ispečete na novi način koji vam predlažemo, a koji se udomaćio na Pelješcu. Vjerujemo da ćete biti zadovoljni jer će smokve, prošek i začini sigurno upotpuniti poznati okus janjetine ili, kako na Pelješcu kažu, *jagnjetine*.

PRIPREMA Janječem butu pažljivo izvaditi unutarnju kost, a ostaviti koljeničnu kost pazeći pri tome da se negdje ne napravi otvor. Suhe smokve isjeći na manje komade i poprskati s malo prošeka, pecivo ili kruh namočiti u mlijeku i dobro ocijediti. Sastaviti smokve, pecivo ili kruh, jaja, sol, papar i aromatično bilje te s tim nadjevom napuniti but. Zašiti otvor i cijeli but uvezati kuhinjskim koncem tako da pečenka ima lijepi oblik. Posoliti meso i posuti ostatkom bilja te zaliti ugrijanim maslinovim uljem i staviti peći 200 C oko sat i pol. Kad je meso pečeno, izvaditi ga, odmotati konac i ostaviti na toplome mjestu. Na ulju od pečenke popržiti sitno narezano povrće, dodati ukuhanu rajčicu, zaliti prošekom i prokuhati. Kad je umak gotov, procijediti ga kroz gusto cjedilo. Meso isjeći te servirati s pečenim krumpirom i povrćem (po osobnom odabiru). Posebno poslužiti umak.

Vrijeme pripreme:
90 min

SASTOJCI

1,2 kg janječega buta
20 dag suhih smokava
15 dag peciva ili bijelog kruha

2 kom jaja
2 dcl prošeka
15 dag korjenastog povrća
1,5 dcl mlijeka
1,5 dcl maslinova ulja

5 dag pirea od ukuhanе rajčice
1 grančica komorača
kadulja, lovor, origano, menta,
klinčić
sol, papar

ISELJENIČKA VIJEST

"VOLIM ČITATI" HRVATSKE NASTAVE HESSEN

NJEMAČKA - Hrvatska nastava u njemačkoj pokrajini Hessenu u posljednjih nekoliko mjeseci i godina konstantno raste, bilježi se sve veći broj učenika i učenika te nastavnih mjesta, a interes djece i roditelja nastoji se potaknuti raznim aktivnostima vezanim uz nastavu, poput "Sportskih susreta" ili upravo održanoga prvog natjecanja u izražajnom čitanju pod naslovom "Volim čitati".

Koordinatorica Hrvatske nastave Hessen, Smiljana Vesečić-Vučina, zadovoljna je razvojem situacije na području ove srednjonjemačke pokrajine. U školskoj godini 2013./2014. dodana su nastavna mjesta u Offenbachu i Neu-Isenburg, gdje je ujedno i održano natjecanje "Volim čitati".

Natjecanje je održano u prostorijama *Kroatische Gemeinschaft "Kroatien"* Neu-Isenburg i Hrvatsko-njemačkoga kulturnog društva u Neu-Isenburg. Natjecali su se učenici trećeg, četvrtog, petog i šestog razreda, a čitalo se iz "Čudnovatih zgoda šegrtu Hlapića" Ivane Brlić-Mažuranić odnosno "Smogovaca" Hrvoja Hitreca.

Na kraju natjecanja svi su čitači odnosno čitačice nagrađene prigodnim poklonima, a posebne diplome primili su pobjednici i drugoplasirani u pojedinim kategorijama: Laura Biluš (3. razred, drugo mjesto), Leon Keranović (3. razred, prvo mjesto), Ana Križanović i Laura Gomez Alvarez (4. razred, drugo mjesto), Petar Krešimir Puda (4. razred, prvo mjesto), Kristina Brko i Paul Luka Sieber (6. razred, drugo mjesto) te Leon Benedikt Turić (5. razred, prvo mjesto). Nagrade su predali generalni konzul RH u Frankfurtu Josip Špoljarić i gradonačelnik Neu-Isenburga Herbert Hunkel. (Edi Zelić)

Poezija Ane Šoretić

Slušajući Anu dok govori i čitajući njezine književne radove sugovornik i čitatelj ostaje impresioniran ljepotom i gipkošću jezika toga pola tisućljeća staroga etničkog ogranka

Ana Šoretić

Napisao: Đuro Vidmarović

Ana Šoretić (Schoretits) je istaknuta hrvatska književnica iz Gradišća u Austriji. Okušala se uspješno u poeziji, prozi i kazališnoj umjetnosti. Možda je najpoznatija upravo po teatru koji je vodila sa suprugom, izvođeci predstave i igrokaze na gradišćanskohrvatskome jeziku. Za taj teatar napisala je mnoge kazališne komade.

Knjiga koju predstavljamo *Zadnji hrvatski Mohikanac po slijedi hrvatske abecede/ Pannoniens letzter Mohikaner eine alphabetische Spurensuche* (Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću, Željezo 2012.) donosi izvadak iz Aninih pjesničkih ostvarenja te nekoliko proznih i kazališnih tekstova. Ovoga puta željeli bismo upozoriti na pjesništvo naše vrijedne književnice iz austrijskoga Gradišća.

Ana Šoretić piše modernim pjesničkim jezikom unoseći u gradišćanskohrvatsku književnost teme, sadržaje, ritam i pjesničke figure koje do tada u ovoj književnosti nisu korištene. Može se govori-

Hrvatska elegija

*Nostalgija da nije uzrok, gajiti ov jezik,
ne patriotizam
i krivo razumljena odvisnost ne*

*jedini uzrok da bi bio turizam, jer ov prouzrokuje,
da zazvnu zvončici prodajnih kasov –
sve u životu ima svoju cijenu.*

Koprivnica

*rastanak na konjskom tržištu
za sobom turski oganj, pred sobom tudja ognjišća
pri sebi život i ufanje*

*napreženimi voli – konje su tražili vitezi –
korak po korak prema sjeveru
sunce na licu, vjor u srcu
dvadeset pokoljenj kasnije putujem po slijedi stoljeć
slušam pjesmu vjetrova med starim kamenjem
tajno iščem blizinu...*

ti i o simpatičnome ženskom rukopisu kojim su prožeta njezina djela. Treba naglasiti i Anino odlično poznavanje gradišćanskohrvatskoga književnog jezika. U ciklusu "Abeceda – gori – doli/Rhapsodie von A bis Z" ovo poznavanje materinskoga jezika i njegovo postmodernističko pretvaranje u igru, u poetsku radost, dolazi do punog izražaja. Slušajući Anu Šoretić dok govori i čitajući njezine književne radove sugovornik i čitatelj ostaje impresioniran ljepotom i gipkošću jezika toga pola tisućljeća staroga etničkog

ogranka. Koristeći mali rječnik složen po abecedi Ana vješto govori o izražajnim mogućnostima svoga hrvatskoga govora, ali i o vlastitoj etničkoj zajednici. Ovo je važno naglasiti zbog činjenice što se gradišćanskohrvatski pjesnici ne mogu odvojiti od sudbine svoje narodne zajednice, u smislu zbacivanja izvanliterarnih dosega svojih radova. Budući da njihov jezik sve brže nestaje, a broj pripadnika manjine se smanjuje, književnici imaju povijesnu zadaću djelovati poticajno u narodnosnom smislu, pa i preporoditeljski. Zbog toga se Ana Šoretić svjesno zadržava na književnoj trasi koju je zacrtao i svojim genijem ispunio veliki Mate Meršić Miloradić. Naslov Anine knjige koju predstavljamo upućuje na teško stanje glede samobitnosti gradišćanskih Hrvata. Tko će biti posljednji Mohikanac među njima?

Ana Šoretić rođena je 1952. u Cogrštofu, gdje i živi. Pisati je počela 1971., najprije pod muškim pseudonimom. Radila je Medijskome uredu Biskupije Željezo. Sada je u mirovini. Trideset godina bila je na čelu cogrštofske kazališne grupe - uz autorski posao i kao redateljica i voditeljica grupe. Spojila je strast za vjeru te strast za pisanu riječ i filozofska pitanja. ■

ENG Ana Šoretić (Schoretits) is a prominent Gradišće Croatian writer in Austria's Burgenland region. She has made a successful foray into poetry, prose and the theatre. She was born in the ethnic Croatian village of Zagersdorf in northern Burgenland (Gradišće).

Pisac Janko Deur djeluje u New Yorku dulje od četrdesetljeća. Rođen je u benkovačkim Stankovcima 1946. godine. Emigrira kao dvadesetdvogodišnji zadarski sveučilištarac u SAD. Ondje završava studij marketinga i diplomira kreativno pisanje s novinarstvom na Baruch Collegeu na City University of New York. Afirmira se kao publicist, ali i kao poduzetnik. Sa suprugom Rajkom, kolegicom iz gimnazijskih dana, dijeli blagodati

obiteljskoga života u čijem su im sretnom ozračju stasala trojica već odraslih sinova - u njujorškoj četvrti Brooklynu.

Deur zna šetati svijetom bez neke određene želje za ostvarenjem američkoga sna, što će ga odrediti kao majstora kratke fikcije s univerzalnim umjetničkim porukama. Pokazao se kao duhoviti kroničar raznih sudbina grada koji nikada ne spava, New York Cityja – svjetskoga poslovnog i kulturnog središta. Autor je više knjiga na

engleskom i hrvatskom jeziku kao što su: Priče iz Amerike (proza), Open windows (poezija na engleskom), Iza zavjese Sunca (poezija na hrvatskom), Refleksije u znatiželjnom oku

(proza) i Susretnici (proza) - od kojih su posljednje tri tiskane u domovini i to u nakladni vinkovačke Riječi d.o.o. u biblioteci Adria.

Deurova književnost je humana, ističe ugledna hrvatska kritičarka Lada Žigo, jer on rastvara dušu, što je danas rijetkost – valjda baš zato što bezdušna stvarnost zatvara ljudske vidike. Objavljuje u američkim i hrvatskim novinama i časopisima. Vjerujemo da će čitatelji Matice uživati u Deurovim krokijima s ulica Brooklyna ili kojega drugog mjesta kamo ga odvodi literarno nadahnuće. (Vesna Kukavica)

MOJSIJE, APOSTOLI, ZVONICI I VRAPCI

Čovjek - kojeg su poznavali po nadimku "Mojsije" uletio je u Dvoranu držeći novine u ruci. Vikao je: To sam ja! To sam ja! Ne samo da je vikao nego se i gurao kroz mnoštvo svjetine. Htio je što prije stići do središta Dvorane. Baš je svoju pažnju bio usredotočio na poznatu grupicu ljudi koji su obvezno odabirali svoj stacion po sredini Dvorane. A svatko je poznavao tu grupicu. Svatko tko je nedjeljom navraćao u Dvoranu. Obično je u grupi bilo 12 muškaraca, pa su ih prozvali "apostoli". Bili su oni vrhovno vijeće, ako hoćete - početvorena sveta 3 mudraca Dvorane. Jer - izvorno u grupi su bili samo trojica. A, oni su po svom statutu svaki pojedinačno trebali naći po trojicu novih članova. Dogovoreno. Obvezano. Učinjeno!

Iz početka rasprava im je počela vrlo banalno. Čitava prepirka i žučna rasprava bila je o vrapcima i zvoniku. Ključno pitanje bilo je: Koliko se vrapaca istovremeno može spustiti (odmoriti pri letu) na vrhu zvonika? Jedan od njih nije priznavao za činjeni-

cu da je vrh svakoga zvonika u vidu križa. S obzirom da je on izabrao samo izbočeni krak križa kao legitimni vrh svakoga zvonika vjerovao je da se samo jedan vrabac na njega može spustiti. Drugi je priznavao križ i vjerovao je da se tri (3) vrapca mogu spustiti na njegova 3 kraka, jer 4-i krak je bio nepristupačan iz razloga toga što je dubinski zadirao u sami vrh zvonika. Treći je opet tvrdio da se nijedan vrabac na vrh zvonika ne može spustiti. Njegov rezon je bio: Križ je postavljen na vrh zvonika kao ukras; i da bi se vrabac mogao spustiti na njegov šiljak, trebalo bi skinuti križ.

I lomila su se verbalna koplja nedjeljno-dvoranskih-mudraca. Vrcale su naokolo riječi kao tanad ranjavajući... A, ta izvorna dvoranska 3 mudraca u običnom životu bili (jesu!) su: umirovljeni i bogati restorandžija s malo ovećim spužvastim nosom, umirovljeni odvjetnik, koji je u blaženu svrhu odvjetničke karijere ime Petrović zamijenio u Petrelli. I bivši osvjeđoćeni "crveni"

gospodin Yougosh (Jugoš), koji se je za vrijeme, već zaboravljenoga Hrvatskoga proljeća pobjeđao da mu se Juga smanji za Hrvatsku pa se u znak protesta bio ukrcao na brod "SVIREPIC" radeći na njemu kao "mali od kužine". Tjeran i dalje političkim strahom izvuče se gospodin Jugoš kroz noć i pobježe za "Svirepića" u luci broj 36 u Brooklynu, i završi kao kuhar u jednom od newyorških restorana, zvanom "Snake's trail" (Zmijaska putanja!) - i tu napravi karijeru kao ilegalni Amerikanac, zamijenivši crvenu s bijelom kuharskom kapom. Taj isti u Dvoranu dolazi samo radi razonode i počasne pozicije među "apostolima". A u Americi, reče on, da se zadržao sve ove godine zato što mu godi multietnička demokracija; i što Americi nikada ne pada na pamet da se rastoči na sastavne dijelove. A razlog tome je njezina urođena, i po američkom Ustavu dobro "usidrena" demokratska savjest. Inače - gosp. Jugoš je patio (pati!) od fobije paranja hlača po šavovima. Plašio se da osta-

ne gologuz. Jer, on je propast Juge doživio kao osobno gologuštvo, jer - po njemu - svijet se čudi kako su crveni mogli dopustiti da puknu baš po šavovima...?

U svakom slučaju postojao je sukob i u principu i u činu između uhodanih "apostola" i budućih pretendena koji su htjeli da se društvo "apostola" povećá, ili da im se stvori pristojna konkurencija. Mnogi su tako mislili, ali češće su šutjeli nego govorili. Jedini časní izuzetak bio je (jest!) "Mojsije". Suh, visok, obučen u najskupocjenije odijelo s bijelom košuljom i plavom kravatom noseći štap od slonove kosti - a koji je trebao dočarati neku magičnu mističnost, i skrenuti pozornost na svoga vlasnika. Djelovao je kao pravi autoritet. Iz njega se gurala erupcija energije, koja po ljudskoj prosudbi nikako nije mogla stati u njegovo tijelo. Čovjek je skladište energije za 10.000.000 ljudskih stvorenja, uključujući najmanje 1.000.000 plesača... Imao je on žestoke prepirke s "apostolima". Koji put i pobjedonosne! Ali - nikad mu nije bio odobren politički status "apostola" u Dvorani, iako je njegov američki status za razliku od Jugošova bio legalno dokumentiran. Čovjeku su se neprestano zatvarala vrata u nos, a često puta i od nos.

Što se tiče rasprave o vrapcima i zvoniku, on je zastupao tezu da tu nema nikakve logičke pretpostavke, jer svi vrapci lete nisko. Puno niže od zvonika. Na to se jedan od "apostola" koji posjeduje ogromnu tvornicu negdje u New Jerseyju osobno naljutio. Reče on "Mojsiju" da je on osobno vidio nekoliko vrapaca kako prelijeću vrhove njegovih 12 tvorničkih dimnjaka, koji su čak puno višojči od crkvenih zvonika. I reče on njemu da ne "bulazni" te da se bolje pripremi za ulazak u njihov klub "apostola": džepovno, alertno i ciceronski! Rekao mu je također da u ovom svijetu nije samo potrebna energija nego i umijeće. Na što je "Mojsije" podigao svoj slonovski štap, spreman ko onaj pravi Mojsije da razdijeli Crveno more. Ovaj "Mojsi-

je" isto tako ugleda "Crveno more", ali - ono se razdvajalo u svom crvenilu u visini tvorničareve glave, negdje po sredini njegova čela. Naleti i drugi "apostol" iz "apostolskoga" društva u napad te očita lekciju "Mojsiju": Tko štapom bije eventualno mu poklecaju koljena pa i sam padne na štap! Ali - nije bio precizan pa se ne zna je li mislio na prosjački štap, ili onaj skupocjeni od slonove kosti? - po kojem je "Mojsije" i dobio ime.

U svakom slučaju "Mojsija" nisu napuštali vjetrovi ambicije. On je i ovoga momenta nošen njima držao kažiprst lijeve ruke na 4-oj stranici "Zaćaranog puta", tjednika na hrvatskom i engleskom ponavljajući: To sam ja! To sam ja! Jer, shvatio je "Mojsije" da mu treba zalet da preskoči prepreke. A on je zalet tražio ili u Zagrebu, ili u Washingtonu. Washington mu je bio uvjerljiviji i zgodniji pa je tamo češće putovao.

Jedan od "apostola" primijeti: Znamo da si ti to; jer vidimo da si ti to!

- Da. Da. Vidite?! Al' je li vidite da je ova fotografija iz Washingtona? Pogledajte je - iz Washingtona!! To sam ja s najvažnijim hrvatskim velikima. Odape "Mojsije" kao da je htio reći da je primljen u Washingtonu, ali ne u New Yorku.

- Velike ribe plivaju uvijek same, "Mojsije", a ti se uvijek lijepiš za neku organizaciju, za nekoga; hoćeš nasilno u "apostole"! - prekori ga neki od "apostola".

Ipak - "apostoli" se malko zabrinuše. "Mojsije" im je išao sve dublje pod nokat. Svi njegovi dosadašnji pothvati za probiti "apostolski" obruč bili su čisto filozofske naravi s primjesom svakodnevnoga marketinga u malim dozama. Kao na primjer: kako prebacit prozore, vrata, pločice za kupatila, po koju Toyotu (auto) itd. iz Amerike za Hrvatsku. Tu je "Mojsije" za "apostole" bio bezopasni maher. Ali - da se "Mojsije" uspio slikati s Velikima i to u Washingtonu, to više nije bio "mačji kašalj". Bilo je to sada rikanje razlučena lava, rikanje

kralja životinja, i džungla se tresla, čak i oblaci iznad nje... Jer, nitko se ne slika u Washingtonu s Velikima nego samo V-E-L-I-K-I! A, velikima se otvaraju vrata...

A - lijepo se na slici vidi sljedeći redosljed: hijerarhijski 3-ći čovjek od hrvatsko-američkog Najvišega iz Pittsburgha, te visoki pomoćnik i desna ruka hrvatskog Velikog kojega nedavno poslase iz Zagreba (pomoćnik je bio alergičan na blitz, pa je zakunjao), hrvatski Veliki iz Zagreba koji postade hrvatski Veliki u New Yorku; do njega hrvatski najviši iz Pittsburgha, te "To sam ja. To sam ja!" koji je lokalno u New Yorku poznat pod imenom "Mojsije"; te dama-žena hrvatskog Velikog iz Zagreba, odnosno sada iz New Yorka. "Mojsije" konačno preko ove fotografije slasno osjeti političku pobjedu nad "apostolima" i eventualnu pozivnicu za članstvo. "Apostoli" su za trenutak prekinuli svoje nezavisno zborovanje, sad kad je vrući krumpir-kandidat i energična konkurencija bio pred vratima pobjede. Trebalo je samo gurnuti ta vrata za "Mojsija" da uđe i postane regularni 13-esti "apostol". Minutom šutnje (!) dali su mu do znanja da ga teškom mukom primaju u svoj krug.

"Mojsije" je u znak priznanja odlučno i pravo uperio svoj putokaznički štap od slonove kosti (najvjerojatnije je taj štap bio napravljen od slonove bedrene kosti?) prema slici Zrinjevca na pozornici Dvorane. Kao da se nadao da će s njim presušiti ocean i Jadransko more od New Yorka do Rijeke da bi se Hrvati u koloni jedan po jedan mogli vraćati kad god im to padne na pamet.

Svi "apostoli" graknuše: DOGODINE U ZAGREB - OJ! "Mojsije" im ipak odbrusi:

- Eto, skoro se svi europski Židovi vratiše u Jeruzalem, a vi Zagreb gledate samo na slici, derući i ponavljajući isti refren povratka preko 40 godina odavde iz New Yorka, s ovog istog staciona!

Svi ga "apostoli" mrgodno odmjeriše okrenuvši se, nekako napadački prema njemu. Odnese vrag šalu pa i "Mojsije", ili novopečeni 13-esti (!) "apostol" Dvorane
- od Zri-

njevca okrenu svoj štap prema ostalim "apostolima" spreman na samoobranu. Ovi se ipak sabraše pa nastaviše sa svojim raspravama. Na dnevnom redu su bili problemi sinova i kćeri i mješovitih brakova, ozljede na poslovima, psihijatri i istrošeni živci, preveliki servisni i osiguravajući troškovi na kola, preveliki porezi na kuće, dosadne vijesti dana o Židovima koji se stalno susreću i na svakom koraku i svakoj novinskoj stranici sa svojim "Holokostima" – htio ili ne; društvena nebriga i sklonost kriminalu crnaca i Španjolaca u svim gradskim četvrtima Amerike od kojih se bijelci pokušavaju zaštititi bez obzira htjeli oni to ili ne; vraćanje četnika u Knin i Benkovac, htjeli to Hrvati ili ne; visoke uvozne takse za hrvatske useljenike, htjeli oni to

ili ne; fenomen gdje hrvatski Predsjednik gubi sluh od preglasnih američkih obećanja, htjeli to Hrvati ili ne; i sijaset drugih i ostalih, tmurnih, ali i lepršavih tema i temica, kao kružna putovanja na luksuznim brodovima, posjete Las Vegasu, kupovanje hotela u Floridi, lovački pohodi na medvjede, posjete rodbini u Australiju i sijaset drugih...

Poslije najavljenih litanija za "apostolske" rasprave, crven u licu ko grm iz kojeg je Bog govorio pravom Mojsiju, a ovaj Izraelćanima javi se vatreni gospon Jugoš:

- Kažem vam ja, moji dragi "apostoli", svemu je kriva propast Sovjetskoga Saveza i Jugoslavije. Ljudi moji, svemu - sve-mu!

Ali - nitko od "apostola" ga ne podari pažnjom (nekima se čak i obrve nakostriješe ko mačji repovi). Neki dotaknuše vrhove svojih nosova sa skupocjenim dijamantnim prstenovima.

Čak ni energični i vječno alernno-temperamentni "Mojsije" čijem uhu i oku rijetko tko i što promakne - ostade hladno neutralan na ovaj Jugošov iskaz. On je i dalje držao svoj mojsijevski štap od slonove kosti čvrsto uperen u zagrebački Zrinjevac na slici Dvorane... ali, nekako i oprezno kao da je taj štap bio ribički štap za pecanje ribe s udicom bačenom u vodu.

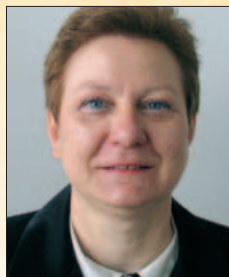
U Brooklynu 19. siječnja
1998.

GOVORIMO HRVATSKI

O (NE)PISMENOSTI MLADIH

Tijekom četvrt stoljeća hrvatske državne neovisnosti ne prestaju pravopisni prijemori. U pojedinim su razdobljima glasnjiji, u ponekim više ili manje prigušeni, ali uvijek aktualni. Doda li se tomu velika zanemarenost nastave hrvatskoga jezika u hrvatskim srednjim školama, ne trebamo se čuditi sve većoj nepismenosti među našim mladima, ali zbog toga trebamo i te kako biti zabrinuti.

Većina naših studenata tvrdi da su na nastavi iz predmeta hrvatski jezik u srednjim školama gotovo isključivo učili hrvatsku i svjetsku književnost, a hrvatski jezik malo ili nimalo. Obično se smatra da je to bio posao nastavnika hrvatskoga jezika u osnovnim školama te da srednje škole, pogotovu gimnazije, upisuju učenici koji dobro znaju hrvatski pravopis i gramatiku. Koliko je ta postavka dvojbeni uvjerila sam se dobivši na uvid sastavke učenika jedne zagrebačke opće gimnazije. Brojne pogreške u tim sastavcima velikim su dijelom rezultat utjecaja engleskoga jezika i engleskoga pravopisa, pa mladi npr. pišu *Muzej za Umjetnost i Obrt u Zagrebu*; *Dan Irske kulture*; *slušali smo o Irskoj kulturi*; *17 Ožujak*; *Matoševa pjesma "Utjeha Kose"*, u *Japan-skog glavnom gradu Tokio*, a pravilno je *Muzej za umjetnost*

Piše: Sanja Vulić

i obrt u Zagrebu; *Dan irske kulture*; *slušali smo o irskoj kulturi*; *17. ožujka*; *Matoševa pjesma "Utjeha kose"*; u *japanskom glavnom gradu Tokiju*. Ima i drugih pravopisnih pogrešaka, kao npr. *od 5-20*, a pravilno je *od 5 do 20* itd.

Besmislena rješenja, kao što je npr. u jednoga učenika *blagdan dan Zaljubljenih*, neugodno mi je i navoditi. A riječ je o gimnazijalcu završnoga razreda!? Nadajmo se da će za državnu maturu ipak morati svladati barem osnove hrvatskoga pravopisa. U tom učenicima, ali i svima ostalima, dobro može poslužiti novi priručnik *Hrvatski u upotrebi* autora Marka Alerića i Tamare Gazdić-Alerić, koji npr. upozoravaju da valja pisati *violinist*; *metropolit*; *uskrnsni*; *ljetni*; *čudim se neznanju*; a ne *violinista*; *metropolita*; *uskršnji*; *ljetnji*; *čudi me neznanje*, ili da genitiv zemljopisnoga imena *Macelj* glasi *Maclja*, a ne *Macelja*, itd. To je tek vrlo maleni izbor iz velikoga broja ponuđenih dobrih praktičnih jezičnih savjeta. Motreći hrvatski jezik u cjelini, možda se ne ćemo sa svime u tom priručniku u potpunosti složiti, ali svima koji su nesigurni ili smatraju da nedovoljno znaju normirani hrvatski književni jezik, ovaj novi jezični savjetnik nedvojbeno može biti vrlo korisno poučno štivo. ■

Od 1951. izlazi mjesečnik Hrvatske matice iseljenika

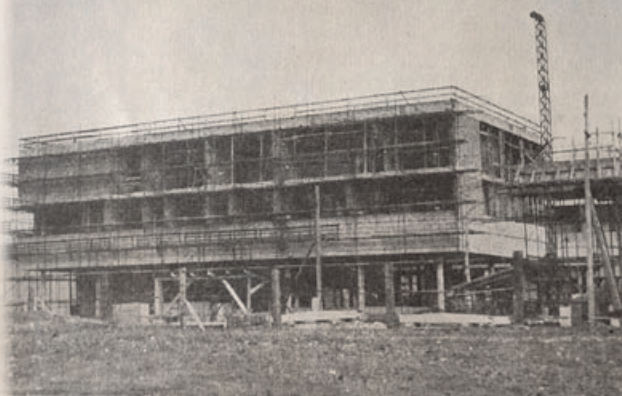
MATIČIN VREMEPLOV

Pronašli smo u Matici za mjesec **travanj** godine...

Priprema: **Hrvoje Salopek**

1963.

Pod naslovom "Dom iseljenika u Zagrebu pred završetkom" Matica piše kako je "preko puta nove Gradske vijećnice izrasla do svoje potpune veličine zgrada novog iseljeničkog doma u Zagrebu".

Novi Dom iseljenika u Zagrebu je pod krovom. Još koji mjesec i skele koje ga sada okružuju bit će uklonjene, a Dom iseljenika će biti gotov. The new Dom iseljenika (Emigrants' Home) in Zagreb is under roof. A couple more months, and the scaffolding will be taken down, and the Home will also be finished. El hogar nuevo de los emigrantes que se construye en Zagreb está ya cubierto. En unos pocos meses más, la armadura de la casa quedará terminada en su interior.

Mate Tkalčević u svom uredu direktora Centra za usluge zajednici u Melbourneu.

Na čelu ovog novog vladinog ureda australske države Viktorije nalazi se naš sunarodnjak Mate Tkalčević, iseljenik iz Hrvatskoga primorja

»Mate Tkalčević, Hrvat po rođenju, postao je vaza između 'bovječka s ulice' i vlade australske države Viktorije. On je direktor Centra za usluge zajednici Viktorije, osnovanog u rujnu 1975. sa zadaćom da istražuje pritužbe o diskriminaciji, probleme doseljenika, da unapređuje ravnopravnost žena i obavještava građane Viktorije o radu vlade...«

U svim ovim napisima i informacijama ističe se da je Mate Tkalčević najpodesnija osoba za direktora novoosnovanog Centra, jer je kao doseljenik vlastitim iskustvom stekao dragocjena saznanja koja mu danas koriste u ovom odgovornom poslu.

Mate Tkalčević rođen je 31. svibnja 1935. godine u Crikvenici. Gimnaziju je polazio u Pazinu i Senju a pravne je znanosti diplomirao u Beogradu. Kao čovjek nemirna i živa duha, željan otkrivanja novih svijetova, zaputio se 1960. godine u Australiju. Tada je bio samo jedan između tisuća, nepoznat i — nepriznat. Njegova diploma pravnog fakulteta nije ondje značila ništa, nije znao prozoriti ni riječi engleski, tako da se morao prihvatiti prvog posla koji mu je bio ponuđen.

Bilo je to u tvornici poljoprivrednih strojeva. Dvije godine proveo je kao radnik u tvornici, a kad je već dobro ovladao engleskim

1976.

"U Melbourneu je otvoren Centar za usluge zajednici (Community Services Centre) ustanova, koja uz neke druge svoje namjene prvenstveno ima zadaću da pomogne doseljenicima. Na čelu ove nove vladine ustanove nalazi se naš sunarodnjak, iseljenik iz Hrvatskog primorja Mate Tkalčević."

1990.

"Uvjerljiva izborna pobjeda HDZ i dr. Franje Tuđmana osobno ne znači samo kraj vladavine komunista u Hrvatskoj nego i afirmaciju dosad najradikalnijeg zahtjeva za suverenitetom i državnom samostalnosti Hrvatske", piše Nenad Goll, tadašnji v.d. glavni urednik Matice u svom tekstu o rezultatima prvih višestranačkih izbora u travnju 1990.

Prvi višestranački slobodni izbori - pobjeda demokracije

HRVATSKA NA PREKRETNICI

Uvjerljiva izborna pobjeda HDZ i dr. Franje Tuđmana osobno ne znači samo kraj vladavine komunista u Hrvatskoj nego i afirmaciju dosad najradikalnijeg zahtjeva za suverenitetom i državnom samostalnosti Hrvatske.

U trenutku kad ovaj tekst predajemo tiskom, još uvijek nisu poznati potpuni rezultati iz prvog izbornog kruga od 22. i 23. travnja, ali je ipak sve već jasno: Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) vodena dr. Franjom Tuđmanom nadmoćno je pobijedila prvih poslijeratnih višestranačkih i slobodnih izbora u Hrvatskoj. Premda takav ishod objektivno ne

jela na gotovo sve stolice u vijećima Gradske skupštine Zagreba, nije teško zaključiti u čijem će znaku proći ovi dugo očekivani prvi višestranački izbori u Hrvatskoj.

Pobjeda demokracije

S obzirom da je u prvom krugu na biračima izišlo 84 posto upisanih birača, riječ je očigledno o plebiscitarnom opredjeljenju većine građana Hrvatske. To je i pobjeda demokracije, bez obzira što se toliko masovno izjašnjavanje za HDZ sada tumači na različite načine. Sigurno je da razlog tome treba tražiti u desetljećima dugoj i nametnutoj nacionalnoj frustraciji hrvatskog naroda, u manipuliranju njegovim jezikom, u nezadovoljstvu gotovo poboljšanim, bespogovornom vladavinom komunista, ali i u pritiscima kojima je Hrvatska prošle dvije godine bila izložena.

puta nego da svoj glas daju naglašeno nacionalnom pokretu dra Franje Tuđmana, koji je očigledno točno procijenio da je trenutak za radikalnu terapiju: na lijevu ranu, lijevu travu. Uspjehu HDZ pridonio je ponešto i većinski izborni sustav kojim su u prvu favorizirane velike stranke. Tvori tog sustava odbijali su prijedloge tvrdnjom da će se birači ipak opredjeljivati za ličnosti a ne za stranke, ali su se prevratili. Pokazalo se naime da je velika većina birača bila politički ravnodušna prema imenima kandidata na glasačkim listicama, a svu svoju pozornost usmjerili su isključivo na ono što piše u zagradama — na stranačku pripadnost. S tim se tako može objasniti iznenađujuća činjenica da je na ovim izborima došlo do prave »specijal- hrvatskih intelektualaca i uglednika, kojih je najviše bilo na listama Koalicije

Dr. Franjo Tuđman: danas čelnik HDZ-a, sutra predsjednik Republike Hrvatske.

šao u konkurenciji s gotovo nepoznatim takmacem iz HDZ-a. A što se tiče ukupnog uspjeha Koalicije, naravno, mog sporazuma, možda će temeljitije analize pokazati da je angažiranje M. Tripala, dr. Štuka Dabčević-Kučar i drugih lidera iz 1971. bio — promašaj. Čudljivo biračko tijelo odbacilo ih je

Ženka surog orla ponovno na slobodi

Oporavljena ženka surog orla, koja se više od godinu dana liječila od ozljeda zadobivenih od udarca u zaštitnu ogradu na autocesti, vraćena je u prirodu na Velebitu kraj Baških Oštarija. Mladu ženku surog orla (*Aquila chrysaetos*) u prirodu su pustili ravnatelj Državnoga zavoda za zaštitu prirode (DZZP) Matija Franković i Emilio Mendušić iz Sokolarskoga centra. Ptica je stradala u blizini Perušića, udarivši u zaštitnu ogradu na autocesti, te se od 4. siječnja prošle godine nalazila na liječenju i oporavku u Sokolarskome centru. DZZP ističe da suri orlovi imaju status kritično ugrožene vrste u Hrvatskoj, a brojnost im je procijenjena na 25 do 30 parova.

Večernjakova ruža

Prošlo je 18 godina otkako su čitatelji Večernjega lista prvi put odabrali najutjecajnije medijske, glazbene i glumačke osobe. Sada, nakon devetogodišnje stanke, Večernjakova ruža vratila se u velikome stilu. Svečana dodjela održana je u zagrebačkome HNK. Glazbenicima godine proglašeni su 2CELLOS, dok je najbolja radijska voditeljica Barbara Kolar. HRT-ova emisija "Ples sa zvijezdama" ujedno je proglašena najboljom u kategoriji TV i radio-emisija. Za novo lice godine proglašeni su Tamburaški sastav Mejaši. Ivana Paradžiković proglašena je najboljim TV-licem, a najbolje glumačko TV-ostvarenje u protekloj godini imao je Mustafa Nadarević.

Hrana bez mesa svima se jako svidjela

U organizaciji udruge *Prijatelji životinja* mnogobrojni Zagrepčani obilježili su 20. ožujka, Svjetski dan bez mesa - Meatout 2014., degustacijom vegetarijanskih i vegan-skih jela na štandu te udruge na Trgu bana Jelačića. - Kako bismo pokazali da bezmesna prehrana može biti ukusna, praktična i jednostavna, za mlađu populaciju pripremili smo burek od sojinih ljuskica, vege hot dog, sendviče, burgere, tjestenine s umakom, pite i brojne slastice. To je hrana slična onoj na koju su ljudi navikli, ali je zdravija, ugodna za okoliš, životinje i ljude i svima se jako svidjela - rekla je Katja Matovina, koordinatori-ca projekata *Prijatelja životinja*.

I Split je zasvijetlio bojama autizma

Grad pod Marjanom pridružio se tako svjetskoj kampanji "Light It Up Blue", u povodu 2. travnja i Dana svjesnosti o autizmu, kada svjetske metropole osvijetle svoje znamenitosti ili građevine bojama autizma. Pušteni su plavi baloni u zrak na Trgu Gaje Bulata, a istom bojom zasvijetlio je i HNK Split. Oko stotinu građana na čelu s gradonačelnikom Ivom Baldasarom, dogradonačelnicom Aidom Batarelo te Kabinetom gradonačelnika predvođenim pročelnicom Anom Đeldum podržali su hvale vrijednu akciju. Spomenimo da je od lokalnih političara potporu pružio i čelnik splitskoga HDZ-a Petar Škorić.

Riječka industrijska baština

U Muzeju grada Rijeke otvorena je izložba "Riječka industrijska priča". Autorica izložbe je mlada povjesničarka umjetnosti Ema Aničić, pripravnica u istome muzeju, a okosnicu izložbe čine fotografije Stanislava Beličke, video-radovi Kristijana Vučkovića te autorska glazba Josipa Maršića i Zorana Medveda. Izložba je otvorena pred velikim brojem posjetitelja, što jasno pokazuje atraktivnost riječke industrijske baštine. Prema riječima autorice, smisao izložbe i jest isticanje vrijednosti baštine, ali i mogućnosti njezine revitalizacije.

Prikazuje se dječja komedija "Duh babe Ilonke"

Od 27. ožujka na redovitome programu domaćih kina je fantastična dječja komedija "Duh babe Ilonke" redatelja Tomislava Žaje i scenaristice Irene Krčelić, koja portretira život jedne neobične romske obitelji, a glavni lik je desetogodišnja djevojčica Manuša. Nakon smrti bake Ilonke, njezini roditelji okupirani svakidašnjim problemima ne primjećuju niz neobjašnjivih događaja koji se počinju događati u kući. Manušu tumači Selma Ibrahimović, Zdenka Marin Arman Grbin, roditelje Aleksandra Balzamović i Rakan Rushaidat, a babu Ilonku makedonska glumica Sabina Ajrula.

"Nikad ne zaboraviti koliko volimo ovu zemlju"

"Gledam na sport kao na jedan dio naših života koji spaja ljude, a kao netko tko je rođen i cijeli život proveo u inozemstvu, posebno sam vezan uz projekte koji povezuju Hrvate izvan Domovine kao što je ovaj. Zato sam s veseljem pristao biti veleposlanik HSI-ja i uistinu želim puno uspjeha cijelom projektu", naglasio je naš izbornik Niko Kovač

S predstavnicima Hrvatskih svjetskih igara

Razgovarala: **Željka Lešić**

Snimio: **Drago Sopta**

Unatoč mnogobrojnim obvezama prema nogometnoj reprezentaciji i medijima izbornik Niko Kovač pronašao je vremena za intervju za našu reviju namijenjenu izvan-domovinstvu i s veseljem govorio onima kojima i sam pripada. Zna naš izbornik koliko našim iseljenicima, vjernim navijačima reprezentacije RH, znači njegova riječ, njegovo obraćanje njima čije srce toliko kuca za domovinu i Hrvatsku nogometnu reprezentaciju. Svi su oni ponosni na izabranu vrstu i izbornika, bivšeg reprezentativca i legendarnog kapetana Hrvatske nogometne reprezentacije, Niku Kovača. Kovač je deseti po

redu izbornik naše najbolje nogometne vrste koju su od stjecanja samostalnosti vodili: Dražan Jerković, Stanko Poklepović, Vlatko Marković, Miroslav Blažević, Mirko Jozić, Otto Barić, Zlatko Kranjčar, Slaven Bilić i Igor Štimac.

Najgledaniji sportski događaj u svijetu bit će ovogodišnje Svjetsko nogometno prvenstvo u Brazilu. Kako se namjeravate pripremiti za tu najveću globalnu smotru s obzirom na to da naši najvažniji igrači igraju u najboljim europskim klubovima te će im natjecateljska sezona biti iznimno iscrpljujuća?

— Nije ništa novo da dio reprezentativaca ima zahtjevniji ritam, dok dio njih igra manje. Sigurno ćemo u plani-

ranju priprema voditi računa o pojedinačnoj formi, umoru i zdravstvenoj situaciji i da ćemo prema tome prilagoditi njihove napore. Pripremit ćemo ih tako da u Brazilu svi budu na maksimumu.

Imate li već sada izabranu ekipu koja će nastupiti na prvenstvu?

— Ostalo je još dosta vremena do početka Svjetskog prvenstva i u tom razdoblju moguće su ozljede i drugi faktori koji bi mogli utjecati na konačni popis igrača. Naravno da imam u glavi ideju, imamo 15-ak igrača koji su izabrani ne bude li ozljeda, ali sigurno postoji i nekoliko mjesta u sastavu koja svatko može izboriti svojom formom, trudom, učinkom i zalaganjem.

Kakva je Vaša vizija igre hrvatske reprezentacije?

— Želim da igramo prepoznatljiv i lijep nogomet, a više puta sam rekao kako

S bratom Robertom

želim da momčad uživa u nogometu koji igra i da će tako sigurno postići uspjehe. Ne moram posebno ni naglašavati da su preduvjeti za dobre rezultate disciplina, odgovornost i zajedništvo, svi se moramo braniti, svi moramo napadati.

Može li Hrvatska biti iznenađenje na SP-u?

— Za nas je veliki uspjeh svaki plasman na veliko natjecanje, ne smijemo to zaboraviti. Koncentrirani smo na prve tri utakmice, to je ono za što se pripremamo i o čemu razmišljamo.

U posljednje vrijeme mediji izvješćuju javnost kako "dijete dijaspore" Gregory Sertic, 24-godišnji Francuz s hrvatskim državljanstvom, oduševljava igrama u matičnome klubu Bordeaux. Kakav je njegov status i računate li na njega s obzirom na to da je iskazao želju za igranjem u našoj izabranoj vrsti?

— Na žalost, vrijeme curi. Situacija je komplicirana i delikatna zbog Fifinih pravila, njegov slučaj stoji kod Fife i na to ne mogu utjecati.

Ima li u HNL-u igrača za izabranu vrstu koji bi mogli konkurirati za igranje na smotri u Brazilu?

— Uvijek ističem kako se svatko s hrvatskom putovnicom može izboriti za mjesto u kadru hrvatske reprezentacije ako u određenom kontinuitetu pokaže visoku razinu kvalitete u igrama za svoj

klub. Isto vrijedi i za igrače u Prvoj ligi među kojima ih je nekoliko već dobivalo pozive za prethodne susrete. Znači, reprezentacija je otvorena svima, ali to ne znači da je lako izboriti tu povlasticu.

Mario Mandžukić, naš najbolji igrač u 2013. godini, zbog žutih kartona neće moći nastupiti na 1. utakmici SP-a što je možda dobro za našu reprezentaciju jer će na taj način biti odmoran za važnije utakmice s Kamerunom i Meksikom gdje pobjedom možemo osigurati plasman u željeni drugi krug, zar ne?

— Mario Mandžukić jedan je od najboljih napadača svijeta i sigurno bih ga volio imati u kadru i za prvu utakmicu protiv Brazila. Šteta je i za nas i za Mariju, pa i za utakmicu što zbog crvenog kartona neće moći nastupiti u tom susretu.

Pretpostavljam da će za Vas i Stručni stožer najteži zadatak biti kako nakon Brazila pripremiti i motivirati naše igrače da odigraju najbolje utakmice s Kamerunom i Meksikom, što je naša prilika za plasman u drugi krug?

— Nastup na Svjetskom prvenstvu najveći je izazov svakom nogometašu, pozornica na kojoj pred cijelim svijetom zastupate svoju zemlju. Mislim da niti jedan izbornik neće morati previše vremena i truda posvetiti motiviranju igrača, a to posebno vrijedi za nas jer momci uvijek izgaraju za hrvatski dres.

Niko Kovač rođen je 15. listopada 1971. u Berlinu, a igračku karijeru započeo je u mladim naraštajima Rapida iz Weddinga te nastavio u Herthi Zehlendorf u kojoj 1991. potpisuje profesionalni ugovor. U tom klubu igra do 1996. kada postaje nogometaš Bayera iz Leverkusena u kojem ostaje do 1999. godine. Sljedeće tri godine igra u dresu Hamburga iz kojeg 2001. odlazi u Bayern iz Münchena s kojim 2003. osvaja njemački kup i naslov najbolje svjetske klupske momčadi.

Godine 2003. vraća se u Herthu u kojoj ostaje do 2006. kada prelazi u austrijski Red Bull Salzburg u kojem 2009. završava igračku karijeru i odmah nastavlja kao trener u Salzburgu.

Za hrvatsku reprezentaciju igrao je od 1996. do 2008. godine, a nacionalni dres nosio je 83 puta i postigao 14 zgoditaka. Čak 42 puta bio je kapetan hrvatske reprezentacije za koju je debitirao 12. prosinca 1996. u susretu za pehar kralja Hasana protiv reprezentacije Maroka kada je ušao u igru umjesto - Štimca. Reprezentativnu karijeru zaključio je 11. listopada 2008. godine u Harkivu u kvalifikacijskoj utakmici za Svjetsko prvenstvo u kojoj su naši reprezentativci s Ukrajinom igrali 0 : 0.

Niko Kovač nastupio je na svjetskim prvenstvima 2002. u Japanu i Južnoj Koreji te 2006. u Njemačkoj, a igrao je na europskim prvenstvima 2004. u Portugalu i 2008. u Austriji i Švicarskoj.

Nakon nekoliko godina provedenih kao trener juniorske momčadi svoga zadnjeg kluba, Red Bull Salzburga, Niko je zajedno s bratom Robertom početkom 2013. preuzeo vođenje Hrvatske nogometne reprezentacije do 21 godine. Sada Niko Kovač zajedno s bratom i Stožerom uspješno vodi Hrvatsku nogometnu reprezentaciju.

Trening reprezentacije

Prođemo li u 2. krug najvjerojatnije ćemo igrati s aktualnim svjetskim prvakom Španjolskom, prvima iz skupine B s kojom se naša skupina križa, ali ništa manje opasni mogući suparnici su reprezentacija Nizozemske i Čilea. Može li Hrvatska pobjedom doći do četvrtfinala ili je ipak objektivnije očekivati da završimo natjecanje u osmini finala?

— Kao što sam rekao, fokusirani smo na prve tri utakmice, imamo dovoljno posla u pripremanju za Brazil, Kamerun i Meksiko. Ni Španjolska ni Nizozemska ni mi nismo još ništa učinili, a što će biti nakon prvoga kruga - u ovome trenutku ne mogu znati.

Budući da ste veleposlanik Hrvatskih svjetskih igara (HSI), recite nam kako ocjenjujete ovaj veliki sportski događaj u Zagrebu?

— Gledam na sport kao na jedan dio naših života koji spaja ljude, a kao netko tko je rođen i cijeli život proveo u inozemstvu, posebno sam vezan uz projekte koji povezuju Hrvate izvan Domovine kao što je ovaj. Zato sam s veseljem pristao biti veleposlanik HSI-ja i uistinu želim puno uspjeha cijelom projektu.

Koja bi bila Vaša poruka mladim natjecateljima na HSI-ju?

— Poručujem im da uživaju i u svojim nastupima i u druženju s ostalim Hrvatima. Važno je okupljati se u domovini, družiti se sa sunarodnjacima i nikad ne zaboraviti koliko mi volimo ovu zemlju. ■

ENG In spite of his busy schedule with the national football (soccer) side, Team Croatia coach Niko Kovač found time for an interview for our magazine to speak to the Croatian emigrant communities among which he was himself born.

Brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika učite kada želite i gdje želite

A fast, easy and interesting way to learn the basics of Croatian learn when and where you want

Sveučilište u Zagrebu

@ srce

HIT-1

Prvi sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika

The first on-line course of Croatian as second and foreign language

15. rujna - 7. prosinca 2014.

September 15 - december 7, 2014

■ 7 nastavnih cjelina u sustavu MoD (utemeljen na Moodlu)	■ 7 learning units in the Moodle-based e-learning system
■ 150 nastavnih aktivnosti	■ 150 learning activities
■ 24 sata online nastave u živo	■ 24 hours of real-time communication online
■ iskusni lektori, stručnjaci za hrvatski kao ini jezik	■ experienced language instructors, specialists in Croatian as L2
■ interaktivan, komunikacijski i individualiziran pristup učenju jezika	■ an interactive, communicative and individual approach to language learning

Pogledajte videopriloge o tečaju na mrežnoj stranici

Look at videos about the course at web page

www.matis.hr

Obavijesti i upisi

additional information and enrollment:

ecroatian@gmail.com

Boban opravdao svoje ime

U australski konjski sport u kojem se kreću najviđeniji, najuspješniji, najutjecajniji pojedinci ušla je skupina druge generacije hrvatskih iseljenika koja je sa sobom donijela ponos na svoje hrvatsko podrijetlo i ime jednog od najboljih hrvatskih sportaša

Napisala: **Mirjana Piskulić**

Konjička industrija peta je po veličini u Australiji i pojava svake nove konjičke zvijezde u usponu pobuđuje zanimanje mnogih. Najnovija takva zvijezda je Boban! Iznenađio je, pobudio i uskovitlao mnoge emocije. Ime je dobio kad su 2011. Mark Pejić i skupina Hrvata udruženih pod nazivom *Token Croats* (Ivan Radoš, Ivan Jolić, Marko Čugura, Zvonko Franjić, Bože Bagarić, Luka Ereš i Marjan Šprajc) kupili većinski dio konja. Svi su povezani s hrvatskim nogometnim klubom *Melbourne Knights*. Kako je za njih, i ne samo za njih, proslavljeni nogometaš Zvone Boban legenda, a njegovi uspjesi neprestana inspiracija, nadjenuli su konju to ime vjerujući da će ga opravdati.

I jest! Boban je prošle godine u studenome zabljesnuo na trci Emirates Stakes na 1.600 m svjetski poznatome konjičkom karnevalu Melbourne Cupu. Iako favorit, dobro je brusio živce svima koji su računali na njegovu pobjedu. Do dvjesto metara pred kraj nalazio se na petome mjestu kad je krenuo u sprint koji je digao na noge sve nazočne, prešao sve i pobijedio. Ovime je svojim vlasnicima osvojio milijun dolara. Od tada niže uspjehe.

Njegov uspon započeo je kad ga je preuzeo trener Chris Waller iz Sydneya i džokej Glyn Schofield. "Chris Waller tvrdi da konju treba dati povjerenje. To je upravo ono što je on i učinio kad smo prebacili Bobana kod njega. Chris je naučio Bobana uživati u trkama i natjecanju", istaknuo je u jednome intervjuu Ivan Radoš, predstavnik *Token Croats*.

Australski mediji, posebice oni specijalizirani za konjički sport, ne kriju oduševljenje prateći Bobanov put. Tako je Michael Lynch u *Sydney Morning Herald*u u povodu Bobanove pobjede na Emirates Stakes napisao članak pod naslovom:

"Boban je pobjedom u Emirates Stakes opravdao ime šampiona po kome je dobio ime." Justin Cinque u svome članku "Je li Boban najbolji konj u Australiji?" izvršno ga je opisao rekavši da načinom kako Boban pobjeđuje na utrkama donosi X faktor koji rijetko koji veliki konj ima.

Hrvatima u Australiji konjički sport nije nepoznanica. Makaybe Diva, kobila Tonija Šantića, podrijetlom s Lastova, svome vlasniku donijela je 14,5 milijuna dolara. Od svih njezinih uspjeha najznačajniji je da je jedini konj koji je tri puta zaredom pobijedio na Melbourne Cupu, jednoj od najznačajnijih svjetskih utrka, i to 2004. - 2006. Sjećamo je se i po hrvatskoj šahovnici i australskim južnim zvijezdama na dresu džokeja te karnevalskim maskama koju su nosili njezini navijači.

Boban je danas 8. na svjetskoj rang-listi. Njegov suvlasnik Mark Pejić za časopis *Maticu* izjavio je kako se spremaju za veliki izazov: "U Sydneyu se 19. travnja na trkalištu Randwick održava Queen Elizabeth Stakes, prestižna trka na 2.000 metara. Bude li lijepo vrijeme, Boban ima velike šanse za pobjedu. Do sada je opravdao ime koje smo mu dali." Ako ostvari pobjedu, Boban će osvojiti pobjednički pehar i nagradu od četiri milijuna dolara.

Ali njegove pobjede nose i nešto više. U australske krugove ljubitelja konja i konjskih sportova u kojima se kreću najviđeniji, najuspješniji, najutjecajniji pojedinci ušla je skupina druge generacije hrvatskih iseljenika koja je sa sobom donijela ponos na svoje hrvatsko podrijetlo i ime jednog od najboljih hrvatskih sportaša. ■

ENG A group of second generation Croats are active on the Australian equestrian sports scene. Proud of their Croatian heritage they named their champion horse Boban, after one of Croatia's leading athletes.

DINAMO ODBIO ZAHTJEV ZA ČLANSTVOM ŠIMIĆU, BIŠČANU...

Izvršni odbor Dinama danas je osudio medijske istupe četvorice bivših nogometaša zagrebačkoga kluba - Igora Biščana, Silvija Marića, Darija Šimića i Tome Šokote, te odbio njihov zahtjev za članstvom u klubu. Šimić, Biščan, Šokota i Marić nedavno su izjavili da u Dinamu vlada sukob interesa, netransparentnost i primitivizam te da je za sve to odgovorno aktualno vodstvo kluba na čelu sa Zdravkom Mamićem. Istaknuli su da je njihov cilj povratak navijača na tribine i transparentni rad u Dinamu te demokratski izbori za vodstvo kluba po načelu "jedan član - jedan glas".

IGOR TUDOR JOŠ DVIJE GODINE TRENER HAJDUKA

Trenutačno drugoplasirani sastav Prve HNL, splitski Hajduk, objavio je kako je produžio ugovore s trenerom prve momčadi Igorom Tudorom te njegovim pomoćnicima Harijem Vukasom i Juricom Vučkom za još dvije godine, odnosno do ljeta 2016. Tudor je dužnost trenera Hajduka preuzeo u travnju prošle godine te je u samoj završnici prošle sezone osvojio Kup svladavši u finalu Lokomotivu, a ove sezone je s mladom momčadi Hajduka ostvario niz od 18 prvenstvenih utakmica bez poraza.

PREDSTAVLJENA MASKOTA EP-a RUKOMETAŠICA U HRVATSKOJ I MAĐARSKOJ 2014.

U Umagu je službeno predstavljena maskota Europskog prvenstva rukometašica koje će se od 7. do 21. prosinca ove godine održati u Mađarskoj i Hrvatskoj. Za maskotu je odabrana - lija, koja je zasad još uvijek bez imena, a u odabiru imena maskote sudjelovat će sami građani. Kako, gdje i na koji način će se građani moći uključiti u odabir imena, bit će objavljeno za nekoliko dana preko medija i društvenih mreža. Prilikom da prvi vide maskotu EP-a imali su građani Umaga, koji su se u velikom broju okupili na prijednevnoj prezentaciji u središtu grada.

BARCELONA KUPILA HALILOVIĆA

Barcelona je kupila mladoga hrvatskog nogometaša Alena Halilovića za 2,2 milijuna eura. Transfer 17-godišnjaka iz Dinama u Barcelonu potvrdilo je i vodstvo katalonskog kluba. Halilović je potpisao ugovor na pet godina, a početak će u B momčadi koja nastupa u drugoj španjolskoj ligi. U tekstovima svjetski mediji opisuju Halilovića kao "hrvatsko čudo od djeteta", "balkanskog Messija" ili "maloga Messija". Uspoređuju ga i s Davidom Silvom, Arjenom Robbenom, Andresom Iniestom i Lukom Modrićem. No, usporedba s Modrićem, pišu internetski portali, više se temelji na izgledu, oboje su lagane građe i imaju plavu kosu, ali su po načinu igre različiti tipovi nogometaša.

ANTE TOMIĆ IGRAČ OŽUJKA U EUROLIGI

Centar hrvatske košarkaške reprezentacije Ante Tomić drugi je mjesec zaredom proglašen za najkorisnijeg igrača (MVP) Eurolige zbog svojih odličnih igara u dresu Barcelone čime je postao prvi igrač u 10-godišnjoj povijesti ovog izbora koji je uspio ponijeti taj naslov dva puta u istoj sezoni. Barcelona je ponajprije zahvaljujući Tomiću nastavila svoj pobjednički niz u TOP-u 16 i tijekom ožujka te je katalonski sastav s omjerom 12 - 0 već dva kola prije kraja osigurao prvo mjesto u skupini E i time što lakšeg suparnika u četvrtfinalu u kojemu će imati i prednost domaćeg terena.

TAEKWONDO: IVANA BABIĆ SVJETSKA JUNIORSKA PRVAKINJA

Ivana Babić, članica splitskoga Marjana, nova je svjetska juniorska prvakinja u taekwondou u kategoriji do 55 kilograma. Posljednjeg dana prvenstva u Taipeiju Babić je nanizala fascinantnih šest pobjeda uz ukupnu bodovnu razliku 84 - 16. Mladog Splićanki to je drugo veliko odličje u karijeri nakon bronce na europskome kadetskom prvenstvu 2011. godine. Hrvatska ženska juniorska reprezentacija osvojila je i drugo mjesto u ukupnom poretku s dva zlata i dva naslova svjetskih prvakinja Mateje Jelić i Ivane Babić, iza odličnih Britaniki koje su uz dva zlata osvojile i dvije bronce.

Hrvatski svjetski kongres
o r g a n i z i r a

CROATIAN WORLD GAMES

2014

Zagreb, 21. do 26. srpnja

Zagreb, July 21-26

37 zemalja

atletika
boćanje
judo
karate

košarka
nogomet
tenis
odbojka
plivanje

16 sportova

rugby
rukomet
taekwondo
vaterpolo

Hrvatske svjetske Igre održavaju se
pod visokim pokroviteljstvom
predsjednika Republike Hrvatske

Pokrovitelji:

Hrvatski sabor

Državni ured za Hrvate
izvan Republike Hrvatske

Grad Zagreb

Hrvatska matica iseljenika

Hrvatski olimpijskog odbor

Hrvatski nogometni savez

Turistička zajednica grada Zagreba

Zagrebačka županija

Karlovačka županija

Zadarska županija

www.igre-zagreb2014.com